

Nr 36/2018

ISSN-2081-3864

Egzemplarz bezpłatny

TU JEST MOJE MIEJSCE

W numerze:

- Nowa Rada i Zarząd Powiatu Puławskiego
- 100. rocznica odzyskania niepodległości przez Polskę
- Inwestycje drogowe

SPIS TREŚCI

Temat wydania:	3
Rada Powiatu Puławskiego VI kadencji 2018-2023	3
Zarząd Powiatu Puławskiego VI kadencji 2018-2023	6
Aktualności	7
Pod patronatem Starosty Puławskiego	7
Informacja o realizacji robót na drogach powiatowych w 2018 roku	8
Południe Literackie z okazji 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości	25
Niepodległa w twoim sercu i marzeniach	27
Powiatowy Klub Książki w 100. rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości	28
Przelej krew dla Niepodległej	29
Świątujemy Niepodległość Polski – przez cały rok!	30
100 litrów krwi na Stulecie Niepodległości	31
Cześć i Chwała Bohaterom – czyli obchody 100-lecia odzyskania niepodległości w Zespole Szkół Technicznych	32
Zespole pałacowo-parkowy w Kęble na przestrzeni 100 lat	33
Podpis dla Niepodległej	34
Edukacja	36
Nagrody Starosty dla nauczycieli	36
Spotkanie samorządów szkolnych szkół powiatu puławskiego	38
Stulecie Koszyczka	39
Doradztwo zawodowe w I LO im. ks. A. J. Czartoryskiego – pozytywne programowanie przyszłości	41
Uczniowie I Liceum Ogólnokształcącego im. ks. A. J. Czartoryskiego oraz Niepublicznej Szkoły Podstawowej „Klasyk” na VII Kongresie Młodych Matematyków Polskich	42
Międzynarodowa wymiana w I LO im. ks. A. J. Czartoryskiego	42
Uczniowie Zespołu Szkół nr 1 im. Stefanii Sempołowskiej na targach Hair Forum 2018	43
CASHDIRECTOR SA - patronem klas ekonomicznych w Zespole Szkół nr 1 im. Stefanii Sempołowskiej w Puławach	44
VIII Wojewódzki Konkurs Antytytoniowy „Nikotynie – Nie!”	45
Dzień Patronki w Zespole Szkół Technicznych w Puławach	46
Technik przyszłości	47
VII Ogólnopolski Turniej Matszyn Wiatrowych w Zespole Szkół Technicznych im. Marii Skłodowskiej-Curie w Puławach	48
Co słysać w Zespole Szkół nr 2 w Puławach?	49
Przeżyjmy to jeszcze raz	52
Moja włoska przygoda	53
Działamy, więc cele osiągamy	54
„Hubertus” – święto koni w Kęble	55
Narodowe Czytanie – „Przedwiośnie” S. Żeromskiego w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. św. Franciszka z Asyżu w Kęble	56
SOSW w Puławach stawia na nieustanny rozwój	57
Sukcesy sportowe uczniów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Puławach	58
Dzieje się w puławskim MOW-ie	59
Kultura	64
Powiatowa odsłona Narodowego Czytania	64
Powiatowa Biblioteka Publiczna w Puławach na Lubelskim Spotkaniu Miłośników Regionu	65
Chwila z poezją	66
Wystawy w puławskim MDK-u	66
Finał VIII Powiatowego Konkursu Wiedzy o Regionie Puławskim	67
VIII edycja Międzyszkolnego Konkursu Wiedzy o Polsce pod hasłem „Sławni Polacy” w Szkole Podstawowej w Leokadiowie	67
Sprawy społeczne	69
Realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach	69
Szkolenie dla rodzin zastępczych z terenu powiatu puławskiego	69
Działania Powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy	70
Poznaj grzyby – uniknij zatrucia!	71
Historia i tradycja regionu	72
„Granit utrwali imiona, a serca niech złożą hołd”	72
Żeby pamięć nie zginęła...	74
Odsłonięcie pomnika upamiętniającego strajk w Zakładach Azotowych w 1981 roku	77
Turystyka/Sport	79
Biegowy powiat	79

Szanowni Czytelnicy,

jako nowo wybrany Starosta Puławski mam zaszczyt zaprezentować Państwu zimowy numer *Kwartalnika Powiatu Puławskiego*. W związku z rozpoczętą kadencją Rady i Zarządu Powiatu Puławskiego wybranych na lata 2018-2023 nasz periodyk rozpoczynamy od prezentacji rady, poszczególnych komisji oraz sylwetek członków zarządu. Ze względu na ciągłość realizacji zadań powiatu wiele zawartych w kwartalniku informacji dotyczy okresu, w którym władza w powiecie była sprawowana przez poprzedni Zarząd i Radę, której byłam Przewodniczącą. Sporo miejsca poświęciliśmy prezentacji zrealizowanych zadań z zakresu komunikacji i dróg, opieki społecznej, edukacji i kultury. W wymienionych obszarach wykonaliśmy wiele inwestycji i podjęliśmy szereg działań usprawniających. Polecam również artykuły na temat zrealizowanych w naszym powiecie przedsięwzięć związanych z Jubileuszem 100-lecia odzyskania niepodległości przez Polskę, w tym o podsumowaniu inicjatywy Rady „Podpis dla Niepodległej”. W publikacji zawarliśmy również wiele pozycji traktujących o wydarzeniach i przedsięwzięciach realizowanych przez jednostki organizacyjne Powiatu Puławskiego, które mają istotne znaczenie dla mieszkańców naszej małej ojczyzny. *Kwartalnik jest tylko jednym z kanałów przekazywania informacji o pracy samorządu. Zapraszam także do śledzenia naszej strony internetowej www.pulawy.powiat.pl, profili społecznościowych oraz mojego nowo otwartego konta na Facebooku – „Starosta Puławski Danuta Smaga”.*

Serdecznie zachęcam wszystkich zainteresowanych Czytelników do zapoznania się z nowym kwartalnikiem.

Życzę miłej lektury!

Starosta Puławski
Danuta Smaga

Wydawca:

Powiatowa Biblioteka Publiczna w Puławach, 24-100 Puławy, ul. 6 Sierpnia 5, tel. 81 886 14 74, promocjapp@gmail.com, www.pulawy.powiat.pl, www.bib.pulawy.powiat.pl

Redaktor naczelny: Andrzej Wenerski

Zespół redakcyjny:

Monika Zych, Danuta Szlendak, Magdalena Kobiałka, Agnieszka Piłat, Agnieszka Zdun-Podhajny, Małgorzata Noskowska, Marzena Romańczuk.

Fot. na okładce: Świątynia Sybilli w Puławach, fot. A. Wenerski

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych i zastrzega sobie prawo zmiany tytułów, skracania, adiacji i korekty redakcyjnej tekstów.

*Zdrowych, pogodnych Świąt Narodzenia Pańskiego,
spędzonych w atmosferze Bożego błogosławieństwa,
radości i wzajemnej życzliwości
oraz wszelkiej pomyślności w Nowym Roku
życzą*

Przewodniczący Rady Powiatu

J. Wawerski
Janusz Wawerski

Starosta Puławski

D. Smaga
Danuta Smaga

Temat wydania

Rada Powiatu Puławskiego VI kadencji 2018-2023

22 listopada 2018 roku w Starostwie Powiatowym w Puławach odbyło się pierwsze posiedzenia Rady Powiatu Puławskiego wybranej w wyborach 21 października bieżącego roku. W trakcie zebrania nowo wybrani radni odebrali zaświadczenia o wyborze, złożyli ślubowanie, a także wybrali prezydium rady oraz zarząd powiatu.

Ceremonia przekazania Łańcucha Starosty Puławskiego

Rada Powiatu Puławskiego VI kadencji

Skład Rady Powiatu Puławskiego 2018-2023:

- Janusz Wawerski – przewodniczący
- Michał Godliński – wiceprzewodniczący
- Grzegorz Kuna – wiceprzewodniczący
- Ilona Duda
- Paweł Gajek
- Leszek Gorgol
- Małgorzata Górską-Lenartowicz
- Teresa Gutowska
- Zbigniew Kielb
- Bogdan Krześniak
- Witold Michna
- Andrzej Mitruczuk
- Marcin Pisula
- Witold Popiołek
- Łukasz Skowyrą
- Danuta Smaga
- Bożena Strzelecka
- Tomasz Szymajda
- Zbigniew Śliwiński
- Mariusz Wicik
- Stanisław Wójcicki
- Jan Ziomka
- Marian Żaba

Skład Zarządu Powiatu Puławskiego 2018-2023:

- Danuta Smaga – starosta
- Leszek Gorgol – wicestarosta
- Ireneusz Rzepkowski – Członek Zarządu
- Jan Ziomka – Członek Zarządu

Komisja Rewizyjna

- Tomasz Szymajda – przewodniczący
- Stanisław Wójcicki – wiceprzewodniczący
- Bożena Strzelecka – sekretarz
- Ilona Duda
- Małgorzata Górską-Lenartowicz
- Bogdan Krześniak
- Marcin Pisula

Komisja Skarg, Wniosków i Petycji

- Bogdan Krześniak – przewodniczący
- Witold Michna – wiceprzewodniczący
- Marcin Pisula – sekretarz
- Witold Popiołek
- Zbigniew Śliwiński
- Mariusz Wicik
- Marian Żaba

Komisja Budżetu i Finansów

- Grzegorz Kuna – przewodniczący
- Mariusz Wicik – wiceprzewodniczący
- Michał Godliński
- Leszek Gorgol

Przemówienie inauguracyjne starosty Danuty Smagi

Prezydium Rady Powiatu

Zarząd Powiatu

Obrady Rady Powiatu

- Teresa Gutowska
- Andrzej Mitruczuk
- Witold Popiołek
- Łukasz Skowyra
- Bożena Strzelecka
- Jan Ziomka

Komisja Edukacji Publicznej

- Małgorzata Górską-Lenartowicz – przewodniczący
- Michał Godliński – wiceprzewodniczący
- Zbigniew Kielb
- Marcin Pisula
- Danuta Smaga
- Bożena Strzelecka
- Zbigniew Śliwiński
- Janusz Wawerski
- Stanisław Wójcicki
- Marian Żaba

Komisja Zdrowia i Polityki Społecznej

- Witold Popiołek – przewodniczący
- Grzegorz Kuna – wiceprzewodniczący
- Paweł Gajek
- Leszek Gorgol
- Teresa Gutowska
- Zbigniew Kielb
- Andrzej Mitruczuk

Przekazanie Łańcucha Przewodniczącego Rady

Komisja mandatowo-skrótacyjna

- Danuta Smaga
- Janusz Wawerski
- Jan Ziomka

Komisja Kultury, Sportu i Promocji

- Ilona Duda – przewodniczący
- Małgorzata Górską-Lenartowicz – wiceprzewodniczący
- Leszek Gorgol
- Zbigniew Kielb
- Andrzej Mitruczuk
- Danuta Smaga
- Łukasz Skowrya
- Zbigniew Śliwiński
- Janusz Wawerski

Komisja Infrastruktury, Rolnictwa i Ochrony Środowiska

- Mariusz Wicik – przewodniczący
- Marian Żaba – wiceprzewodniczący
- Ilona Duda
- Teresa Gutowska
- Grzegorz Kuna
- Witold Michna
- Łukasz Skowrya
- Tomasz Szymajda
- Stanisław Wójcicki

Komisja Porządku Publicznego i Bezpieczeństwa

- Witold Michna – przewodniczący
- Tomasz Szymajda – wiceprzewodniczący
- Paweł Gajek
- Bogdan Krześniak
- Jan Ziomka

Kolejne posiedzenie Rady odbyło się 5 grudnia. Głównym punktem obrad był wybór członków i ukonstytuowanie się komisji tematycznych. Radni podjęli również szereg uchwał o charakterze organizacyjnym.

*Andrzej Wenerski, Waldemar Orkiszewski
fot. Magdalena Kobiałka, Andrzej Wenerski
Starostwo Powiatowe w Puławach*

Zarząd Powiatu Puławskiego VI kadencji 2018-2023

22 listopada 2018 roku Rada Powiatu Puławskiego dokonała wyboru nowego Zarządu Powiatu Puławskiego. Zarząd będzie sprawował funkcję w latach 2018-2023. Nowym starostą została Danuta Smaga. Funkcję wicestarosty objął Leszek Gorgol. Członkami zarządu zostali: Ireneusz Rzepkowski i Jan Ziomka.

Starosta Danuta Smaga jest absolwentką I Liceum Ogólnokształcącego im. ks. Adama Jerzego Czartoryskiego w Puławach. Studia wyższe odbyła na Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie oraz Polonistyki na Uniwersytecie Warszawskim. Ukończyła także studia podyplomowe: Zarządzanie w Oświacie – na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim oraz Zarządzanie na Wydziale Ekonomicznym UMCS w Lublinie. Przez 19 lat pełniła funkcję Dyrektora Gimnazjum im. Kanclerza Koronnego Jerzego Ossolińskiego w Gołębiu, gdzie była jednocześnie nauczycielem języka polskiego. Posiada kwalifikacje eksperta do spraw awansu zawodowego nauczycieli, była egzaminatorem egzaminu gimnazjalnego i maturalnego z języka polskiego. Aktywnie udziela się w życiu społecznym i kulturalnym w swoim środowisku lokalnym, m.in. od 10 lat współorganizuje w Gminie Puławy obchody Europejskich Dni Dziedzictwa. Obecna starosta jest także doświadczonym samorządowcem – w latach 2014-2018 była Radną Rady Powiatu Puławskiego, pełniła funkcję Przewodniczącej Rady.

Wicestarosta Leszek Gorgol

to samorządowiec z wieloletnim stażem, był radnym Rady Miasta Puławy i Rady Powiatu Puławskiego. Jest absolwentem historii UMCS w Lublinie. Ukończył podyplomowe studia z zakresu konstytucjonalizmu, zarządzania zasobami ludzkimi i planowania w biznesie, a także prawa unijnego i zarządzania projektami europejskimi. Pracował w Kuratorium Oświaty, Gminie Żyrzyn, Urzędzie Marszałkowskim Województwa Lubelskiego oraz w puławskim Starostwie jako Członek Zarządu Powiatu ds. społecznych odpowiedzialny m.in. za nadzór nad polityką społeczną i zdrowotną powiatu. Był zaangażowany w promocję powiatu oraz organizację obchodów 1050. rocznicy Chrztu Polski i 100. rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę. Jest członkiem Towarzystwa Przyjaciół Puław i Polskiego Towarzystwa Heraldycznego. Od wielu lat współpracuje z Fundacją Szkoła Liderów w Warszawie.

Członek Zarządu Ireneusz Rzepkowski to absolwent administracji UMCS w Lublinie. Był pracownikiem Grupy Azoty Zakładów Azotowych „Puławy” SA, kancelarii Komornika Sądowego w Puławach oraz w Świdniku, kierował Biurem Poselskim Posła na Sejm RP Małgorzaty Sadurskiej. Pracował także w Wydziale Spraw Społecznych i Obywatelskich puławskiego Starostwa. W latach 2014-2018 był Radnym Rady Miasta Puławy – pełnił funkcję Przewodniczącego Komisji Promocji Miasta, Kultury i Współpracy oraz Zastępcy Przewodniczącego Doraźnej Komisji ds. Budżetu Obywatelskiego. Był także zaangażowany w prace Komisji Gospodarki Miejskiej i Planowania Przestrzennego, Komisji Polityki Społecznej, Zdrowia, Rodziny i Porządku Publicznego, Komisji Sportu, Kultury Fizycznej i Turystyki. Jest aktywnym działaczem społecznym.

Członek Zarządu Jan Ziomka to absolwent Akademii Rolniczej w Lublinie oraz studiów podyplomowych z zakresu Bezpieczeństwa i Higieny Pracy, aktywny działacz społeczny i samorządowy. Przewodniczył Radzie Gminy Baranów I kadencji. Był Radnym Rady Powiatu Puławskiego I, III, IV i V kadencji. Obecnie ponownie został wybrany przez wyborców okręgu składającego się z gmin Baranów, Kurów i Markuszów. Pracował w Polskiej Grupie Energetycznej oraz w puławskim Starostwie jako Członek Zarządu Powiatu ds. technicznych odpowiedzialny m.in. za nadzór nad infrastrukturą drogową, architekturą i budownictwem oraz ochroną środowiska. Funkcję tę sprawuje nadal.

*Tekst i fot. Andrzej Wenerski
kierownik Wydziału Promocji, Kultury, Sportu i Turystyki
Starostwo Powiatowe w Puławach*

Dolnego i okolic jako najprostszych form rekreacji i spędzania aktywnie wolnego czasu, uwrażliwienie na piękno i harmonię w przyrodzie, a także rolę człowieka jako kontynuatora doświadczeń i tradycji minionych pokoleń. Organizatorzy konkursu chcieli zwrócić uwagę na rozsądne korzystanie ze środowiska.

I Piknik Międzypokoleniowy „Od Juniora do Seniora”
Miejsce: Góra Puławska
Termin: 16 września 2018 r.

Organizatorami wydarzenia byli Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Górze Puławskiej oraz Parafia pw. św. Wojciecha w Górze Puławskiej. Wydarzenie miało na celu integrację lokalnej społeczności.

Narodowe Czytanie „Przedwiośnia” Stefana Żeromskiego

Miejsce: Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. św. Franciszka z Asyżu w Kęble

Termin: 11 października 2018 r.

11 października 2018 r. w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. św. Franciszka z Asyżu w Kęble odbyła się Ogólnopolska akcja Narodowego Czytania „Przedwiośnia” Stefana Żeromskiego. Celem przedsięwzięcia jest popularyzacja czytelnictwa, promocja dbałości o polszczyznę, wzmocnienie poczucia własnej tożsamości.

Wojewódzki Konkurs Antytytoniowy NIKOTYNIE NIE!

Miejsce: Zespół Szkół nr 1 im. Stefani Sempołowskiej w Puławach
Termin: 15 listopada 2018 r.

Realizacja programu NIKOTYNIE NIE! została podyktowana rozpoznaną potrzebą krzewienia postaw wolnych od nalogów, nie tylko wśród uczniów szkoły, ale także środowiska z jakiego się wywodzą. Od pięciu lat szkoła prowadzi działania o zasięgu wojewódzkim. Konkurs jest częścią działań prozdrowotnych realizowanych w oparciu o decyzję Ministra Zdrowia w ramach Programu Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu na lata 2014-2018. Celem tej edycji Programu jest ograniczenie narażenia na dym papierosowy (w odniesieniu do czynnego i biernego palenia tytoniu) wśród Polaków.

Aktualności

Pod patronatem Starosty Puławskiego

Bieg Wielki Kazimierski Trail

Miejsce: Kazimierz Dolny
Termin: 16 września 2018 r.

Była to trzecia edycja biegu przełajowego, którego trasa została przeprowadzona między innymi kazimierskimi wązozami, drogami Mięćmierza, Albrechtówką i Kamieniołomem, na dwóch dystansach 10 km i 21 km. Głównym celem imprezy jest promocja biegania po niezwykłych terenach Kazimierza

Konkurs Piosenki Angielskiej Szansonada
Miejsce: Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 2

im. F. D. Książnika w Puławach
Termin: 20 listopada 2018 r.

Konkurs Piosenki Angielskiej Szansonada organizowany przez Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 2 im. F. D. Książnika w Puławach oraz Powiatowe Centrum Doskonalenia Zawodowego Nauczycieli w Puławach odbywa się już od dziewięciu lat. Ideą konkursu jest promowanie nauki języka angielskiego oraz umożliwienie realizacji własnych pasji

i rozwijania zainteresowań muzycznych wśród uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i średnich z terenu powiatu puławskiego.

VII Międzyszkolny konkurs Wiedzy o Polsce „Sławni Polacy”

Miejsce: Szkoła Podstawowa w Leokadiowie

Termin: 21 listopada 2018 r.

Konkurs adresowany był do

uczniów szkół podstawowych powiatu puławskiego. Ma on na celu kształtowanie postaw szacunku i miłości do Ojczyzny oraz pogłębienia wiedzy o historii, tradycji i kulturze naszego narodu. Ideą konkursu „Sławni Polacy” jest propagowanie ludzi z pasją, Polaków z których możemy być dumni.

Międzyszkolny konkurs zawodowca „Wiedza. Rekrutacja. Kariera.”

Miejsce: Zespół Szkół Technicznych im. Marii Skłodowskiej-Curie w Puławach

Termin: 27 listopada 2018 r.

Ideą konkursu jest zwrócenie uwagi uczniów na znaczenie trafnego wyboru kierunku studiów, autorefleksja w podejmowaniu właściwej, przemyślanej decyzji edukacyjno-zawodowej oraz przybliżenie zagadnień lokalnego rynku pracy.

Dzień Kariery Zawodowej

Miejsce: Zespół Szkół Technicznych im. Marii Skłodowskiej-Curie w Puławach

Termin: 6 grudnia 2018 r.

Celem przedsięwzięcia jest zaprezentowanie rodzicom i uczniom ofert uczelni wyższych, szkół policealnych, instytucji rynku pracy, pracodawców, fundacji, banków. Młodzież będzie mogła uzyskać pomoc w podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych, zdobyć informacje dotyczące m.in.: edukacji i podnoszenia kwalifikacji zawodowych, rynku pracy, zakładania oraz prowadzenia działalności gospodarczej, metod poszukiwania pracy, badania predyspozycji zawodowych.

Konkurs „Dar Życia”

Miejsce: Zespół Szkół Technicznych im. Marii Skłodowskiej-Curie w Puławach

Termin: marzec 2019 r.

Głównym celem konkursu jest pogłębienie wiedzy na temat honorowego krwiodawstwa, honorowego dawstwa szpiku i transplantologii. Adresatami konkursu są uczniowie szkół średnich z terenu powiatu puławskiego. Konkurs przeprowadzony zostanie w trzech edycjach. Organizatorem konkursu jest Zespół Szkół Technicznych im. Marii Skłodowskiej-Curie.

Magdalena Kobiątka

*Wydział Promocji, Kultury, Sportu i Turystyki
Starostwo Powiatowe w Puławach*

Informacja o realizacji robót na drogach powiatowych w 2018 roku

Łącznie w 2018 roku Powiatowy Zarząd Dróg w Puławach wykonał 31 027,55 m nowych nawierzchni bitumicznych, nowy obiekt mostowy w m. Kłoda oraz 10,390 km nowych nawierzchni chodników.

Przebudowa drogi powiatowej nr 2515L od km 0+266 do km 12+104,35 i od km 14+508 do km 15+990. Etap 1

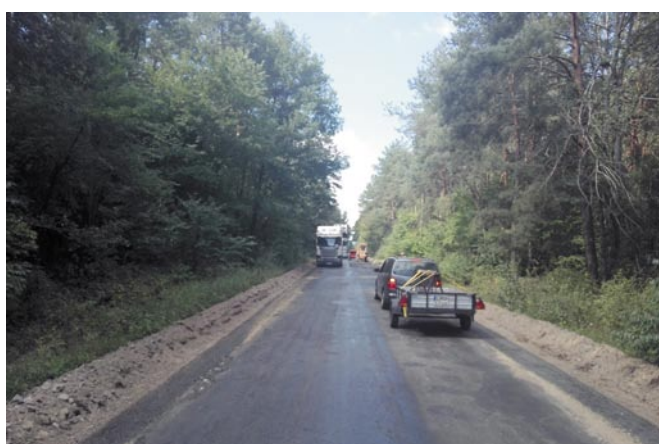
Koszt zadania 3 678 265,50 zł, w tym udział Gminy Baranów 929 010,00 zł, Gminy Żyrzyn 534 945,85 zł, Gminy Kurów 375 176,89 zł, rezerwa subwencji ogólnej budżetu państwa 1 010 893,00 zł.

Zakres robót obejmował:

- Wykonanie nowej nawierzchni asfaltowej na łącznej długości 6 451,35 m, w tym w gminie Baranów 3 004 m, w gminie Żyrzyn 2 014,4 m, w gminie Żyrzyn 1 432,95 m poprzez wykonanie warstwy wyrównawczej z betonu asfaltowego, następnie warstwy ścieralnej z betonu asfaltowego.
- Wykonanie nowych nawierzchni chodników na długości 329,90 m w gminie Baranów.
- Wykonanie peronów przystankowych z kostki brukowej (4 szt. na gminie Baranów oraz 2 szt. w gminie Żyrzyn).
- Wykonanie poboczy ulepszonych kruszywem łamanym po obu stronach jezdni.

Przebudowa drogi powiatowej nr 1519L od km 2+190,00 do km 5+515,00

Koszt zadania: 2 003 391,12 zł, w tym udział Gminy Żyrzyn 500 903,56 zł, środki budżetu państwa 1 001 584,00 zł (w ramach Programu Rozwoju Gminnej i Powiatowej Infrastruktury Drogowej na lata 2016-2019).

Zakres robót obejmował:

- Wykonanie 3 szt. przepustów rurowych wraz ze ściankami czołowymi pod jezdnią.
- Wykonanie nowej nawierzchni asfaltowej na długości 3,325 km poprzez wykonanie warstwy wyrównawczej

z betonu asfaltowego, następnie warstwy ścieralnej z betonu asfaltowego.

- Wykonanie nowej nawierzchni chodnika o szerokości 2,0 m na długości 480,0 m.
- Wykonanie 4 sztuk peronów przystankowych z kostki brukowej.
- Wykonanie nowej nawierzchni asfaltowej na skrzyżowaniach z drogami gminnymi i powiatowymi.
- Wykonanie utwardzonego pobocza z kruszywa łamanego na szerokości 1,0 – 1,5 m po obu stronach jezdni.

Budowa chodnika w ciągu drogi powiatowej nr 2535L Klementowice – Buchałowice – Bronice na odcinku długości 521 m w miejscowości Klementowice

Koszt zadania: 218 769,18 zł, w tym udział Gminy Kurów 109 384,59 zł.

Zakres robót obejmował:

- Wykonanie nowej nawierzchni chodnika o szerokości 1,5 m na długości 521 m.
- Budowę zjazdów z kostki brukowej na szerokości projektowanego chodnika.
- Wykonanie studzienki z wpustem ulicznym oraz przykalkiem.
- Ustawienie balustrad ochronnych o długości 20 m.

- Wykonanie 6 szt. ścieków pochodnikowych.
- Wykonanie odwodnienia liniowego o długości 9,0 m na zjeździe w km 0+506.

Budowa chodnika w ciągu drogi powiatowej nr 2528L Kazimierz Dolny – Dobrze – Wilków w m. Dąbrówka na odcinku od km 0+612,35 do km 1+274,50 (kilometraż roboczy) – odcinek nr 2 – Etap I

Koszt zadania: 278 594,42 zł, w tym udział Gminy Kazimierz Dolny 139 297,21 zł.

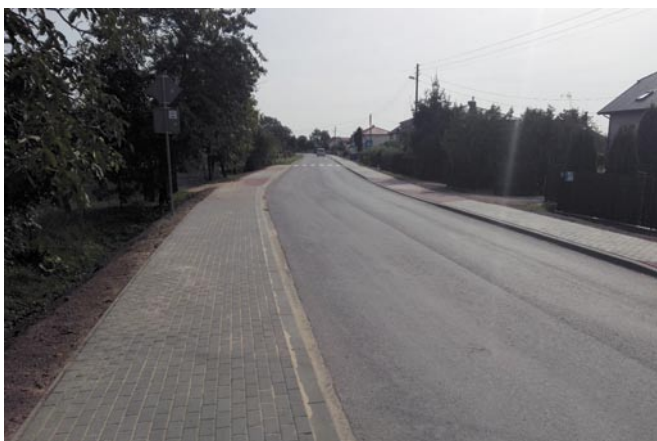

Zakres robót obejmował:

- Wykonanie nowej nawierzchni chodnika o szerokości 1,5 – 2,0 m na długości 750,15 m.

- Budowę zjazdów z kostki brukowej na szerokości projektowanego chodnika.
- Wykonanie przepustów pod zjazdami.

Budowa chodników w ciągu drogi powiatowej nr 2532L w m. Końskowola i Starym Pożóg oraz w ciągu drogi powiatowej nr 2509L w m. Chrzążów

Koszt zadania: 836 794,57 zł, w tym udział Gminy Końskowola 400 000,00 zł.

Zakres robót w Starym Pożóg od km 2+387,00 do km 2+857,00 obejmował:

- Wykonanie nowej nawierzchni chodnika o szerokości 1,4 – 1,8 m na długości 470,0 m.

- Budowę zjazdów z kostki brukowej na szerokości projektowanego chodnika.
- Ustawienie balustrad ochronnych U-12a przy projektowanym chodniku od km 2+395,00 do km 2+527,00 oraz od km 2+793,00 do km 2+851,00.
- Odtworzenie i oczyszczenie istniejących rowów wraz z profilowaniem skarp na odcinkach, gdzie projektowany chodnik przylega do rowów.
- Wykonanie 11 szt. ścieków przy chodnikowych z korytek betonowych.
- Wykonanie odwodnienia liniowego na drodze gminnej w km 2+861,00.

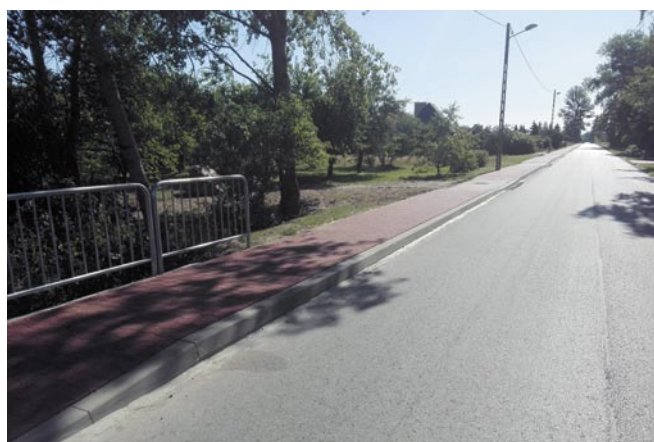

Zakres robót w Końskowoli od km 0+792,30 do km 1+713,55 obejmował:

- Wykonanie nowej nawierzchni chodnika o szerokości 1,5 – 2,0 m na długości 927,25 m.
- Budowę 2 szt. zjazdów z kostki brukowej na szerokości projektowanego chodnika.
- Wykonanie 3 szt. przepustów PEHD fi 50cm.
- Ustawienie balustrad ochronnych U-12a o długości 39mb.
- Odtworzenie i oczyszczenie istniejących rowów przydrożnych.
- Wykonanie przejścia dla pieszych.

Zakres robót w Chrzążowie od km 5+657,00 do km 6+964,65 obejmował:

- Wykonanie nowej nawierzchni chodnika o szerokości 2,0 m na długości 1 307,65 m.
- Budowę zjazdów z kostki brukowej na szerokości projektowanego chodnika.
- Wykonanie 17 szt. studzienek z kręgów betonowych z wpustami ulicznymi oraz przykanalikami z rur PCV włączonymi do rowów.
- Ustawienie balustrad ochronnych U-12a o długości 12 mb.
- Wykonanie 2 szt. peronów z kostki brukowej.

Budowa drogi powiatowej nr 2527L Kazimierz Dolny – Podgórz – Wilków od km 0+000,00 do km 0+600,00

Koszt zadania: 399 622,50 zł, w tym udział Gminy Kazimierz Dolny 150 000,00 zł.

Zakres robót obejmował:

- Wykonanie nowej nawierzchni asfaltowej o szerokości 5,0 m na długości 600 m poprzez wykonanie warstwy wyrównawczej z betonu asfaltowego, następnie warstwy ścieralnej z betonu asfaltowego.
- Wykonanie utwardzonego pobocza z kruszywa łamanego na szerokości 0,75 m po obu stronach jezdni.

- warstw nawierzchniowych (warstwy wiążącej i ścieralnej) na całej szerokości nowej jezdni.
- Wykonanie poboczy utwardzonych destruktem pochodzącym z frezowania nawierzchni.
- Wykonanie nowej nawierzchni jezdni (most i dojazdy do mostu) na długości 945 m.
- Wykonanie nowej zatoki autobusowej.
- Wykonanie reprofilacji skarp korony nasypu drogowego.
- Wykonanie chodników z kostki brukowej betonowej.
- Wykonanie studzienek ściekowych z osadnikiem.
- Wykonanie profilowania i plantowania rowów przydrożnych.
- Wykonanie przepustów z kręgów żelbetowych Ø60 pod zjazdami indywidualnymi w km 16+234.09, w km

Budowa obiektu mostowego w m. Kłoda w ciągu dr. pow. nr 1514L wraz z rozebraniem istniejącego mostu

Koszt zadania: 4 005 303,71 zł, w tym udział Gminy Kurów 150 000,00 zł, rezerwa subwencji ogólnej budżetu państwa 2 155 107,00 zł. Planowany termin oddania do użytkowania obiektu: początek stycznia 2019 r.

Zakres robót obejmuje:

- Rozebranie całej konstrukcji nawierzchni na odcinkach dojazdowych do mostu objętych robotami ziemnymi oraz na moście.
- Wykonanie poszerzenia konstrukcji nawierzchni drogowej na całej długości robót nawierzchniowych do szerokości jezdni 6.00 m (na łukach 7.00 m) w tym wykonanie

16+310.11, w km 16+519.48, w km 16+575.62.

- Wykonanie umocnienia skarp przy wlocie i wylocie przepustów kamieniem polnym na zaprawie cementowej.
- Wbicie ścianek szczelnych z grodzic stalowych o długości 8.00 m w miejscu zaprojektowanych ław fundamentowych, ścianki szczelne stanowią zabezpieczenie wykopów pod ławy fundamentowe oraz deskowanie tracone żelbetowych ław fundamentowych.
- Wykonanie łąd i przyczółków żelbetowych (C25/30) posadowionych bezpośrednio na gruncie.
- Montaż prefabrykowanych belek strunobetonowych typu „KUJAN NG 18”.
- Wykonanie płyty żelbetowej (nadbetonu) ustroju niosącego (C30/37) zespolonej z belkami.
- Wykonanie żelbetowych płyt przejściowych za przyczółkami (C25/30).
- Wykonanie izolacji bitumicznej powierzchni betonowych przewidzianych do przykrycia ziemią.
- Wykonanie izolacji z pap termozgrzewalnych płyty pomostu.
- Wykonanie zasyпки przyczółków.
- Wykonanie zabezpieczenia odkrytych powierzchni betonowych podpór i ustroju niosącego powłoką ochronną na bazie cementu.
- Montaż barier ochronnych H2, W3, B.
- Wykonanie nawierzchni z żywic syntetycznych o grub. 5 mm na chodnikach.
- Wykonanie umocnienie skarp przy skrzydełkach przyczółków z prefabrykowanych elementów betonowych.
- Oczyszczenie i uporządkowanie koryta rzeki i terenu pod mostem (ze śmieci, gruzu i innych elementów utrudniających przepływ) oraz plantowanie ręczne skarp i dna rzeki pod mostem z ułożeniem materacy siatkowo kamiennych na geowłókninie geotechnicznej grubości 20 cm.

Przebudowa drogi powiatowej nr 2508L Opoka – Chrzążówek

Koszt zadania: 299 529,06 zł, w tym udział Gminy Końskowola 150 000 zł.

Zakres robót obejmował:

- Wykonanie nowej nawierzchni asfaltowej o szerokości 5,5 m na długości 616,65 m poprzez wykonanie warstwy wyrównawczej z betonu asfaltowego, następnie warstwy ścieralnej z betonu asfaltowego.
- Wykonanie peronu przystankowego z kostki brukowej.
- Wykonanie nowej nawierzchni asfaltowej na skrzyżowaniach z drogami gminnymi.
- Wykonanie utwardzonego pobocza z kruszywa łamanego na szerokości 1,0 m po obu stronach jezdni.

Przebudowa drogi powiatowej nr 1437L od km 6+873,00 do km 7+573,00 w miejscowości Niebrzegów

Koszt zadania: 410 982,61 zł.

Zakres robót obejmował:

- Wykonanie nowej nawierzchni asfaltowej o szerokości 5,5 – 6,0 m na długości 700 m poprzez wykonanie warstwy wyrównawczej z betonu asfaltowego, następnie warstwy ścieralnej z betonu asfaltowego.
- Wykonanie peronu przystankowego z kostki brukowej.
- Wykonanie 2 szt. zjazdów z kruszywa łamanego.
- Wykonanie utwardzonego pobocza z kruszywa łamanego na szerokości 0,75 m po obu stronach jezdni.

Przebudowa drogi powiatowej nr 2522L w miejscowości Janowice na odcinku od km 10+547,20 do km 11+537,20

Koszt zadania: 348 772,04 zł, w tym udział Gminy Janowiec 174 386,00 zł.

Zakres robót obejmuje:

- Wykonanie nowej nawierzchni asfaltowej o szerokości 5,5 m na długości 640 m poprzez wykonanie warstwy wyrównawczej z betonu asfaltowego, następnie warstwy ścieralnej z betonu asfaltowego.
- Wykonanie 3 szt. zjazdów o nawierzchni asfaltowej.
- Wykonanie nowej nawierzchni asfaltowej na istniejącej zatoce autobusowej.
- Wykonanie utwardzonego pobocza z kruszywa łamanego na szerokości 0,3 – 0,4 m po obu stronach jezdni.
- Wykonanie przejścia dla pieszych.

Przebudowa drogi powiatowej nr 2551L Kębło – Huta – Zaborze na odcinku od km 0+024,00 do km 0+475,00 w miejscowości Kębło

Koszt zadania: 289 657,40 zł, w tym udział Gminy Wąwolnica 162 753,46 zł.

Zakres robót obejmuje:

- Wykonanie nowej nawierzchni asfaltowej o szerokości 5,5 m na długości 451 m poprzez wykonanie warstwy wyrównawczej z betonu asfaltowego, następnie warstwy ścieralnej z betonu asfaltowego.
- Wykonanie warstwy ścieralnej na szerokości 1,5 m wzdłuż lewej krawędzi jezdni przy kapliczce Matki Boskiej Kębelskiej.
- Wykonanie 2 szt. zjazdów o nawierzchni asfaltowej.
- Wykonanie nowej nawierzchni asfaltowej na skrzyżowaniach z drogą powiatową nr 2548L.
- Wykonanie utwardzonego pobocza z kruszywa łamanego na szerokości 0,75 – 1,5 m po obu stronach jezdni.

- Wykonanie peronu przystankowego z kostki brukowej.
- Wykonanie nowej nawierzchni asfaltowej na skrzyżowaniach z drogami gminnymi.
- Wykonanie utwardzonego pobocza z kruszywa łamanego na szerokości 0,75 – 1,0 m po obu stronach jezdni.
- Umocnienie prawostronnego rowu żelbetowego na długości 190 m.
- Wykonanie nowego oznakowania pionowego i poziomego.

Przebudowa drogi powiatowej nr 2546L ul. Kwaskowa Góra w m. Kazimierz Dolny, etap I od km 0+400,00 do km 1+862,30

Koszt zadania: 1 676 448,79 zł, w tym udział Gminy Kazimierz Dolny 807 972,79 zł.

Przewidywany termin odbioru: grudzień 2018 r.

Zakres robót obejmuje:

- Wykonanie nowej nawierzchni asfaltowej o szerokości 5,5 m na długości 1 462,30 m poprzez wykonanie warstwy wyrównawczej z betonu asfaltowego, następnie warstwy ścieralnej z betonu asfaltowego.
- Wykonanie nowej nawierzchni chodników z kostki brukowej o długości 599 m.

Przebudowa drogi powiatowej nr 2507L Końskowola – Sielce na odcinku od km 1+400,00 do km 2+768,00

Koszt zadania: 1 955 222,62 zł, w tym udział Gminy Końskowola 300 000,00 zł.

Przewidywany termin odbioru: grudzień 2018 r.

Zakres robót obejmuje:

- Wykonanie nowej nawierzchni asfaltowej o szerokości 6,0 m na długości 1,368 km poprzez wykonanie warstwy wyrównawczej z betonu asfaltowego, następnie warstwy ścieralnej z betonu asfaltowego.
- Wykonanie 2 szt. zatok autobusowych.
- Wykonanie zjazdów z betonowej kostki brukowej do działek zabudowanych oraz zjazdów z kruszywa do działek uprawianych rolniczo.
- Wykonanie utwardzonego pobocza z kruszywa łamanego na szerokości 1,0 m po obu stronach jezdni.

Przebudowa DP nr 1518L na odcinku od km 4+544,00 do km 4+751,00 w miejscowości Zastawie

Koszt zadania: 138 606,86 zł.

Zakres robót obejmował:

- Wykonanie nowej nawierzchni asfaltowej o szerokości 5,5 m na długości 207 m poprzez wykonanie warstwy wyrównawczej z betonu asfaltowego, następnie warstwy ścieralnej z betonu asfaltowego.
- Wykonanie 3 szt. zjazdów z kruszywa łamanego.
- Wykonanie utwardzonego pobocza z kruszywa łamanego na szerokości 0,75 m po obu stronach jezdni.

Przebudowa drogi powiatowej nr 2517L na odcinku od km 0+030,75 do km 0+458,00 w miejscowości Kłoda

Koszt zadania: 214 048,52 zł, w tym udział Gminy Kurów 6 000,00 zł.

Zakres robót obejmował:

- Wykonanie nowej nawierzchni asfaltowej o szerokości 5,0 m na długości 427,25 m poprzez wykonanie warstwy wyrównawczej z betonu asfaltowego, następnie warstwy ścieralnej z betonu asfaltowego.
- Wykonanie 3 szt. zjazdów o nawierzchni asfaltowych.
- Wykonanie utwardzonego pobocza z kruszywa łamanego na szerokości 0,75 m po obu stronach jezdni.

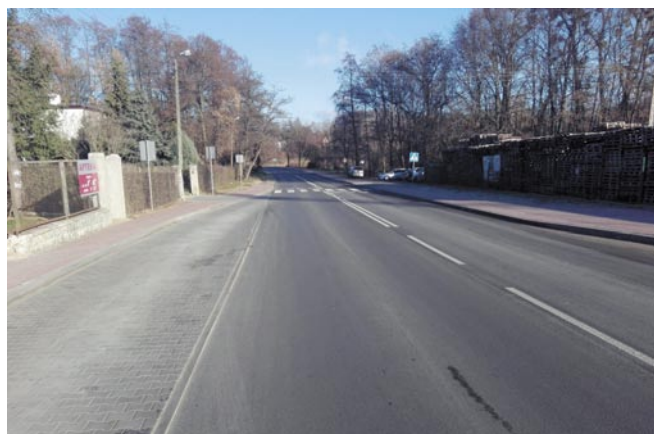
Rozbudowa drogi powiatowej nr 1516L od drogi krajowej nr 17 do drogi gminnej nr 107412L

Koszt zadania: 6 801 217,22 zł, w tym udział Gminy Żyrzyn 172 207,00 zł oraz środków pozyskanych z Unii Europejskiej w kwocie 4 556 992,24 zł.

Zakres robót obejmował:

- Wykonanie nowej nawierzchni asfaltowej o szerokości 6,0 – 10,0 m na łącznej długości 11,428 km poprzez wykonanie warstwy wyrównawczej z betonu asfaltowego, następnie warstwy ścieralnej z betonu asfaltowego.
- Wykonanie 9 szt. nowych samodzielnych peronów przystankowych z kostki brukowej.
- Przebudowę istniejących 4 zatok autobusowych asfaltowych.
- Wykonanie 2 szt. nowych zatok autobusowych z kostki brukowej.
- Wykonanie obustronnego poszerzenia jezdni o szerokości 55 cm na długości ok. 2,0 km.
- Przebudowę istniejących chodników z płyt betonowych chodnikowych i kostki brukowej szerokości 1,7-2,0 m oraz budowę nowych fragmentów chodnika z kostki brukowej w miejscowości Żyrzyn o długości 1,073 km.
- Budowę nowego chodnika z kostki brukowej w msc. Żerdź o długości 129 m.
- Przebudowę istniejących chodników z płyt betonowych chodnikowych i kostki brukowej szerokości 1,7-2,0 m oraz budowę nowych fragmentów chodnika z kostki brukowej w msc. Baranów o łącznej długości 3,102 km.
- Wymianę istniejącego przepustu pod jezdnią na nowy przepust ze ściankami czołowymi żelbetowymi.
- Wykonanie odwodnienia liniowego na odcinku dł. 227 mb.
- Wykonanie nowej nawierzchni asfaltowej na skrzyżowaniach drogi powiatowej nr 1516L z drogami gminnymi i drogami powiatowymi.
- Wykonanie utwardzonego pobocza z kruszywa łamanego na szerokości 1,00 – 2,00 m po obu stronach jezdni.
- Wykonanie nawierzchni z kruszywa łamanego na istniejących zjazdach.
- Wykonanie nowego oznakowania pionowego i poziomego.

Przebudowa drogi powiatowej nr 2537L w miejscowości Płonki.

Zadanie zrealizowane przez Gminę Kurów, w tym udział Powiatu Puławskiego 165 000,00 zł.

Zakres robót:

- Wykonanie nowej nawierzchni asfaltowej o długości 506,9 m poprzez wykonanie warstwy wyrównawczej z betonu asfaltowego, następnie warstwy ścieralnej z betonu asfaltowego.
- Wykonanie zjazdów z kruszywa łamanego oraz regulacje zjazdów z kostki brukowej.
- Wykonanie poboczy ulepszonych kruszywem łamanym po obu stronach jezdni o szerokości 0,75 m.

*Anna Nizioł
dyrektorka Powiatowego Zarządu Dróg w Puławach
fot. archiwum PZD w Puławach*

Południe Literackie z okazji 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości

9 listopada 2018 r. w Sali Pompejańskiej Starostwa Powiatowego w Puławach odbyło się uroczyste wręczenie nagród w trzech konkursach powiatowych zorganizowanych przez Powiatową Bibliotekę Publiczną oraz Młodzieżowy Dom Kultury w Puławach.

Pierwszym punktem programu była promocja książki Jacka Śnieżka „Sto osobliwości na stulecie niepodległości 1918-2018” wydanej przez Powiatową Bibliotekę Publiczną w Puławach. Znany puławski regionalista opowiedział o kilku ciekawostkach związanych z Puławami, powiatem puławskim i dodatkowo pokazał slajdy prezentujące wydarzenia historyczne na przestrzeni 100 lat. Następnie odbył się finał Powiatowego Konkursu Ortograficznego, konkursu literackiego „Mój region – moja mała ojczyzna. Jak wyobrażasz sobie swoją miejscowość za 50 lat?” oraz konkursu plastycznego „Mój region – moja mała ojczyzna – projekt pocztówki okolicznościowej”. Wręczenia nagród dokonała kierownik Wydziału Edukacji – Małgorzata Noskowska.

Finaliści Powiatowego Konkursu Ortograficznego

W kategorii szkoły podstawowe klasy IV-VI:

I nagroda

- Paweł Nowak – kl. VI c – SP 1 – uczeń p. Renaty Bartuzi

Wyróżnienia

- Marta Nowakowska – kl. VI c - SP 11 – uczennica p. Ireny Korzeniowskiej
- Karolina Adamowicz – kl. VI c – SP 2 – uczennica p. Zofii Rodzik-Janaś

W kategorii szkoły podstawowe klasy VII-VIII:

I nagroda

- Stanisław Prończuk – kl. VII a – SP 1 – uczeń p. Sławomira Skwarka

III nagroda

- Mateusz Strózek – kl. VIII a – Niepubliczna Szkoła Podstawowa „Klasyk” w Puławach – uczeń p. Beaty Bureckiej

W kategorii gimnazja:

II nagroda

- Oliwia Goluch – kl. III bg – Niepubliczna Szkoła Podstawowa „Klasyk” w Puławach – uczennica p. Beaty Bureckiej

III nagroda

- Julia Siwek – kl. III ag – Niepubliczna Szkoła Podstawowa „Klasyk” w Puławach – uczennica p. Renaty Miłoś

Wyróżnienia

- Barbara Wójcik – kl. III – Zespół Szkół Europejskich im. Szarych Szeregów w Puławach – uczennica p. Piotra Skawińskiego
- Anna Jaraszek – kl. III ag – Niepubliczna Szkoła Podstawowa „Klasyk” w Puławach – uczennica p. Renaty Miłoś

W kategorii szkoły ponadgimnazjalne:

I nagroda

- Jakub Gurba – kl II – I LO im. ks. A. J. Czartoryskiego w Puławach – uczeń p. Grażyny Goli Berbeckiej

Wyróżnienie

- Jakub Skóra – kl. I – II LO im. KEN w Puławach – uczeń p. Renaty Marcinko

Finaliści powiatowego konkursu literackiego „Mój region – moja mała ojczyzna. Jak wyobrażasz sobie swoją miejscowość za 50 lat?”

Nagroda główna

- Milena Sieprawska
- Weronika Styczyńska

Wyróżnienia

- Karolina Ałdaś
- Karolina Rybicka

Finaliści powiatowego konkursu plastycznego „Mój region – moja mała ojczyzna – projekt pocztówki okolicznościowej”

I miejsce

- Oliwia Bielec
- Wiktoria Dąbrowska

II miejsce

- Wojtek Orkiszewski
- Milena Kowalczyk

III miejsce

- Jakub Gajewski
- Kinga Winsztal

Wyróżnienia

- Michał Miłosz
- Magda Zagulska

Dziękujemy wszystkim uczestnikom za udział w konkursach i jeszcze raz gratulujemy zwycięzcom. Wydarzenie odbyło się w ramach Jubileuszu 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości.

*Katarzyna Adamowska-Kane
PBP w Puławach*

Nagrodzone prace literackie

List z przyszłości

Jeśli to czytasz, to znaczy, że jest jeszcze jakaś nadzieja. To, do czego doszło, może się jednak nie wydarzyć. Nie mam dużo czasu na wyjaśnienia, dlatego nie będę już przedłużał i od razu przejdę do sedna.

Dzisiaj jest 11 listopada 2068 roku. Obchodzimy 150 rocznicę odzyskania niepodległości. Dwadzieścia lat temu Polska była pierwszym krajem w Europie, który wprowadził kopułę atmosferyczną. Chroni nas przed szkodliwym promieniowaniem słonecznym i produkuje tlen. Rośliny nie są już nam tak potrzebne, więc z roku na roku jest coraz mniej lasów, a co za tym idzie, jest coraz mniej dzikich zwierząt, większość gatunków wyginęła. Można je już tylko zobaczyć w zoo. Może Puszcza Białowieska zostanie oszczędzona, ale o tym już nie zadecydują ludzie, ale sztuczne inteligencje, które od jakiegoś czasu podejmują wszystkie decyzje, oparte na danych zbieranych przez drony, latające pod kopułą. Jako, że ich działania są obiektywne, mają wybierać sposoby, które będą najlepsze dla człowieka. Jest to dość zabawne, że algorytm, który nigdy nie był i nie będzie w niczym podobny do ludzi, ma mówić nam jak powinniśmy żyć. Jednak człowiek już nie jest taki sam jak kiedyś. Teraz ludzie już nie umierają, przynajmniej nikt nie

umarł od piętnastu lat. Mamy w Puławach pierwsze osiedle stulatków – osiedle zadowolonych ludzi, ale czy szczęśliwych? Wszystkie kości i narządy wewnętrzne mogą zostać wymienione na nowe, „zdrowe” części. Choroby nie istnieją, powietrze jest czyste jak nigdy wcześniej. Szkoły nawet organizują wycieczki propagandowe z młodzieżą na cmentarze, żeby pokazać, jak kiedyś było źle. Możesz pomyśleć, że to świat idealny, raj, o którym od zawsze marzyliśmy i do którego dążyliśmy...

W rzeczywistości nie jest tak dobrze. Jesteśmy stale kontrolowani przez drony, zastępowani przez maszyny, które wykonują pracę, jakiej wstydzą się oddawać ludzkie. Gdy idziesz do lekarza, jesteś automatycznie skanowany, a wszystkie informacje nie tylko o stanie zdrowia, ale o wszystkich czynnościach jakie wykonujesz każdego dnia, są przesyłane do wielkiej bazy danych i dogłębnie analizowane. Urządzenie sprawdza, czy jesteś dobrym obywatelem i czy nie zagrażasz obecnej władzy i pokojowi. Jeśli np. złamiesz rękę, to nie tylko wstawią ci nową, zupełnie sprawną, bez konieczności nawet przecinania skóry, ale od tamtego momentu staniesz się kolejną marionetką obecnych „władz”. Jak niektórzy przewidywali jeszcze przed 2020, smartfony zamieniły się w „komplanty” – małe komputery wszczepiane pod skórę na karku, które łączą się z naszym mózgiem i zastępują dawne smartfony. Od kiedy je wprowadzono, stały się obligatoryjne, jestem jednym z niewielu, którzy uniknęli wszczepiania „komplantu”. Większość obywateli myśli, że to dar od władz, aby ułatwić im życie i komunikację. Nie wiedzą, że to wszystko po to, aby zwiększyć kontrolę nad człowiekiem. Na razie kontrola dotyczy osób z prawdopodobnymi skłonnościami do przestępczości i braku posłuszeństwa, ale już niedługo będzie dotyczyła wszystkich.

Należę do grupy „Śmiertelnych”. Spotykamy się w jedy-nym miejscu, jakie nie jest kontrolowane przez drony, ponieważ drzewa wywołują zakłócenia, w dawnym parku Czartoryskich. Został ocalony przed wycinką ze względu na wartość historyczną i stał się miejscem rozrywki dla mieszkańców miasta. Ale dolna część pozostała na szczęście półdzika i rzadko kiedy ludzie tu zagląдают. Jest to jedyne miejsce, z którego jeszcze widać gwiazdy na niebie. Odkąd wprowadzono kopuły atmosferyczne, nie widać prawdziwych gwiazd, jedynie imitujące je światła dronów. Ta część parku stała się dla nas idealnym miejscem do tajnych spotkań. Jako „zbuntowani” musimy się ukrywać przed zasięgiem kamer, jednak podsłuch jest praktycznie wszędzie, więc nie możemy rozmawiać. Ograniczamy się do pisania umówionych znaków patykiem po ziemi, bo z papieru już dawno zrezygnowano. W szkołach nie uczą dzieci ręcznego pisania, zatem niedługo ta umiejętność pewnie stanie się rzadkością. Jest nas niewielu, może piętnastu, jednak nigdy nie spotykamy się w tak dużej grupie, bo to zbyt ryzykowne. Mamy lekarza, który zna się na ziołarstwie i dawnej medycynie, kiedy jeszcze stawiano bardziej na leczenie, niż na wymienianie. Jest także z nami były ksiądz, ponieważ jakakolwiek forma religii została zakazana, ze względu na zagrożenie dla władzy. Mamy też po dwóch naukowców i dawnych ekologów. Naszym celem jest jak najdłuższe podtrzymanie naszego człowieczeństwa w stanie nie-naruszonym przez technologię. Mamy wrażenie, że ludzie przestali o to walczyć. Stali się obojętni na to, że nie mają już prawa do głosu. Niestety, jesteśmy w niebezpieczeństwie. Nasza grupa może niedługo przestać istnieć. Miejski komputer wydał nakaz wycinki dolnego parku Czartoryskich, jedyne

bezpiecznego miejsca dla nas i wszystkich pół dzikich psów i kotów. Stwierdzili, że to miejsce nie służy w żaden sposób społeczeństwu i nie jest już nikomu potrzebne.

*Milena Sieprawska, lat 19
Zespół Szkół Ogólnokształcących im. KEN w Puławach
Opiekun: Renata Bany*

Moje miasto za 50 lat

Mieszkam w Puławach. Tak jak świat, tak i moje miasto rozwija się w bardzo szybkim tempie. W ciągu mojego życia tutaj zmieniło się tak wiele. Zatem spróbujmy sobie wyobrazić jak będzie wyglądało to miasto za 50 lat.

Zdaję sobie sprawę, że po takim czasie nie ujrzymy latających samochodów czy też stacji, które będą zajmować się podróżami w kosmos. Pomyślmy o czymś bardziej użytecznym, o czymś co uczyni nasze życie łatwiejszym lub co przyniesie korzyści zarówno nam jak i naturze. Tańsze i do tego mniej szkodliwe dla środowiska paliwo jest czymś, o czym marzą nie tylko biolodzy i kierowcy, ale również zwykli mieszkańcy miasta. Możliwość wyjścia na spacer z dziećmi, partnerem czy też z kochanym zwierzątkiem bez wdychania szkodliwych substancji wydzielanych przy spalaniu obecnych paliw jest czymś, co wywołuje uśmiech na naszej twarzy.

Analizując liczbę wypadków drogowych oraz ilość zgonów twierdzą, że w ciągu tych 50 lat ktoś wpadnie na pomysł, by stworzyć bezpieczniejszą formę transportu. Wyobrażam to sobie jako podziemne drogi, po których będzie można poruszać się samochodami, specjalnie do tego zaprojektowanymi. Wsiadająca za kierownicę osoba nie będzie musiała posiadać prawa jazdy wystarczy, że będzie pełnoletnia. Wnętrze samochodu wyposażone będzie w specjalną mapę, na którą będzie należało wprowadzić jedynie miejsce docelowe podróży. Samochód wyposażony w inteligentne czujniki będzie potrafił się sam poruszać, a my jako kierowcy będziemy mogli skupić się na innych rzeczach.

Miasto stanie się również miejscem zabaw i odpoczynku. Powstanie wiele miejsc, w których każdy będzie mógł znaleźć coś dla siebie. Organizowanych będzie wiele różnego rodzaju uroczystości. Koncerty czy też festiwale pomogą w przekonywaniu młodzieży do aktywnego spędzania czasu z rzeczywistymi znajomymi, a nie tylko ludźmi z Internetu. Dla rodziców chcących spędzić czas ze swoimi dziećmi, powstanie jeszcze więcej, lepiej wyposażonych placów zabaw, na które dzieci będą z chęcią uczęszczać. Z pewnością w mieście powstanie wiele miejsc zieleni. Cudowne, kolorowe, pięknie pachnące kwiaty, ogromne drzewa dające w lecie cień oraz fontanny, a dookoła nich ławki – to jedne z wielu atrakcji, jakie będziemy mogli ujrzyć w tym miejscu.

System edukacji w przyszłości będzie zupełnie inny. W szkołach nie będą obowiązywały, tak jak teraz, prace domowe. Uczniowie po lekcjach będą mieli czas dla siebie, czas na rozwijanie swoich umiejętności oraz zainteresowań. Będzie organizowane wiele wycieczek edukacyjnych, by wychowankowie mogli poznawać świat w praktyce, a nie tylko w teorii. Aby odciążać kręgosłupy młodych ludzi, zamiast ciężkich, grubych książek i wielu zeszytów do nauki będą służyły jedynie laptopy bądź tablety, za pomocą których będzie można tworzyć notatki oraz korzystać z elektronicznych

podręczników. Przeprowadzane będą również zajęcia uczące szacunku do drugiej osoby oraz tolerancji. Szkoły zmieniają się nie tylko ze względu na sposób nauki. W sklepikach szkolnych jak i automatach będzie możliwość zakupu tylko zdrowej żywności, co pomoże nam walczyć z nadwagą oraz problemami z użęzieniem u młodych ludzi.

Takich przykładów możemy wymieniać więcej. Jednak są to jedynie spekulacje, które nie muszą się spełnić, a świat może pójść w całkiem przeciwnym kierunku. Efekty działań podejmowanych w tym czasie mogą być drastyczne. Rozwój genetyki może skończyć się stworzeniem organizmu, który może wymknąć się spod kontroli naukowców i spowodować śmierć wielu ludzi. Może wybuchnąć kolejna wojna, która pociągnie za sobą miliony ofiar. Ludzie nie będą mogli obronić się przed wysoko rozwiniętą, najnowocześniejszą bronią. Ingerowanie naukowców w klimat może przyczynić się do stopnienia lodowców, a w rezultacie do powodzi, która może zniszczyć świat. Nie jesteśmy w stanie przewidzieć co się stanie, pozostaje nam jedynie czekać na rozwój wydarzeń.

*Weronika Styczyńska, lat 16
Zespół Szkół nr 1 im. Stefanii Sempołowskiej w Puławach
Opiekun: Barbara Legieć*

Niepodległa w twoim sercu i marzeniach

Powiatowe Centrum Doskonalenia Zawodowego Nauczycieli w Puławach realizując cele, jakie przyświecają Ministerstwu Edukacji Narodowej i Instytutowi Pamięci Narodowej, zaprosiło szkoły i placówki oświatowe Powiatu Puławskiego oraz ośmiennych powiatów do udziału w inicjatywie przygotowanej z okazji obchodów Stulecia Niepodległości Polski tj. do udziału w konkursie literacko-plastycznym pt. „1918-2018 NIEPODLEGŁA W TWOIM SERCU I MARZENIACH”.

Setna rocznica odrodzenia się Państwa Polskiego zainspirowała nas jako ośrodek doskonalenia nauczycieli do aktywnych działań i dyskusji nad przeszłością. Miłość do Ojczyzny, ukazywanie patriotycznych postaw, wzmacnianie poczucia wspólnoty, a także pielęgnowanie narodowej tradycji i kultury to wartości jakie chcemy kształtować i pielęgnować u młodych Polaków.

Zorganizowany przez PCDZN konkurs plastyczno-literacki „1918-2018 NIEPODLEGŁA W TWOIM SERCU I MARZENIACH” dedykowany był do uczniów szkół podsta-

wowych, klas gimnazjalnych oraz szkół ponadpodstawowych. Celami konkursu było:

- Promowanie wśród młodzieży szkolnej treści o tematyce patriotycznej.
  - Utrwalanie poczucia dumy narodowej.
  - Zachęcanie do kształtowania więzi emocjonalnej, społecznej i kulturowej z własnym narodem, z jego historią, tradycją i wartościami.
  - Rozwijanie wrażliwości literackiej i plastycznej wyobraźni o tematyce patriotycznej.
  - Pobudzenie inwencji twórczej, wyobraźni, fantazji.
  - Wspieranie wychowania patriotycznego młodego pokolenia poprzez różnorodne formy aktywności.
  - Kształtowanie osobowości współczesnego Polaka – patrioty.
- Do konkursu można było zgłaszać prace plastyczne, literackie lub połączyć obie te formy.

W regulaminowym terminie wpłynęło 10 prac plastycznych w kategorii I tj. klasy IV-VIII szkoły podstawowej, 8 prac plastycznych w kategorii II – tj. klasy gimnazjalne i szkoły ponadpodstawowe.

Konkurs przebiegał etapowo, a jego finał miał miejsce 24 października 2018 r. w siedzibie PCDZN w Puławach. Komisja konkursowa zgodnie z regulaminem rozstrzygnęła konkurs przyznając nagrody w dwóch kategoriach. Członkowie jury wybrali 8 najciekawszych prac. Poziom prac konkursowych przyjemnie zaskoczył członków jury. Aż trudno było uwierzyć w to, że jeden temat autorzy pokazali w tak różnorodnych technikach plastycznych, wykazując się wielką pomysłowością. Uroczyste rozdanie nagród nastąpiło w siedzibie PCDZN 24 października, nagrody laureatom wręczyła dyrektor PCDZN Anna Baracz. Galę rozdania nagród uświetniła obecność pani Elżbiety Trzaskowskiej – dyrektora Szkoły Podstawowej nr 4 w Dęblinie. Laureaci konkursów otrzymali dyplomy oraz atrakcyjne nagrody ufundowane przez PCDZN w Puławach. Zwycięzcom serdecznie gratulujemy i życzymy wielu sukcesów.

Anna Baracz
dyrektor PCDZN w Puławach

Nagrodzone prace plastyczne można obejrzeć na wystawie w Starostwie Powiatowym w Puławach.

Powiatowy Klub Książki w 100. rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości

Październikowe, listopadowe i grudniowe spotkania Powiatowego Klubu Książki stanowiły cykl lekcji patriotycznych w ramach obchodów 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości.

23 października 2018 r. w Powiatowej Bibliotece Publicznej w Puławach odbyło się spotkanie Powiatowego Klubu Książki. Tematem rozmowy była książka „Przeżyłam. Pamięnik z obozu zagłady Stanisławy Młodkowskiej-Bielawskiej” wydana przez Fundację za 7 górami. Publikacja jest współfinansowana przez Miasto Puławy w ramach realizacji zadania publicznego. Zaproszenie biblioteki przyjęła Dominika Rodzoch-Młodkowska, która zebrała i opracowała rodzinne wspomnienia. Dzieje życia Stanisławy Młodkowskiej-Bielawskiej to niesamowita lekcja historii. Spisane po latach wspomnienia obozowe głęboko poruszają i stają się przestrożą na przyszłość. Wzruszenie dodatkowo potęguje fakt, że pani Stanisława była puławianką. Spotkanie pokazało także, że opowieści rodzinne stają się punktem wyjścia do poznawania historii w szerszym kontekście.

W ramach kontynuowania lekcji historii 20 listopada 2018 r. gościem Powiatowej Biblioteki Publicznej w Puławach był ks. Wojciech Zasada, który promował swój tomik poezji pt. „Autoportret z Ojczyzną”. Temat spotkania został wybrany nieprzypadkowo, wiersze księdza Wojciecha Zasady (pseudonim literacki Don Adalberto) w niezwykle piękny sposób oddają miłość do ojczyzny i szacunek do kraju urodzenia. Poezja ks. Zasady pokazuje jak w literacki sposób można mówić o Polsce i symbolach narodowych. Ksiądz Zasada w kilku słowach opowiedział o swoich początkach, inspiracjach i najważniejszych cechach swojej poezji. Uczestnicy mieli okazję usłyszeć kilka utworów w wykonaniu samego poety jak i Małgorzaty Klinkosch, instruktora Młodzieżowego Domu Kultury w Puławach.

11 grudnia 2018 r. odbyło się ostatnie w tym roku spotkanie Powiatowego Klubu Książki. I tym razem klubowicze rozmawiali o patriotyzmie. Gośćmi biblioteki byli Piotr Machul i Radosław Sączek, redaktorzy, którzy opracowali antologię poetycką pt. „Puławscy poeci w Polsce zniewolonej i niepodległej”. Publikacja wydana przez Fundację za 7 górami jest współfinansowana przez Miasto Puławy w ramach realizacji zadania publicznego. Oprócz poezji niepodległościowej czytelnicy mieli okazję usłyszeć o kulisach powstawania publikacji, trudach zbierania materiałów i o kolejnych planach wydawniczych zaproszonych gości. Grudniowe spotkanie stało się także okazją do podsumowania całego roku spotkań i wytyczenia nowych kierunków działań Powiatowego Klubu Książki.

*Katarzyna Adamowska-Kane
PBP w Puławach*

Przelej Krew dla Niepodległej

W związku z obchodzoną w tym roku wyjątkową rocznicą – stulecia odzyskania przez Polskę niepodległości – 6 listopada 2018 r. w I Liceum Ogólnokształcącym im. ks. A. J. Czartoryskiego w Puławach odbyła się akcja honorowego oddawania krwi, zorganizowana we współpracy z Wojskowym Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Lublinie.

Akcje honorowego krwiodawstwa w I LO weszły już na stałe do kalendarza imprez szkolnych i odbywają się co roku. Zawsze spotykają się one z ogromnym zainteresowaniem ze strony społeczności szkolnej. Uczestniczą w nich zarówno uczniowie, jak i nauczyciele.

Tegoroczna akcja odbyła się pod hasłem „Przelej krew dla Niepodległej”. Oddając krew potrzebującym uczniowie wraz z nauczycielami I Liceum Ogólnokształcącego mogli złożyć hołd żołnierzom, którzy przelali krew, co w czasie pokoju jest równie bezcennym darem jak ofiarna walka o niepodległość. Organizowanie tego typu przedsięwzięć jest formą kształtowania wśród młodzieży wrażliwości społecznej, ukierunkowanej na potrzeby innych ludzi. Oddanie krwi to możliwość niesienia pomocy drugiemu człowiekowi, a jednocześnie wyraz szacunku i miłości dla Ojczyzny.

Honorowe krwiodawstwo to zarówno wspaniała idea, jak i niezastąpiona metoda leczenia. Człowiek jest jedynym źródłem tego doskonałego leku. Z roku na rok obserwuje się wzrastające zapotrzebowanie na krew i jej składniki w związku z postępem medycyny oraz starzeniem się społeczeństwa. Podczas tegorocznej akcji zarejestrowało się łącznie 58 osób. Dzięki czemu, udało się zebrać ok. 20 litrów krwi.

Finał akcji „Przelej krew dla Niepodległej” poprzedzony był kampanią promocyjną. Uczniowie klas maturalnych uczestniczyli w zajęciach edukacyjnych, których głównym celem było propagowanie idei honorowego krwiodawstwa oraz wzmocnienie świadomości młodzieży odnośnie znaczenia krwi dla ratowania zdrowia i życia drugiego człowieka. Uczniowie podkreślali zasadność przeprowadzonych zajęć, gdyż pozwoliły im dostrzec powagę problemu oraz obaliły wiele mitów związanych z oddawaniem krwi. Wszystko po to, aby młodzi ludzie mogli świadomie podjąć decyzję o zostaniu honorowym dawcą krwi.

Krew pobierana jest tylko od zdrowych osób po spełnieniu odpowiednich warunków. Samo oddawanie krwi trwa ok. 20 min. W dniu poprzedzającym oddanie krwi należy zjeść lekkostrawną kolację, a w dniu donacji – śniadanie z jak najmniejszą zawartością tłuszczu. Należy zwrócić uwagę na uzupełnienie płynów (woda, soki, herbata) już w dniu poprzedzającym oddanie krwi, aby nawodnić organizm. Po zarejestrowaniu się przechodzi się obowiązkowe badania lekarskie, a także pobierana jest próbka krwi, w celu upewnienia się, czy dana osoba może zostać Honorowym Krwiodawcą. Podczas pobrania właściwego oddaje się 450 ml krwi pełnej.

*Monika Cios – koordynator akcji
fot. Agnieszka Bodeńko*

Świętujemy Niepodległość Polski – przez cały rok!

9 listopada 2018 r. w Zespole Szkół nr 2 im. E. Kwiatkowskiego w Puławach odbyły się uroczyste obchody setnej rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. Aby uzmysłowić młodzieży rangę tegoż wydarzenia, jest ono akcentowane poprzez różnorodne inicjatywy w ciągu całego roku szkolnego.

W piątkowe przedpołudnie społeczność szkolna zgromadziła się, aby wspólnie odśpiewać „Mazurka Dąbrowskiego” o symbolicznej godzinie 11.11, do czego zaprosiliśmy wszystkich chętnych mieszkańców Puław i okolic. Następnie pan Krzysztof Szabelski przypomniał okoliczności historyczne odzyskania przez Polskę niepodległości, zaakcentował znaczenie pamięci o tych wydarzeniach oraz bohaterskie postawy rodaków walczących o wolny kraj. Dyrektor Szabelski

wskazał, jak powinien wyglądać patriotyzm – na miarę naszych czasów: „Obecnie mamy szczęście żyć w wolnym kraju, nie odznacza to jednak, że postawa patriotyczna uległa dezaktualizacji. Dzisiejszy patriotyzm wymaga od nas innego rodzaju poświęceń, niż przelana krew – chociażby kształcenia się, angażowania w sprawy społeczne, szacunku dla symboli narodowych, dbania o środowisko naturalne” i w serdecznych słowach zachęcił młodzież do udziału w powiatowych przedsięwzięciach służących upamiętnieniu wyjątkowej rocznicy. Następnie uczniowie klas: IV agt, II jt, I cgt i III it przypomnieli w montażu słowno-muzycznym okoliczności, które doprowadziły Polaków do odzyskania wolnej Polski. Nie zabrakło rysu historycznego, recytatorzy w pięknych wierszach

zaakcentowali rolę Ojczyzny w życiu każdego Polaka, a atrakcyjna oprawa muzyczna i multimedia dopełniły sukcesu występów. Polonistki: Monika Fijołek, Iwona Rusiecka i Agnieszka Gawinek objęły pieczę nad zorganizowaniem uroczystości szkolnej, a w wykonaniu scenografii wsparła je Ewa Hołody. Na tę okazję panie Alina Sternik i Monika Wójciak przygotowały gablotę patriotyczną, a wspomniana E. Hołody – zaprezentowała biogramy „Ojców Niepodległości” w formie atrakcyjnej ekspozycji.

Ponadto w ramach obchodów tegorocznego Święta Niepodległości uczniowie Zespołu Szkół nr 2 im. E. Kwiatkowskiego w Puławach wzięli udział w prelekcji historyka Zbigniewa Kielba pt. „Władysław Szczypa i jego bój o Niepodległość”, która wzbudziła duże zainteresowanie młodzieży. Inicjatorką spotkania była pani Gabriela Sieprawska. Grono pedagogiczne oraz zainteresowani uczniowie w ramach projektu „Podpis dla Niepodległej” mogli symboliczną sygnaturą wyrazić swoją wdzięczność i uznanie dla niepodległości Ojczyzny. W ramach świętowania stulecia Wolnej Polski w naszej szkole, wielkim sukcesem okazała się akcja „100 litrów krwi na Stulecie Niepodległości”, zorganizowana przez panie: Ewę Ogrodnik i Agnieszkę Krajewską.

W najbliższym czasie w naszej szkole odbędą się konkursy o charakterze patriotycznym: recytatorski oraz plastyczny. Mamy nadzieję, że angażując młodzież w różnorodne inicjatywy i zapraszając do wspólnego radowania się ze Stulecia Niepodległości – uczymy miłości i szacunku do Ojczyzny, a także budujemy wspólnotę Polaków dumnych ze swej historii, świadomych obowiązków wobec kraju i szanujących wolność, tak ważną dla każdego człowieka.

*Iwona Rusiecka, Agnieszka Gawinek
ZS nr 2 w Puławach
fot. archiwum szkoły*

100 litrów krwi na Stulecie Niepodległości

W ramach tegorocznego Święta Niepodległości w Zespole Szkół nr 2 im. E. Kwiatkowskiego w Puławach zorganizowano akcję „100 litrów krwi na Stulecie Niepodległości”, której koordynatorkami zostały Ewa Ogrodnik i Agnieszka Krajewska. Uczniowie naszej szkoły niejednokrotnie wyróżniali się jako honorowi krwiodawcy, stąd pomysł, aby tę wyjątkową rocznicę uczcić poprzez symboliczne przelanie krwi, nie dosłownie w obronie kraju – ale również dla innych ludzi.

W celu przybliżenia idei krwiodawstwa tym, którzy dotychczas nie mieli styczności z tą szczytną inicjatywą – 14 listopada 2018 r. uczniowie naszej szkoły uczestniczyli w spotkaniu z przedstawicielką Regionalnego Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Lublinie. Podczas prelekcji uzyskali informacje, jak przygotować się do oddania krwi, poznali wymagania i przeciwwskazania oraz procedurę jej oddawania. Celem spotkania było propagowanie idei honorowego krwiodawstwa oraz uwrażliwienie młodych ludzi na potrzeby osób chorych, dla których krew jest bezcennym lekiem. W spotkaniu uczestniczyło 180 uczniów podzielonych na trzy grupy, około 30 osób zgłosiło gotowość oddania krwi w ramach planowanej w dniu 23.11.18 akcji krwiodawstwa przeprowadzanej w naszej szkole pod hasłem „100 litrów krwi na Stulecie Niepodległości”.

Do udziału w akcji zaproszono nie tylko pełnoletnich członków społeczności naszej szkoły, ale wszystkich zainteresowanych krwiodawstwem. W piątek 23 listopada 2018 r. w sali gimnastycznej Zespołu Szkół nr 2 im. E. Kwiatkowskiego w Puławach symbolicznie „polała się krew” na Stulecie Niepodległości Polski. Akcja spotkała się z dużym zainteresowaniem - 53 osoby zostały zarejestrowane jako krwiodawcy, a czterdzieścioro z nich (w tym połowa po raz pierwszy) oddało w sumie 18 litrów krwi. Nauczyciele, uczniowie, mieszkańcy okolicznych osiedli zjednoczyli się w szczytnym celu. Ponadto wydarzenie znakomicie wpisało się w trwające od 22 do 26 listopada Dni Honorowego Krwiodawstwa. Dziękujemy i zachęcamy do stałego odwiedzania punktów honorowego krwiodawstwa!

Ewa Ogrodnik, Agnieszka Krajewska – ZS nr 2 w Puławach
fot. archiwum szkoły

CZEŚĆ I CHWAŁA BOHATEROM – czyli obchody 100-lecia odzyskania niepodległości w Zespole Szkół Technicznych

„Jeśli zapomnę o nich, Ty Boże na niebie zapomnij o mnie”
Adam Mickiewicz, Dziady cz. III

Rok 2018 to rok obchodów 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości. Drogi do tej niepodległości przez 123 lata niewoli wiodły Polaków poprzez powstania narodowe, zesłania, represje, walkę i ... poezję. Polacy nie ustawiali w walce, przelewali krew na polach bitew, nie tylko Europy walcząc „za wolność waszą i naszą”, zaś poeci w szumnych strofach zagrzewali do boju, a czasami tłumaczyli przyczyny klęski i ukazywali właściwą postawę patriotyczną. Młodzież Zespołu Szkół Technicznych na wiele sposobów upamiętniała doniosłą rocznicę, kulminacyjne obchody miały miejsce 9 listopada. W mury szkoły został zaproszony zespół CONTRA MUNDUM z koncertem „Cześć i chwała Bohaterom”. Organizatorami koncertu były Stowarzyszenie „Rodzina” oraz Zespół Szkół Technicznych przy udziale Grupy Azoty Puławy i Urzędu Miasta.

Publiczność, młodzież szkół puławskich, zgromadzona w hali sportowej ZST, miała okazję wysłuchać muzyki rockowej, a była to muzyka niezwykła. Usłyszeliśmy współczesne aranżacje do słów wielkiej polskiej poezji – do wierszy, między innymi Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Cypriana K. Norwida, Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, Tadeusza Gajcego oraz poruszających partyzanckich pieśni, np. „Hymn 5. Brygady Wileńskiej AK” czy „Bij bolszewika”. Ze sceny padały wielkie słowa dotyczące patriotyzmu, historii

polskiego narodu, tradycji wolnościowej, szacunku do bohaterów i pamięci o przelanej przez nich krwi, słowa o tragizmie wojny, o śmierci, o zniewoleniu, ale także niosące nadzieję i wiarę w niepodległą Ojczyznę. Koncert ilustrowany był archiwalnymi zdjęciami z okresu walk z niemieckim a następnie z sowieckim okupantem. Wyśpiewane strofy w rockowych aranżacjach przypominały o konfederatach barskich, powstańcach listopadowych i styczniowych, żołnierzach AK, żołnierzach wyklętych, o wydarzeniach grudnia '70. I to wszystko za sprawą zespołu, którego nazwa oznacza „przeciwko światu”, czyli przeciw zapomnieniu (tak tłumaczy nazwę Norbert „Smola” Smoliński – śpiew). Oprócz wokalisty zespół tworzą Adam „Malczas” Malczewski – gitary, Tomasz Zień – organy Hammonda, piano, akordeon, Michał Kamiński – gitara basowa, Emil Wernicki – perkusja.

Koncert zakończyło o godzinie 11.11 wspólne odśpiewanie „Mazurka Dąbrowskiego”, a chwilę później na młodzież zgromadzoną w hali sportowej posypało się biało-czerwone confetti. Wydarzenie na pewno pozostanie na długo w pamięci wszystkich zebranych, którzy wysłuchali podniosłej wzruszającej lekcji historii i mogli poczuć się spadkobiercami patriotów do końca wiernych głoszoną przez siebie ideologią, w myśl słów Zbigniewa Herberta z wiersza „Przesłanie Pana Cogito”:

Idź bo tylko tak będziesz przyjęty do grona zimnych
czaszek
do grona twoich przodków:
Gilgamesza
Hektora
Rolanda
obrońców królestwa bez kresu
i miasta popiołów
Bądź wierny
Idź ....

Małgorzata Wiśniecka-Ozimek – ZST w Puławach
fot. archiwum szkoły

Zespół pałacowo-parkowy w Kęble na przestrzeni 100 lat

We wtorek, 27 listopada 2018 r. w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. św. Franciszka z Asyżu w Kęble odbyła się wyjątkowa uroczystość. Włączając się w obchody 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości społeczność SOSW przygotowała wieczór historyczny pt. „Zespół pałacowo-parkowy w Kęble na przestrzeni 100 lat”.

Głównym celem spotkania było kształtowanie miłości i przywiązania do kraju ojczystego, jego kultury i tradycji. Zabytki polskiej kultury wzbogacają świadomość naszej przynależności narodowej. Te 100 lat historii tworzyli ludzie, znani i mniej znani. Chcieliśmy przybliżyć dzieje dworu i ludzi, którzy tu mieszkali, ludzi, którzy tworzyli historię naszego regionu, historię Polski. Przypomnienie przeszłości dworku oraz jego właścicieli było ciekawą lekcją patriotyzmu dla uczniów ośrodka, a także dla przybyłych mieszkańców gminy Wąwolnica. Swą obecnością zaszczyliła nas radna Powiatu Puławskiego, p. Małgorzata Górską-Lenartowicz.

Uroczystość rozpoczęła dyrektor ośrodka p. Mariola Bartoszcze słowami: „Spotykamy się dzisiaj na wieczornicy patriotycznej [...], uroczystości poświęconej ojczyźnie i wolności”. Po powitaniu przybyłych gości odśpiewano Hymn Polski.

Niezwykle ciekawą prelekcję „Historia dworu w Kęble” przygotowała i wygłosiła p. Anna Pardyka, mieszkanka Wąwolnicy pasjonująca się historią regionu. Wiele informacji i ciekawostek, które nam przedstawiła były dla słuchaczy nowością. Obalonych zostało także wiele mitów dotyczących przeszłości, które krążyły wśród mieszkańców. Dzieje, które przedstawiła A. Pardyka zostały wydrukowane na stylizowanej planszy i wyeksponowane w holu dworku.

Edukacyjne przemiany placówki po II wojnie światowej (od domu dziecka do szkoły przysposabiającej do pracy) w artykule pt. „Historia placówki” przygotowała p. Katarzyna Wnuczek, nauczycielka SOSW, a przedstawiła p. Grażyna Chudy, również nauczycielka ośrodka.

Uroczystość uświetnił występ Grupy Tanecznej ROSA z gminy Janowiec, prowadzonej przez p. Aleksandrę Rolską. Zespół prezentując w przepięknym zabytkowym salonie tańce polskie: Poloneza, Kujawiaka oraz Mazura wprowadził wszystkich w atmosferę dawnych dworskich balów.

Wieczór uatrakcyjnił również Piotr Musiatowicz, uczeń I klasy Szkoły Muzycznej II stopnia, który zagrał na pianinie utwór „Październik – Pieśń jesienna z cyklu PORY ROKU” Piotra Czajkowskiego.

Uzupełnieniem uroczystości z okazji stulecia odzyskania niepodległości były dwie prezentacje:

- wystawa – „Tak powstawała Niepodległa” – przygotowana przez Biuro Programu „Niepodległa”. Ekspozycja składa się z 11 plansz. Przedstawiają one wysiłki Polaków, które doprowadziły do odzyskania niepodległości oraz dorobek II Rzeczypospolitej.
- wystawa – „Wąwolnica dla Niepodległej 1874-1938” – przedstawiająca udział wąwolnickich patriotów w walce o wolność Polski oraz ich wkład w rozwój regionu po odzyskaniu niepodległości. Do zapoznania się z wystawą zachęcała p. Anna Pardyka, jej autorka.

Po uroczystości delegacja wychowanków zaniósł wiązaną kwiatach na grób Antoniego Roztworowskiego, najznamienitszego właściciela posiadłości w Kęble.

Na zakończenie wszyscy uczestnicy otrzymali białe-czerwone serca piernikowe przygotowane przez wychowanków ośrodka.

Tradycyjnie, jak to bywało na polskich dworach po uroczystości wszyscy zostali zaproszeni na poczęstunek. „I my tam byłyśmy, miód i wino piłyśmy”...

Danuta Ogłóza, Anna Barańska i Grażyna Chudy nauczycielki w SOSW w Kęble, fot. archiwum szkoły

Podpis dla Niepodległej

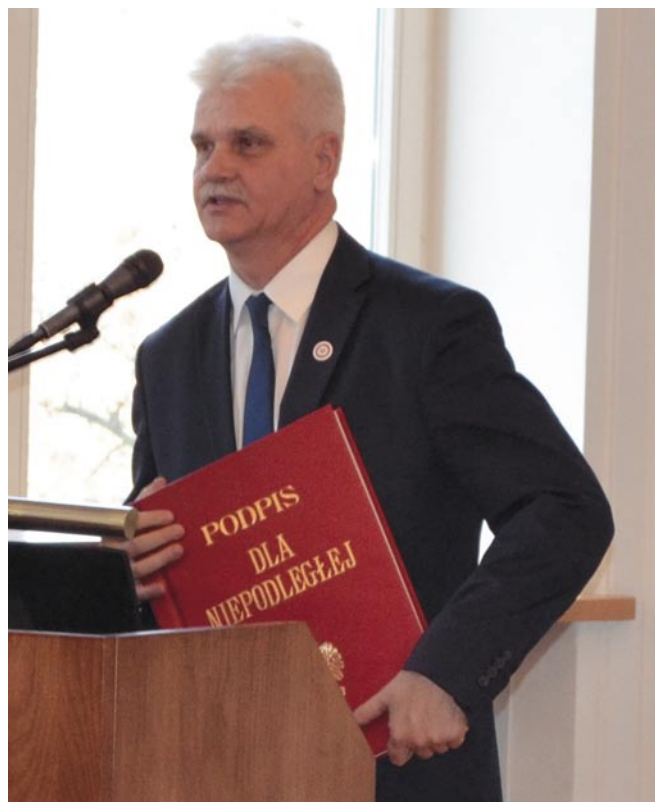
W przeddzień Święta Niepodległości w Starostwie Powiatowym w Puławach odbyła się uroczystość uczczenia 100-lecia odzyskania wolności przez Polskę oraz podsumowanie akcji „Podpis dla Niepodległej”. W ramach wydarzenia Starosta Puławski Witold Popiołek oraz Przewodnicząca Rady Powiatu Puławskiego Danuta Smaga złożyli podziękowania osobom i podmiotom zaangażowanym w zbieranie „Podpisów dla Niepodległej”.

Kierownik Andrzej Wenerski, starosta Witold Popiołek, przewodnicząca Danuta Smaga

Przewodnicząca Danuta Smaga, radny Grzegorz Kuna, starosta Witold Popiołek

W wyniku zainicjowanej przez Radę Powiatu Puławskiego akcji zebrano ponad 15 tys. podpisów. W przedsięwzięciu uczestniczyły samorządy z terenu powiatu, powiatowe i gminne jednostki organizacyjne, szkoły i organizacje społeczne, którym serdecznie dziękujemy. Szczegóły wydarzenia przedstawił Członek Zarządu Leszek Gorgol. Oprawę muzyczną obchodów zapewnił chór Państwowej Szkoły Muzycznej I st. im. Romualda Twardowskiego w Puławach oraz Młodzieżowy Dom Kultury w Puławach.

Złożone podpisy, zebrane w okolicznościowych księgach, są wyrazem wdzięczności obywateli za 100 lat niepodległości naszej Ojczyzny. Będą też swoistą pamiątką naszych czasów.

Andrzej Wenerski
kierownik Wydziału Promocji, Kultury, Sportu i Turystyki
Starostwo Powiatowe w Puławach
fot. Waldemar Orkiszewski

Edukacja

Nagrody Starosty dla nauczycieli

W Dniu Edukacji Narodowej uświadamiamy sobie jak trudnym i wymagającym zadaniem jest proces kształcenia i wychowania. Edukacja to jedna z zasadniczych dziedzin życia społecznego, mająca wpływ na życie indywidualne każdego człowieka oraz na rozwój narodów i państw.

„Jeśli im na to pozwalam, ludzie są tak piękni, jak zachody słońca. Nie chcę władzy nad zachodem słońca. Patrząc z podziwem, jak się rozwija i najbardziej lubię siebie wówczas, gdy doceniam rozwijające się życie...”
Carl R. Rogers

18 października 2018 r. w Sali Pompejańskiej Starostwa Powiatowego w Puławach tradycyjnie odbyły się uroczyste obchody Dnia Edukacji Narodowej. W uroczystości wzięli udział przedstawiciele Zarządu Powiatu Puławskiego, Przewodnicząca Rady Powiatu – Danuta Smaga, Przewodniczący Komisji Edukacji Publicznej – Janusz Wawerski, prezes Oddziału Powiatowego ZNP – Lucjan Tomaszewski, z-ca przewodniczącego NSZZ Solidarność Pracowników Oświaty Ziemi Puławskiej – Barbara Świtka-Pomorska.

Podczas uroczystości Starosta Puławski podziękował wszystkim nauczycielom, wychowawcom i pracownikom oświaty za codzienny trud działań dydaktyczno-wychowawczych, kształtowanie patriotycznych i społecznych postaw, wskazywanie wartości budujących wspólnotę ludzi pamiętających o dorobku poprzednich pokoleń i pozwalających podejmować wyzwania przyszłości. Starosta życzył m.in., aby niełatwa misja nauczyciela przyniosła pożądane efekty, radość i satysfakcję, a także świadomość, że budują fundamenty pomyślniej przyszłości.

Podczas spotkania poinformowano o przyznaniu nagród nauczycielom zasłużonym dla polskiej oświaty odznaczonych przez Premiera i Ministra Edukacji Narodowej, Medalami za Długoletnią Służbę, Medalami Komisji Edukacji Narodowej oraz nagrodzonych przez Lubelskiego Kuratora.

Wyróżniającym się nauczycielom wręczono Nagrody Starosty Puławskiego oraz okolicznościowe dyplomy nauczycielom, którzy w roku szkolnym 2017/2018 uzyskali stopień awansu zawodowego nauczyciela mianowanego i nauczyciela dyplomowanego.

Z ogromnym entuzjazmem publiczność przyjęła występy uczniów Zespołu Szkół Technicznych, wychowanków Młodzieżowego Domu Kultury w Puławach oraz Natalii Wenerskiej – uczennicy Państwowej Szkoły Muzycznej I Stopnia im. Romualda Twardowskiego w Puławach.

Nagrodę Starosty Puławskiego otrzymało 29. nauczycieli ze szkół i placówek, dla których organem prowadzącym jest Powiat Puławski.

Lista osób uhonorowanych:

1. Anna Baracz
2. Joanna Gielecka
3. Krystyna Tomczyk
4. Mariusz Oleśkiewicz
5. Dariusz Perszko
6. Katarzyna Kwiatek
7. Małgorzata Gajdzińska
8. Marzena Kitka
9. Urszula Kociuba
10. Gabriela Sieprawska
11. Anna Wąsala
12. Katarzyna Bakiera
13. Lech Krawczak
14. Rafał Dryk
15. Krzysztof Hawryluk
16. Jadwiga Kozak
17. Katarzyna Tałałaj-Igras
18. Janina Maria Toruńska
19. Aneta Kruszyńska-Misiak
20. Katarzyna Wnuczek
21. Jarosław Klamann
22. Piotr Rogala
23. Ryszard Rusek
24. Bożena Górczyńska
25. Magdalena Pluta
26. Tomasz Goliszek
27. Monika Bancierz
28. Danuta Rene-Błoch
29. Marek Banach

Nauczyciele, którzy w roku szkolnym 2017/2018 uzyskali stopień awansu zawodowego – nauczyciela dyplomowanego:

1. Monika Cios
2. Justyna Dzierżak-Tchórzewska
3. Grzegorz Abramek
4. Barbara Legieć
5. Dominika Widz-Wiejak
6. Alina Sternik
7. Katarzyna Mizak
8. Tomasz Marzęda
9. Szymon Sułek
10. Ewa Frycz
11. Dominika Grabowska
12. Urszula Kupczyk
13. Marta Rodzik
14. Agnieszka Skóra

Spotkanie samorządów szkolnych szkół powiatu puławskiego

W dniach 25-26 października 2018 roku w Wildze odbyło się spotkanie samorządów szkolnych szkół powiatu puławskiego wraz z opiekunami. Była to trzecia edycja szkolenia zorganizowanego dla Samorządów Uczniowskich przez Małgorzatę Noskowską – kierownika Wydziału Edukacji Starostwa Powiatowego w Puławach.

W spotkaniu wzięło udział jednaście reprezentacji szkół ponadgimnazjalnych z terenu powiatu puławskiego.

W pierwszym dniu samorzady miały za zadanie za pomocą klocków Lego przedstawić co się dzieje w ich szkołach oraz jak powinien działać samorząd. Praca odbywała się metodą LEGO Serious Play. Klocki LEGO służyły jako pomoc w wyrażeniu swoich oczekiwań oraz obaw dotyczących pracy samorządu uczniowskiego. Podczas zajęć uczestnicy wymienili się doświadczeniami oraz rozmawiali o wyzwaniach jakie stoją na drodze samorządów. Młodzi ludzie szukali odpowiedzi na pytania czego potrzebują i co chcieliby zmienić, szukali sposobów na zaangażowanie w działalność samorządu jak największej rzeszy uczniów. Zadaniem podsumowującym zajęcia było stworzenie „idealnego” samorządu uczniowskiego. Określano role członków, a także opiekuna, który powinien nad wszystkim czuwać i w razie potrzeb służyć radą.

15. Marzena Mitura
16. Dariusz Dacka
17. Dorota Koc
18. Karolina Płaczkowska
19. Anna Małgorzata Szałas

Nauczyciele, którzy w roku szkolnym 2017 /2018 uzyskali stopień awansu zawodowego – nauczyciela mianowanego:

1. Ewa Lidia Sołtys
2. Tomasz Próchniak
3. Paweł Pelc
4. Ewelina Sulima
5. Agnieszka Wawerska
6. Jolanta Nabrzycka
7. Karolina Lidia Wnuk
8. Angelika Olga Butryn
9. Aneta Ciesielska Głowacka
10. Aneta Anna Wolska

*Małgorzata Noskowska
kierownik Wydziału Edukacji
Starostwo Powiatowe w Puławach
fot. Magdalena Kobiółka*

Drugiego dnia wprowadzono inną metodę – Creative Thinking. Zadaniem uczestników było skonkretyzowanie problemu z jakim boryka się samorząd uczniowski, a następnie poszukanie rozwiązań do danego zagadnienia. Okazało się, że większość grup spotyka się z niechęcią uczniów do współpracy. Bardzo trudno jest zaangażować społeczność szkolną w jakiegokolwiek działania pozalekcyjne. Padło wiele interesujących pomysłów, rozwiązań. Młodzież wykazała się ogromną kreatywnością i inwencją twórczą. Każda z grup przedstawiała bardzo ciekawe plany na usprawnienie i poszerzenie zakresu działań samorządu uczniowskiego.

Warsztaty wzbogaciły wiedzę uczestników na temat jak ważnym organem jest Samorząd Uczniowski, jak wszyscy uczniowie tworzą i są odpowiedzialni za życie szkoły.

Zajęcia rozwijające kreatywność wzbogaciły uczniów w wiele nowych pomysłów na nowe działania, które może podjąć samorząd.

Dwa dni w ośrodku szkoleniowym były inspiracją do działania na rzecz najbliższego otoczenia. Wszyscy wyjechali ze spotkania z wieloma pomysłami na szkolne życie, i z nadzieją na zaproszenie w przyszłym roku na takie warsztaty.

*Małgorzata Noskowska
kierownik Wydziału Edukacji
Starostwo Powiatowe w Puławach
fot. archiwum wydziału*

Stulecie Koszczyca

Kształcą się tu przyszli technicy hotelarze i logistycy, technicy obsługi ruchu turystycznego, ale także mechanicy samochodowi, fryzjerzy czy kucharze. Zespół Szkół im. Jana Koszczyca Witkiewicza w Kazimierzu Dolnym świętuje w tym roku stulecie swojego istnienia.

Szkoła zwana coraz częściej po prostu Koszczycem wywodzi się z Nałęczowa, gdzie w 1918 r. założył ją architekt i pierwszy jej dyrektor Jan Koszyc Witkiewicz. Do miasteczka nad Wisłą przeniesiono ją rok później, gdzie początkowo mieściła się w pomieszczeniach nieczynnego klasztoru, by później przenieść się do własnych obiektów nad Wisłą, przy budowie których pracowali także uczniowie. Wśród jej pierwszych absolwentów byli między innymi późniejsi rzeźbiarze: Henryk Tarkowski – autor popiersia Koszczyca i Józef Gosławski.

– *Myszę, że mój ojciec – rzeźbiarz i medalier Józef Gosławski – był jednym z najbardziej rozpoznawalnych uczniów tej szkoły – mówi córka Józefa Gosławskiego Anna Rudzka historyk sztuki w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie.*
– *To jest w ogóle piękna historia, pokazująca, że w trudnych czasach dwudziestolecia międzywojennego można było być synem kowala, zacząć edukację artystyczną właśnie w tej szkole, później zahaczyć o akademię w Warszawie, w międzyczasie w Krakowie, a skończyć edukację z dyplomem rzymskiej akademii. Wydaje mi się, że to jest taka historia, która dla niektórych uczniów byłaby dobrą wskazówką, inspiracją.*

Szkoła z jednej strony to miejsce kształcenia wielu pokoleń młodzieży nie tylko z Kazimierza, ale także bliższej i dalszej okolicy. To również zakład pracy wielu kazimierzaków.

– Muszę powiedzieć, że ten kawałek ziemi, na którym stoi szkoła, jest dosyć integralnie związany ze mną i moją rodziną – mówi Anna Walencik wnuczka Zygmunta Czyżewskiego instruktora rzeźby w latach międzywojnia i córka Antoniego Walencika – instruktora na warsztatach szkolnych po wojnie. – Najstarsze dzieje dotyczą mojego dziadka, który tutaj przyjechał w latach trzydziestych XX w. i dostał tu pracę instruktora rzeźby. Krótko był wprawdzie, ale zaznaczył się w historii naszej szkoły i miasta – to wtedy powstał pomnik króla Kazimierza Wielkiego uświetniający rocznicę koronacji króla Kazimierza Wielkiego i w tym dziadek miał swój udział. Pomnik powstały na warsztatach w tej szkole, niestety zaginął, pozostały tylko zdjęcia. Ja sama jako dziecko obserwowałam, jak rosną mury tej szkoły, jak sadzono róże, malowano dachy minią czerwoną... kawał historii.

To właśnie historia była motywem przewodnim uroczystości. Podczas prezentacji multimedialnej przypomniano fakty, wspomnienia nauczycieli i uczniów, zaprezentowano zdjęcia. Liczne gazetki i dekoracje przywoływały losy placówki od początku jej istnienia do dnia dzisiejszego.

Na murze budynku szkolnego odsłonięto tablicę pamiątkową poświęconą wszystkim tym, którzy swoim talentem i pracą przyczynili się do rozwoju placówki w całej jej historii.

Część artystyczna zmobilizowała do udziału liczną rzeszę uczniów Koszyczca. Zaprezentowali oni swoje możliwości wokalne, taneczne i teatralno-kabaretowe. W programie wykorzystano autentyczny scenariusz przyjęcia w poczet członków Bractwa św. Łukasza zachowany w archiwum Tadeusza Michalaka, syna Antoniego Michalaka, członka Bractwa.

Podczas uroczystości stulecia szkoły dokonano otwarcia wystawy „Kazimierzacy dla Niepodległej”, prezentującej sylwetki mieszkańców Kazimierza, którzy służyli w legionach i Polskiej Organizacji Wojskowej. Dzięki życzliwości rodzin można zobaczyć autentyczne dokumenty, zdjęcia i inne pamiątki związane z Wiktoria i Karolem Kuziołami, Zygmuntem Czyżewskim, Janem Księskim i Władysławem Dunią.

Wśród znamienitych gości obecni byli przedstawiciele władz oświatowych i samorządowych, m. in.: p. Teresa Miśsiuk – Lubelski Kurator Oświaty, p. Danuta Smaga – Przewodnicząca Rady Powiatu Puławskiego, p. Michał Godliński – Wicestarosta Puławski, p. Andrzej Pisula – Burmistrz Kazimierza Dolnego, a także obecni i byli pracownicy szkoły, uczniowie i absolwenci.

Anna Ewa Soria,

fot. Katarzyna Ponikowska i Anna Ewa Soria

Doradztwo zawodowe w I LO im. ks. A. J. Czartoryskiego – pozytywne programowanie przyszłości

W I LO im. ks. A. J. Czartoryskiego w Puławach, prowadzone są zajęcia z doradztwa zawodowego we wszystkich klasach liceum. Są one ważnym elementem spójnego procesu dydaktycznego i wychowawczego. Celem lekcji jest wieloaspektowa pomoc w procesie podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych. Jest to złożone postępowanie i wymaga zgłębienia wiedzy na swój temat, sprecyzowania oczekiwań i skonfrontowania ich z możliwościami i umiejętnościami. Uczeń na początku tej drogi musi zdać sobie sprawę ze swoich mocnych stron, ale także powinien znać swoje wady i niedociągnięcia, ocenić szanse na rynku pracy i zagrożenia. Musi mieć świadomość, iż będąc specjalistą, w danej dziedzinie osiągnie samozadowolenie i sukces. W wielu przypadkach, żeby uzyskać taką wiedzę potrzebne są indywidualne konsultacje. Tematyka zajęć uwzględnia poziom nauczania oraz oczekiwania uczniów. I tak – w klasach pierwszych, uczniowie pracują nad rozpoznaniem predyspozycji zawodowych, wypełniają testy zdolności i zainteresowań zawodowych, pracują nad pozytywnym postrzeganiem siebie, poznają drogi do korzystnego programowania przyszłości, a także rozpoznają potrzeby rynku pracy. Klasa druga to weryfikacja i precyzja swoich wyborów. Na tym etapie uczniowie zapoznają się z zawodami odpowiednimi do realizowanych rozszerzeń. Poznają ich reprezentantów, a także środowisko

danej pracy, dokładnie analizując rynek. To czas na spotkania z absolwentami wyższych uczelni. W klasie maturalnej konsekwentnie dążą do wyznaczonych celów. Znając swoje możliwości i umiejętności potrafią pokonać stres przed egzaminem, rozporządzać swoim czasem przygotowując się do egzaminu maturalnego. W tym czasie biorą udział w Targach Pracy i Edukacji, poznają realia wyższych uczelni podczas wyjazdów oraz spotkań, warsztatów z absolwentami. Przed podjęciem pierwszej pracy uczą się redagowania właściwych dokumentów.

Bardzo istotne w całym procesie edukacji jest uświadomienie uczniom, iż dokonywane wybory nie zawsze muszą być na całe życie. Należy wiedzieć o tym, że jeśli obrany kierunek studiów nie spełnia naszych oczekiwań, nie daje nam satysfakcji, możemy zawrócić z tej drogi. Czasami kierunki naszych ścieżek są związane z modą panującą na rynku, z zaspokojeniem ambicji rodziców. Jeśli jednak w porę zrozumiemy popełniony błąd i pójdziemy za tym, co daje nam radość oraz satysfakcję – będziemy czuli spełnienie i sukces. Bądźmy specjalistami w swojej dziedzinie. Nasza praca powinna być naszą pasją. Jeśli tak nie jest – nie bójmy się zmian. Jak powiedział człowiek sukcesu – Steve Jobs: „Praca wypełni Ci dużą część życia. Jedynym sposobem na prawdziwą satysfakcję z pracy jest robienie tego, w czego wielkość się wierzy. A jedynym sposobem na robienie rzeczy wielkich dla Ciebie jest miłość do tego, co się robi”.

*Teresa Bogusz
nauczyciel I LO im. ks. A. J. Czartoryskiego w Puławach*

Uczniowie I Liceum Ogólnokształcącego im. ks. A. J. Czartoryskiego oraz Niepublicznej Szkoły Podstawowej „Klasyk” na VII Kongresie Młodych Matematyków Polskich

21 września 2018 roku uczniowie I Liceum Ogólnokształcącego im. ks. A. J. Czartoryskiego w Puławach oraz uczniowie Niepublicznej Szkoły Podstawowej „Klasyk” w Puławach brali udział w przygotowaniu „Nocy z matematyką” w ramach VII Kongresu Młodych Matematyków Polskich odbywającego się w dniach 20-23 września 2018 roku.

Głównymi organizatorami tegorocznej edycji kongresu był Instytut Matematyczny Polskiej Akademii Nauk oraz Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki Uniwersytetu Marii

Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Honorowy Patronat nad wydarzeniem sprawowała Małżonka Prezydenta RP Pani Agata Kornhauser-Duda. Kongres jest wydarzeniem cyklicznym ogólnopolskim organizowanym przez uczelnie wyższe, w tym roku przez UMCS w Lublinie oraz Instytut Matematyczny Polskiej Akademii Nauk. W kongresie brali udział najzdolniejsi, zainteresowani matematyką uczniowie, olimpijczycy i finaliści konkursów z całej Polski (większość z nich została wytypowana przez wojewódzkie Kuratoria Oświaty).

Nasza szkoła współorganizowała jedno z wydarzeń kongresu – Noc z matematyką. Zadaniem naszych uczniów było przygotowanie dwóch „Escape Room” z zagadkami matematycznymi dla osób biorących udział w Kongresie. Nad zorganizowaniem zabawy pracowali już w wakacje uczniowie z liceum oraz gimnazjum: Patryk Cieloch, Aleksandra Czajkowska i Cecylia Łyjak oraz Szymon Terlecki, Kacper Piłat i Barbara Benicka pod opieką pani Agnieszki Michny oraz pani Iwony Stępień-Moskalik. Cieszymy się, że nasza młodzież miała w tym swój udział i zaistniała wśród najlepszych uczniów wszystkich szkół w Polsce, a przygotowane przez nas wydarzenie cieszyło się dużym zainteresowaniem wśród uczniów biorących udział w kongresie oraz zbierało wiele pochlebnych opinii od głównych organizatorów wydarzenia.

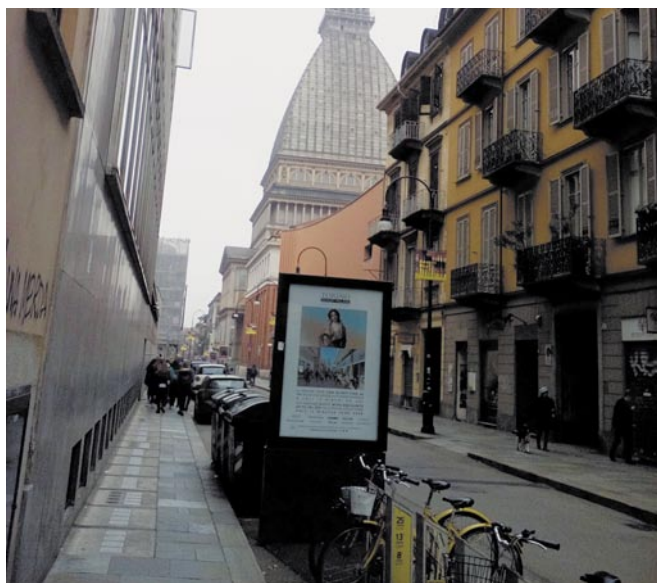
*Agnieszka Michna
nauczyciel I LO im. ks. A. J. Czartoryskiego w Puławach
fot. archiwum szkoły*

Międzynarodowa wymiana w I LO im. ks. A. J. Czartoryskiego

Grupa ponad 20 uczniów z I Liceum Ogólnokształcącego im. ks. A. J. Czartoryskiego w Puławach oraz Niepublicznej Szkoły Podstawowej „Klasyk” w Puławach w dniach 12-17 listopada 2018 roku przebywała w ramach międzynarodowej wymiany I LO we Włoszech.

Jest to już trzecie tego typu przedsięwzięcie zorganizowane w porozumieniu naszej szkoły ze szkołą średnią Galileo Galilei w Avigliana (północny region Włoch). Celem wyjazdów i bezpośrednich kontaktów pomiędzy placówkami jest umożliwienie poznawania kultury, tradycji, realiów współczesnego świata m.in. poprzez indywidualne zakwaterowanie uczestników w rodzinach goszczących. Wizyty te stanowią jednocześnie znakomitą okazję do praktycznego wykorzystania umiejętności językowych w komunikacji z partnerami włoskimi, ich rodzinami oraz uczestniczącymi nauczycielami.

Atrakcją tegorocznego wyjazdu były wspólne wycieczki grupy polskiej i włoskiej do Mediolanu i Turynu. Tak więc młodzież zwiedziła malowniczy zamek Sforzów (Castello Sforzesco), a następnie spacerując pośród pełnych wigoru i uroku ulicach Mediolanu dotarła do sławnej Katedry Duomo w centrum miasta. Wizyta z przewodnikiem po katedrze i spacer po jej dachu pozwala zrozumieć, dlaczego właśnie to miejsce odwiedzane jest każdego roku przez ponad 6 milionów turystów z całego świata. Katedra Duomo jak podaje przewodnik, to czwarty co do wielkości obiekt kościelny na świecie.

Kolejny dzień dla uczestników stanowił wyjazd do Turynu, gdzie gospodarze zorganizowali uczestnikom zwiedzanie Muzeum Kinematografii (Museo Nazionale del Cinema), które jest wyjątkowym miejscem dla miłośników małego i dużego ekranu. Ciekawostką jest, pomijając unikalny charakter miejsca jako muzeum filmu, że budynek ten przez długie lata uznawany był jako najwyższa budowla na świecie wybudowana z cegły.

Program wizyty naszej grupy w Avigliana obejmował również wspólne zajęcia o charakterze artystycznym i sportowym, zwiedzanie zabytkowych części miasta. Całości tego wydarzenia towarzyszyła oficjalna wizyta na zaproszenie burmistrza miasta Avigliana – pana Andrea Archina, który ze szczególną serdecznością przyjął grupę z Puław. Wspominając niedawną uroczystość jubileuszu 100-lecia I LO im. ks. A. J. Czartoryskiego to właśnie prezydent miasta Avigliana miał przyjemność osobiście uczestniczyć w uroczystościach jako reprezentant włoskiej delegacji przybyłej na zaproszenie Dyrekcji I LO.

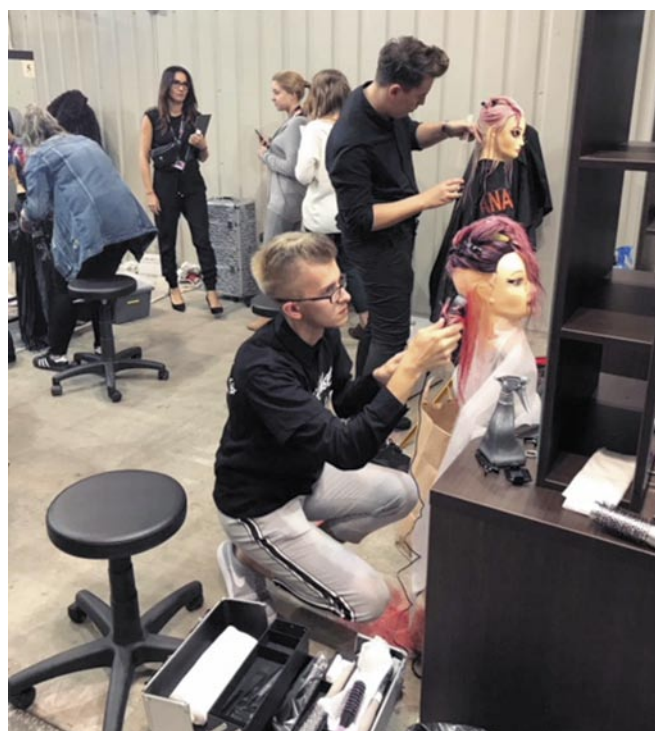
Jesteśmy pełni nadziei, że kontakty, pomiędzy I Liceum Ogólnokształcącym oraz szkołą średnią we Włoszech, nawiązane kilka lat temu będą stanowiły trwały punkt działalności naszej szkoły. Planowany termin przyjazdu grupy włoskiej to maj 2019. Czynimy kroki, aby w niedługim czasie poszerzyć ofertę dla naszych uczniów o podobne formy współpracy ze szkołami w innych krajach (m.in. w Holandii).

Korzystając z możliwości pragniemy pogratulować naszym uczestnikom właściwej postawy oraz wykazanych umiejętności językowych przekazując tym samym gratulacje od organizatorów dla rodziców.

*Krzysztof Lejwoda
nauczyciel I LO im. ks. A. J. Czartoryskiego w Puławach
fot. archiwum szkoły*

Uczniowie Zespołu Szkół nr 1 im. Stefanii Sempołowskiej na targach Hair Forum 2018

20 października klasy fryzjerskie Zespołu Szkół nr 1 im. Stefanii Sempołowskiej w Puławach, uczestniczyły w piątej edycji Targów Hair Forum 2018. Targi Hair Forum Poland na stałe wpisały się do kalendarza najważniejszych imprez dedykowanych branży fryzjerskiej. W czasie dwóch dni trwania targów, przestrzeń Centrum Targowo-Kongresowego w Warszawie wypełniona była wiedzą, emocjami i pięknem. Bogaty program, trendy i nowości prezentowane przez wystawców, zaproszeni goście i atrakcje, zawróciły wszystkim w głowach i rozbudziły zmysły! Na Scenie Głównej spotkały się ze sobą fryzjerstwo, sztuki plastyczne, moda, make-up i nowoczesne technologie. To tu największe sławy z kraju i zagranicy olśniewały widzów feerią barw i magią oryginalnych fryzur, a pokazy zostały zaprezentowane w niespotykanej oprawie audiowizualnej. Poza ekscytującymi pokazami, Targi Hair Forum

2018 oferowały także wiele możliwości do zdobycia wiedzy i wymiany doświadczeń. Znani i cenieni wykładowcy dzielili się swoim wieloletnim doświadczeniem i cennymi wskazówkami z tymi, którzy chcieli udoskonalić swoje rzemiosło oraz poznać najnowsze techniki strzyżenia, koloryzacji i stylizacji.

Misją Targów Hair Forum, poza prezentacją najnowszych trendów sztuki fryzjerskiej i niezapomnianym show z udziałem fryzjerskich gwiazd, jest również edukacja. Istotnym punktem programu były więc propozycje szkoleniowe nie tylko dla profesjonalistów, ale również skierowane do młodego pokolenia fryzjerów i ich nauczycieli. W tym celu przygotowane zostały specjalne strefy: Strefa Ucznia, gdzie adepci sztuki fryzjerskiej mogli kształcić się pod okiem najlepszych szkoleniowców, oraz Strefa Nauczyciela, która oferowała najnowsze zagadnienia szkoleniowe i innowacyjne programy edukacyjne.

Nieodłącznym elementem Targów Hair Forum 2018 były także liczne konkurencje mistrzowskie. Dla profesjonalistów zorganizowano dwa konkursy: „Barber’s Battle” - Ogólnopolskie Mistrzostwa w Strzyżeniu Męskim i „Hair Master Cup” - Ogólnopolskie Mistrzostwa Artystów Fryzjerstwa. Natomiast dla uczniów zorganizowano kolejną edycję specjalnego Ogólnopolskiego Konkursu dla Uczniów Sztuki Fryzjerskiej - „Young Talent Cup”. Naszą szkołę w konkursie tym reprezentowali Julia Iwanowska i Krystian Turkiewicz, którzy zmierzyli się ze strzyżeniem i stylizacją włosów w kategorii męskiej i damskiej do tematu: „Street – Focus on Trends”.

*Małgorzata Poleszak
nauczyciel w ZS nr 1 w Puławach
fot. archiwum szkoły*

CASHDIRECTOR SA – patronem klas ekonomicznych w Zespole Szkół nr 1 im. Stefanii Sempołowskiej w Puławach

Jednym z ważniejszych elementów kształcenia zawodowego w Zespole Szkół nr 1 im. Stefanii Sempołowskiej jest współpraca z firmami, która daje uczniom możliwość praktycznego poznania warunków pracy w różnych zawodach.

29 października 2018 r. zostało podpisane porozumienie patronackie między panią dyrektorką Anitą Gołębiowską, reprezentującą firmę CashDirector SA a dyrektorem Zespołu Szkół nr 1 im. Stefanii Sempołowskiej w Puławach panem Robertem Ochem. Zgodnie z przyjętym dokumentem firma CashDirector SA objęła patronatem klasy ekonomiczne w naszym technikum.

CashDirector SA jest pierwszą firmą w Polsce (drugą na świecie), która innowacyjnie połączyła system księgowy z kontem bankowym. Stworzone przez firmę aplikacje umożliwiają przedsiębiorcom:

- prowadzenie księgowości samodzielnie lub z pomocą profesjonalnej księgowej,
- dostęp do faktur online i dokumentów księgowych przez 24 godziny na dobę,
- automatyczne wczytywanie danych z faktur online do przelewów,
- przypomnianie o zaległych płatnościach za faktury i informowanie o opłaconych,
- wystawianie prostych faktur online,
- automatyczne wyliczanie podatków i automatyczne dokonywanie przelewów.

VIII Wojewódzki Konkurs Antytytoniowy „Nikotylinie – Nie!”

Po raz ósmy w Zespole Szkół nr 1 im. Stefanii Sempołowskiej z okazji Światowego Dnia Rzucania Palenia Tytoniu zorganizowany został Konkurs Antytytoniowy „Nikotylinie – Nie!”. Dzień ten, przypada w trzeci czwartek listopada. Pomysł zrodził się w USA w Kalifornii, gdzie w 1974 roku zachęcono ponad milion palaczy do odstawienia papierosów na jeden dzień. Po papierosy regularnie sięga ponad miliard osób, a każdego roku z powodu palenia tytoniu umiera 7 mln ludzi. Nałóg ten jest przyczyną rozwoju wielu chorób układu krążenia, między innymi miażdżycy, niewydolności serca czy udaru mózgu. Poza tym palenie tytoniu może podwyższyć ryzyko zachorowania na raka nawet o 40%. Aż 90% zachorowań na raka płuca spowodowanych jest właśnie paleniem tytoniu.

Pomimo coraz większej świadomości Polaków w ostatnim roku liczba palaczy nie zmalała. Dlatego potrzebne są działania prowadzące do ograniczenia palenia tytoniu – przede wszystkim działania edukacyjno-informacyjne oraz akcje prozdrowotne. W Zespole Szkół nr 1 im. Stefanii Sempołowskiej w Puławach w ramach projektu prozdrowotnego „Nikotylinie – Nie!”, odbył się VIII Wojewódzki Konkurs Antytytoniowy. Udział w konkursie wzięły 22 szkoły (11 szkół podstawowych i 11 średnich).

Uczniowie rywalizowali w trzech kategoriach: konkurs wiedzy, ulotka, forma teatralna. Jury w składzie: Dorota Czekała – przewodnicząca (PSSE w Puławach), Sabina Furga (SP ZOZ Puławy) i Hubert Domański (MDK w Puławach) oceniało zgodność prac z tematyką konkursu, kreatywność oraz wiedzę uczniów.

Obecnie firma jest na etapie intensywnego rozwoju związanego z dużym zainteresowaniem kompleksową obsługą klientów, jako Centrum Usług dla biznesu.

Dzięki współpracy z CashDirector SA ekonomiści z Technikum nr 1 w Puławach, będą mogli poznać innowacyjne obszary księgowości oraz wyzwania stojące przed dzisiejszym biznesem, w tym nieuniknione zmiany i tendencje zachodzące na współczesnym rynku pracy.

Jesteśmy przekonani, że realizacja celów zawartych w umowie patronackiej z CashDirector SA przyczyni się m.in. do:

- wspierania w edukacji naszych uczniów,
- podnoszenia jakości i efektywności kształcenia w przedmiotach ekonomicznych,
- kształtowania kompetencji zawodowych poprzez poznanie nowych obszarów wiedzy, umiejętności i postaw,
- przygotowania absolwentów do mobilnego i elastycznego funkcjonowania na dynamicznie zmieniającym się rynku pracy.

W październiku i listopadzie 2018 r. uczniowie uczestniczyli w dwóch spotkaniach z pracownikami firmy, z czego jedno z nich, miało charakter warsztatowy. Przed uczniami z klasy trzeciej wyzwaniem zawodowym, będzie praktyka w dziale księgowości (lutym/marzem 2019 r.).

*Lidia Nogowska
kierownik szkolenia praktycznego
fot. archiwum szkoły*

WYNIKI KONKURSU

I kategoria – ulotka

Gimnazja/szkoły podstawowe:

1. Gabriela Kozak – Szkoła Podstawowa im. A. Mickiewicza w Żyrzynie
2. Oliwia Zdrojewska – Szkoła Podstawowa nr 14 w Puławach
3. Julia Nogowska – Publiczne Gimnazjum nr 4 w Puławach

Szkoły średnie:

1. Jakub Gurba – I LO im. ks. A. J. Czartoryskiego w Puławach
2. Agnieszka Jurzysta – I LO im. M. Skłodowskiej-Curie w Rykach
3. Agata Kuna – ZST im. M. Skłodowskiej-Curie w Puławach

II kategoria – forma teatralna

Gimnazja/szkoły podstawowe:

1. Gimnazjum nr 6 w Lublinie
2. Szkoła Podstawowa nr 11 w Puławach

Szkoły średnie:

1. Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Puławach
2. Zespół Szkół w Poniatowej
3. Zespół Szkół Zawodowych nr 2 im. L. Wyczółkowskiego w Rykach

III kategoria – test wiedzy

Gimnazja/szkoły podstawowe:

1. Zuzanna Kłoczewska – Niepubliczna Szkoła Podstawowa „Klasyk” w Puławach
2. Amelia Chołaj – Szkoła Podstawowa nr 5 w Puławach ZSO nr 2
3. Katarzyna Janicka – Zespół Szkolno-Przedszkolny w Baranowie

Szkoły średnie:

1. Klaudia Gajowiak – ZS nr 1 im. S. Sempołowskiej w Puławach
2. Weronika Rodzik – Zespół Szkół w Poniatowej
3. Patryk Cieloch – I LO im. ks. A. j. Czartoryskiego w Puławach

Honorowy patronat nad Konkursem objęli:

Lubelski Kurator Oświaty – pani Teresa Misiuk, Marszałek Województwa Lubelskiego – pan Sławomir Sosnowski, Starosta Puławski – pan Witold Popiołek, Prezydent Miasta Puławy – pan Janusz Grobel, Wojewódzka Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna w Lublinie – pani inspektor Irmina Nikiel, Powiatowa Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna w Puławach – pan dyrektor Piotr Pietura. Wszystkich uczestnikom bardzo dziękujemy za udział i zapraszamy za rok, w trzeci czwartek listopada.

*Anna Cieślik
nauczyciel ZS nr 1
fot. archiwum szkoły*

Dzień Patronki w Zespole Szkół Technicznych w Puławach

7 listopada 1867 roku urodziła się Maria Skłodowska-Curie, polska fizyczka i chemiczka, dwukrotna laureatka Nagrody Nobla. Z okazji 151. rocznicy urodzin naszej Patronki, w ramach obchodu jubileuszu w Zespole Szkół Technicznych został po raz kolejny zorganizowany konkurs dotyczący życia i twórczości genialnej uczoney, która mówiła o sobie: *Jestem z tych, którzy wierzą, że nauka jest czymś bardzo pięknym.*

Celem wydarzenia było przybliżenie uczniom, rozpoczynającym naukę w szkole, sylwetki Patronki. Konkurs odbywał się w dwóch etapach. Pytania były precyzyjnie układane na podstawie informacji zawartych w licznych publikacjach ze szkolnej biblioteki. W pierwszej części, opartej na teście, wyłoniono „najlepszych z najlepszych”. W części drugiej opartej na regułach popularnego teleturnieju „Jeden z dziesięciu” zwyciężyła najlepsza drużyna ze wszystkich klas pierwszych.

O postaci wielkiej uczoney, dwukrotnej noblistki oraz jej osiągnięciach uczniowie wiedzieli bardzo dużo, co zaskoczyło nie tylko drużyny walczące o podium, ale również samych organizatorów. Maria Skłodowska-Curie bała się sławy, uważała, że bardziej ją zawstydzą niż cieszy. Uczniowie przyznawali, że podczas przygotowań do rywalizacji dowiedzieli się wielu ciekawostek z życia wielkiej damy nauki, której postawa jest godna podziwu i naśladowania. Zwrócili uwagę na ówczesną walkę z rakiem i poświęcenie Marii i jej męża Piotra Curie, z jakim poddawali się eksperymentom, wykorzystując do badań odkryte przez siebie pierwiastki.

*Uczony jest w swojej pracowni nie tylko technikiem, lecz również dzieckiem wpatrzonym w zjawiska przyrody, wzruszające jak czarodziejska baśń – mawiała Maria Skłodowska – Curie. Taką baśń mogli stworzyć pierwszoklasiści w kolejnym konkursie chemicznym **Chemia w nas i wokół nas**.*

Ideą tego przedsięwzięcia, organizowanego już po raz kolejny w ZST, jest przekonanie uczniów do postrzegania chemii jako nauki wszechstronnej. Dlatego sami mają opracować tezy do pytań: dlaczego mydło myje, a proszek pierze, dlaczego nie wszystko złoto co się świeci..., czy też dlaczego chemik młody wlewa zawsze kwas do wody! W konkursie uczniowie mogli stworzyć bazę najciekawszych pytań, które drużynowo, w drugim etapie zadawali sobie nawzajem.

Podczas uroczystości ślubowania klas pierwszych zostały podane oficjalne wyniki oraz wręczono dyplomy i nagrody ufundowane przez Stowarzyszenie Przyjaciół ZST „Chemik”.

*Magdalena Dziągiewska
ZST w Puławach, fot. archiwum szkoły*

Technik przyszłości

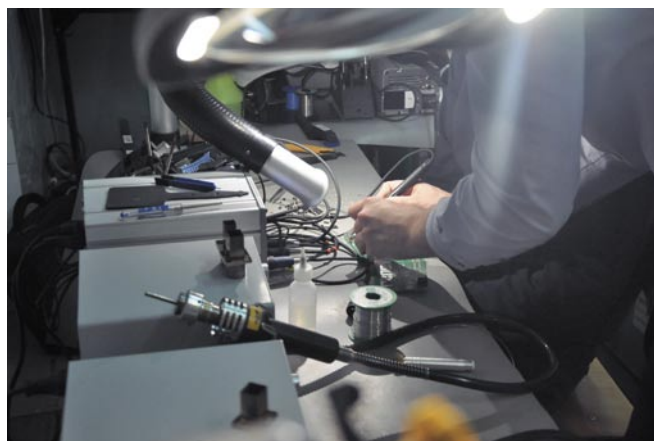
12 listopada 2018 r. odbył się pierwszy z cyklu kursów organizowanych przez Międzynarodowe Centrum Doskonalenia Zawodowego Sp. z o.o z siedzibą we Włocławku w ramach podpisanej umowy o partnerstwie z Powiatem Puławskim, który reprezentuje Zespół Szkół Technicznych na rzecz realizacji projektu „Technik Przyszłości” współfinansowanego z Europejskich Funduszy Inwestycyjnych.

Projekt ukierunkowany jest na prowadzenie dodatkowych zajęć specjalistycznych dla uczniów Zespołu Szkół Technicz-

nych w Puławach kształcących się w zawodach technik elektryk, technik informatyk i technik teleinformatyk. Umożliwiają one uzyskanie nowej wiedzy i umiejętności w dziedzinie nowoczesnej elektroniki i informatyki. Tematyka zajęć obejmuje:

- zaawansowane metody lutowania i napraw pakietów elektronicznych wraz z komponentem dla pakietów elektronicznych działających w przestrzeni kosmicznej,
- pakiety elektroniczne z komponentami Ball Grid Array w praktyce, z zastosowaniem SPACE (BGA),
- elektryczność statyczna a urządzenia elektroniczne (ESD),
- LINUX podstawowa administracja.

Głównym założeniem kursów jest podniesienie zdolności do zatrudnienia grupy 200 uczniów zakwalifikowanych do udziału w projekcie poprzez zdobycie nowych kompetencji oraz umiejętności kluczowych w zawodzie, doposażenie bazy dydaktycznej szkoły w specjalistyczny sprzęt oraz nawiązanie współpracy z pracodawcami. Wsparcie uczniów w zakresie zdobywania nowych uprawnień zwiększa ich szanse na rynku pracy. Dla grupy 120 najlepszych uczniów organizowane będą płatne staże wakacyjne.

Przygotowanie projektu było poprzedzone wnikliwą analizą rynku pracy i pracodawców na terenie województwa lubelskiego, dlatego program zajęć dostosowany jest do konkretnego zapotrzebowania na umiejętności pracowników. Głównym założeniem jest więc nacisk na poszerzenie wiedzy nabytej w szkole o nowe zagadnienia i zajęcia praktyczne w nowych technologiach. Udział w projekcie będzie pomocny w płynnym przejściu z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia.

Pierwsza grupa 10 osób uczestniczyła w zajęciach praktycznych z zakresu metod lutowania i napraw pakietów elek-

tronicznych. Kurs prowadzony był w profesjonalnie przygotowanej pracowni hybrydowej wyposażonej w niezbędny specjalistyczny sprzęt odzwierciedlający naturalne warunki pracy i materiały szkoleniowe do praktycznej nauki w zawodach technik elektryk, informatyk i teleinformatyk w celu spełnienia wymagań przyszłych pracodawców.

Każdy kursant miał dostęp do indywidualnego stanowiska z zestawem do praktycznej nauki między innymi: stacji lutowniczo-rozlutowującej z grotami, stacji nadmuchu gorącego powietrza oraz głowic do demontażu komponentów elektronicznych, wiertarek ręcznych oraz specjalistycznych wiertel do napraw płyt drukowanych.

Z relacji uczestników szkolenia wynika, że zajęcia były dla nich bardzo atrakcyjne, ponieważ związane bezpośrednio z ich zawodem, ale także wychodzące poza granice szkolnego programu nauczania. Mogli też korzystać bezpośrednio z wiedzy wykwalifikowanych trenerów, którzy na miejscu pomagali w rozwiązywaniu zaistniałych problemów. Uzyskali zatem dodatkowe kompetencje zawodowe z zakresu nowoczesnej elektroniki, które umożliwią im wejście na rynek pracy.

Kurs zakończył się egzaminem końcowym, po którym uczestnicy otrzymają Certyfikaty IPC – certyfikaty branżowe dotyczące przemysłu elektronicznego powszechnie uznawane na całym świecie – oraz zaświadczenia MEN.

Dzięki zdobytym uprawnieniom przyszli absolwenci Technikum nr 4 z pewnością powiększą swoje szanse na zatrudnienie w branży elektronicznej, informatycznej i pokrewnej.

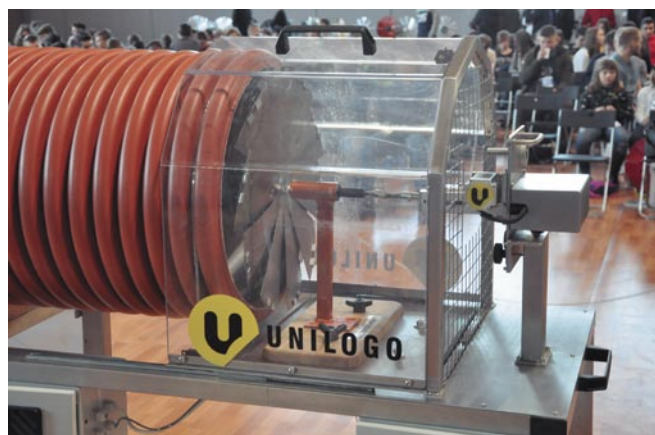
Renata Nurzyńska
ZST w Puławach, fot. archiwum szkoły

VII Ogólnopolski Turniej Maszyn Wiatrowych w Zespole Szkół Technicznych im. Marii Skłodowskiej-Curie w Puławach

W czwartek, 22 listopada, w Zespole Szkół Technicznych im. Marii Skłodowskiej-Curie w Puławach odbyły się eliminacje regionalne VII Ogólnopolskiego Turnieju Maszyn Wiatrowych. Organizatorami imprezy byli: Piaseczyńska Fundacja Ekologiczna w Piasecznie oraz Zespół Szkół Technicznych. Turniej udało się zorganizować dzięki hojności naszych lokalnych sponsorów: Stowarzyszenia Przyjaciół ZST „Chemik”, Firmy Mezap Spółka z o.o., Zakładu Produkcyjno-Handlowego Stanisław Krzaczek oraz Nestlé Polska S.A. Oddział Nestlé Waters Zakład Nałęczów.

Turniej organizowany jest od 2012 roku. Początkowo jedynie dla szkół w Piasecznie, obecnie na skalę ogólnopolską. *Bardzo się z tego cieszymy, gdyż naszym głównym celem jest promowanie techniki* – mówi jeden z organizatorów, Michał Mierzwa. Uczniowie szkół podstawowych, gimnazjów oraz szkół ponadgimnazjalnych, którzy zgłosili się do konkursu, mieli za zadanie zbudować turbinę wiatrową, czyli wiatrak. Musiał on spełniać szereg wymogów technicznych oraz mieć określone wymiary ściśle określone w regulaminie konkursu.

Każdy zbudowany przez uczniów wiatrak był oceniany pod względem osiągnięć technicznych na profesjonalnym stanowisku pomiarowym. Mierzone były: maksymalna prędkość obrotowa, maksymalny moment obrotowy oraz maksymalna moc, – *dzięki temu można było wyłonić zwycięzców eliminacji* – dodaje Michał Mierzwa. Młodociani konstruktorzy wykazali się ogromną ambicją i pracowitością, a ich wiatraki budziły podziw. W puławskim turnieju wzięły udział aż 54 drużyny.

Eliminacje zostały przeprowadzone w dwóch turach podzielonych na kategorie wiekowe: pierwsza – szkoły podstawowe i gimnazja, druga – szkoły ponadgimnazjalne. Po rejestracji drużyn w odpowiedniej kategorii rozpoczęły się testy maszyn, które wzbudzały w uczestnikach wiele emocji. Uczestnikom turnieju towarzyszył duch rywalizacji i świetna zabawa. – *Oby więcej takich imprez, które propagują myśl techniczną poprzez świetną zabawę* – mówi jeden z uczestników turnieju.

WYNIKI TURNIEJU

Kategoria wiekowa – szkoły podstawowe:

- I miejsce – drużyna LUDIBRIA VENTI
- II miejsce – drużyna BAMBUSIE
- III miejsce – drużyna BHO

Wszystkie drużyny, które uplasowały się na podium przyjechały z Zespołu Szkół Ogólnokształcących im. Władysława Jagiełły w Urzędowie – Szkoła Podstawowa i Gimnazjum.

Kategoria wiekowa – szkoły ponadpodstawowe:

- I miejsce – drużyna ORZEŁ 1 z Technikum ZDZ im. K.K. Baczyńskiego w Białej Podlaskiej
- II miejsce – drużyna TURBOESIOKI z Zespołu Szkół Technicznych im. Unitów Podlaskich
- III miejsce – drużyna WICHURA z Zespołu szkół nr 3

Najlepsza drużyna naszej szkoły z klasy 4M w składzie: Rafał Kula, Błażej Osek, Daniel Tyburcy podczas tego turnieju zajęła V miejsce.

*Krzysztof Ruciński
ZST w Puławach, fot. archiwum szkoły*

Co słyhać w Zespole Szkół nr 2 w Puławach?

Konkurs wiedzy o patronie szkoły

W środę 17 października 2018 r. w Zespole Szkół nr 2 im. E. Kwiatkowskiego w Puławach odbył się finał „Szkolnego Konkursu Wiedzy o Życiu, Działalności i Czasach Eugeniusza Kwiatkowskiego”. Patron placówki bywa nazywany wielkim wizjonerem II Rzeczypospolitej – jako inżynierowi i patriocie, zawdzięczamy mu ogromny wkład w rozwój krajowego przemysłu. Ekonomista, polityk, minister przemysłu i handlu, wicepremier, minister skarbu, zasłużył się m.in. jako współtwórca budowy portu i miasta w Gdyni.

Konkurs wiedzy o patronie naszej szkoły stanowi doroczną tradycję i niezmiennie cieszy się popularnością wśród młodzieży. W roku szkolnym 2018/2019 po wcześniejszych eliminacjach pisemnych, komisja konkursowa zakwalifikowała do finału pięciu uczniów. Byli to: Kacper Buda, Kacper Frąg, Rafał Pawlak, Damian Piskorek i Arkadiusz Wolski. Najlepszy z tego grona okazał się Arkadiusz Wolski z klasy II jt. Drugie miejsce zajęli: Kacper Frąg i Rafał Pawlak z klasy I adt. Gratulujemy!

Piotr Haniecki

Dzień Edukacji Narodowej

W piątek 12 października w naszej szkole świętowaliśmy Dzień Edukacji Narodowej oraz ślubowanie klas pierwszych. Uroczystość rozpoczął pan dyrektor Krzysztof Szabelski swoim przemówieniem i życzeniami dla wszystkich nauczycieli oraz pracowników szkoły. Nie zabrakło również ciepłych

słów z ust przedstawiciela Rady Rodziców i przedstawiciela Samorządu Uczniowskiego. Po miłych życzeniach młodzież klas pierwszych złożyła uroczyste ślubowanie, a pan Dyrektor wręczył wyróżnionym nauczycielom nagrody. Na zakończenie wszyscy uczestnicy mogli obejrzeć część artystyczną przygotowaną przez naszych uczniów pod kierunkiem pani Joanny Kosior oraz pana Marka Wierzbickiego.

Joanna Kosior

Dyrektor Krzysztof Szabelski wziął udział w konferencji „Odbudowa państwa polskiego – prawo i polityka historyczna po 1918 roku”.

6 listopada 2018 r. w gmachu Senatu RP odbyła się konferencja naukowa zatytułowana „Odbudowa państwa polskiego – prawo i polityka historyczna po 1918 roku”, zorganizowana przez Instytut Pamięci Narodowej w Warszawie we współpracy z Senatem Rzeczypospolitej Polskiej z okazji 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. Do udziału w doniosłym wydarzeniu zaproszono m.in. pana Krzysztofa Szabelskiego, dyrektora Zespołu Szkół nr 2 im. E. Kwiatkowskiego w Puławach – jako członka Stowarzyszenia Osób Represjonowanych w Stanie Wojennym oraz związku „Solidarność”.

Prezes Instytutu Pamięci Narodowej dr Jarosław Szarek, otwierając spotkanie, zwrócił uwagę na rolę polityki historycznej oraz pamięci w dziejach narodu, w aspekcie odbudowy państwa polskiego po 1918 r. Następnie głos zabrali m.in. Michał Seweryński – Wicemarszałek Senatu RP, Kazimierz Wiatr – przewodniczący Komisji Nauki, Edukacji i Sportu Senatu

RP, Sędziowie Trybunału Konstytucyjnego oraz przedstawiciele: Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Wrocławskiego, Polskiej Akademii Nauk, Instytutu Pamięci Narodowej oraz Sędziowie Trybunału Konstytucyjnego, reprezentanci Senatu, Urzędu do spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych oraz Wojewody Mazowieckiego. W znacym gronie podjęto tematy z zakresu budowy porządku prawnego II RP oraz polityki historycznej Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1918 – 1945. Jak stwierdza pan dyrektor Szabelski, konferencja była cennym i inspirującym doświadczeniem, a prelegenci dołożyli starań, aby zaprezentować omawiane zagadnienia w interesujący sposób.

Pan Krzysztof Szabelski aktywnie współpracuje z Instytutem Pamięci Narodowej, chociażby z racji swojego zaangażowania w strajk w Wyższej Oficerskiej Szkole Pożarniczej w Warszawie, na przełomie listopada i grudnia 1981 r. W związku z odmową podpisania tzw. lojaki i czynnym sprzeciwem wobec władzy komunistycznej pan Krzysztof Szabelski został relegowany z uczelni i nie mógł powrócić w szeregi podchorążych. Za krzewienie postaw patriotycznych oraz zasługi w kultywowaniu pamięci o walce o niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej dnia 1 marca 2018 r. dyrektor Zespołu Szkół nr 2 im. E. Kwiatkowskiego w Puławach został odznaczony medalem „Pro Patria”.

Agnieszka Gawinek

„Dywizjon 303. Historia prawdziwa” – oczyma młodzieży

W czwartkowe przedpołudnie 20 września 2018 r. uczniowie czternastu klas Zespołu Szkół nr 2 im. E. Kwiatkowskiego w Puławach wybrali się do Kina „Sybilla” na film „Dywizjon 303. Historia prawdziwa”. Organizatorką wydarzenia była pani Gabriela Sieprawska, a uczestniczyło w nim blisko 300 osób.

Chorwacki reżyser Denis Delić wraz ze sztabem znanych polskich aktorów, jak chociażby Maciej Zakościelny, Piotr Adamczyk, Jan Wierczkowski, Antoni Królikowski i inni, prezentuje widzom historię legendarnego warszawskiego 303 Dywizjonu Myśliwskiego im. Tadeusza Kościuszki, pododdziału lotnictwa myśliwskiego Polskich Sił Powietrznych w Wielkiej Brytanii, cieszącego się sławą najskuteczniejszej jednostki w bitwie o Anglię. Film wywarł na młodych widzach z Zespołu Szkół nr 2 im. E. Kwiatkowskiego w Puławach ogromne wrażenie, oto fragmenty recenzji przygotowanych przez naszych pierwszoklasistów z technikum informatycznego:

„Wyjście do kina, które miało miejsce 20 września 2018 r. bardzo mi się podobało, ponieważ lubię filmy tego rodzaju. Podczas seansu zupełnie straciłem poczucie czasu, tak bardzo wciągnęła mnie prezentowana historia. Ciekawie było oglądać, jak nasi piloci pokonują wrogie jednostki lotnicze oraz wsłuchiwać się w głos przelatujących „obok mnie” samolotów. Polecam ten film wszystkim, którzy jeszcze go nie obejrzeli”. Mateusz

„Film pod tytułem „Dywizjon 303” bardzo mi się podobał, zwłaszcza za sprawą efektów specjalnych, dobitnie uzupełniających akcję. Film przedstawia historię polskich lotników podczas powietrznej bitwy o Anglię, opowiada o wydarzeniach i zasługach Dywizjonu 303. Poznajemy indywidualne problemy, koleje losów pilotów – przez co stają się dla nas ludźmi „z krwi i kości”. Widzimy to, co oni widzieli i mogli czuć w danym momencie, lepiej rozumiemy tamte wydarzenia i możemy bardziej docenić zasługi bohaterów”. Justyna

„Dywizjon 303. Historia prawdziwa” - przedstawia losy polskich pilotów, którzy walczyli razem z jednym z ostatnich znaczących krajów w Europie, które nie uległy hitlerowskiemu Niemcom. Film budzi wielkie emocje, czułem się jakbym był w epicentrum wydarzeń. Aktorzy wykazali się dobrym kunsztem w odgrywaniu swoich ról. Jak zwykle najlepszy scenariusz pisze samo życie... Film „Dywizjon 303. Historia prawdziwa” poleciłbym nie tylko pasjonatom historii, ale wszystkim Polakom, aby poznali co się wtedy wydarzyło i nie zapomnieli o naszych polskich bohaterach”. Filip

„Film bardzo mi się podobał, w moim odczuciu prezentowana w nim historia Dywizjonu 303 stanowi powód do dumy dla każdego Polaka. Poznajemy grupę polskich pilotów, która początkowo była niedoceniona przez dowódców, jak się okazało niesłusznie. Walczyli w Anglii nie tylko o Anglię, ale i o Polskę, rodziny i wszystkich których kochali... Gdy w filmie pojawiły się zdjęcia polskich żołnierzy Dywizjonu 303 miałem mieszane uczucia, z jednej strony było mi żal, że tak mało o nich dotychczas wiedziałem, ale przede wszystkim – czułem wielką dumę, że to byli Polacy. Gdy w filmie pojawił się hymn polski, w myślach i ja po cichu śpiewałem”... Przemysław

„Moim zdaniem film „Dywizjon 303” jest bardzo ciekawy. Najbardziej spodobała mi się fabuła, która przedstawiała czasy drugiej wojny światowej, lecz nie walkę na lądzie, tylko w powietrzu. Prawdziwe samoloty, które naprawdę uczestniczyły w bitwach II wojny światowej zrobiły na mnie wielkie wrażenie. Jedyne, co mi się nie podobało to fakt, że Anglicy obrażali polskich lotników i nie chcieli dopuścić ich do uczestniczenia w bitwie”. Patryk

„Film „Dywizjon 303. Historia prawdziwa” jest oparty na faktach, poznajemy autentycznych bohaterów, którzy walczyli w szeregach wojsk angielskich i pomagali im jako piloci podczas wojny w 1940 r. Na początku widzimy zaskakującą sytuację - nasi lotnicy byli odsuwani od misji lotniczych i Anglicy woleli dać szansę swoim rodakom, mimo, że nie byli oni dość doświadczeni, a Polaków traktowali jako ludzi, którzy mieli „kupić czas”, by ich żołnierze doszkolili się. Jednak po kilku misjach dowództwo radykalnie zmieniło zdanie o pilotach z Dywizjonu 303... Moim zdaniem film jest bardzo dobry, znakomicie odzwierciedla wojenne realia. Na krótki czas możemy się przenieść do tamtych wydarzeń i poczuć to, co przeżywali nasi bohaterzy lotnicy”. Jakub

Agnieszka Gawinek

Letnia sesja egzaminacyjna – dobrze zdana!

Koniec lata to czas podsumowania egzaminów zawodowych, które odbyły się w tegorocznej sesji letniej. Po raz kolejny wyniki poszczególnych kwalifikacji dają powody do zadowolenia zarówno uczniom, jak i nauczycielom Zespołu Szkół nr 2 im. E. Kwiatkowskiego w Puławach.

Przyszli technicy mechanicy, technicy pojazdów samochodowych i mechanicy pojazdów samochodowych niezmiennie prezentują znakomite efekty kształcenia. We wszystkich trzech kwalifikacjach, z którymi się zmierzli: M.12 Diagnostowanie oraz naprawa elektrycznych i elektronicznych układów pojazdów samochodowych, M.17 Montaż i obsługa maszyn i urządzeń oraz M.18 Diagnostowanie i naprawa podzespołów i zespołów pojazdów samochodowych - nasi uczniowie osiągnęli w 100% zdawalność! Zarówno w części pisemnej jak i praktycznej młodzież wykazała się wysokimi kompetencjami

i kwalifikacjami, znacznie przewyższając średnie wojewódzkie (dla przykładu – kwalifikację M.17 na Lubelszczyźnie zdało 88,6% przystępujących do egzaminu, a M.18 – 75,3%).

W czerwcowej sesji egzaminacyjnej przyszli informatycy przystąpili do egzaminu z kwalifikacji E.13 Projektowanie lokalnych sieci komputerowych i administrowanie sieciami. Mimo że niełatwe zagadnienia nierzadko stanowią zmurę uczniów, młodzież z Zespołu Szkół nr 2 im. E. Kwiatkowskiego poradziła sobie z nimi znakomicie – osiągając ponad 95% zdawalności w części praktycznej egzaminu, niewiele mniej podczas zadań teoretycznych, co daje sumaryczny wynik bliski 90 %. Zważywszy na średnią zdawalność tejże specjalizacji w naszym województwie – 71,1 % uczniowie zdecydowanie zasługują na pochwałę.

Ponadto chłopcy z Branżowej Szkoły I stopnia nr 2 w Puławach zmierzli się z kwalifikacjami B.05 Montaż suchej zabudowy i B.07 Wykonywanie robót posadzkarsko-okładzinowych, a przyszli technicy budownictwa przystąpili do egzaminu B.33 Organizacja i kontrolowanie robót budowlanych. Niełatwe zagadnienia zostały przez nich opanowane na dobrym poziomie, w każdej z trzech specjalności – prezentując się porównywalnie do średniej wojewódzkiej.

Serdecznie gratulujemy uczniom, którzy zmierzli się z egzaminami z kwalifikacji zawodowych, a także przygotowującym ich nauczycielom, życzymy powodzenia podczas zdobywania kolejnych kwalifikacji!

Agnieszka Gawinek, Marek Klepko

VII Festiwal Hymnów Szkolnych w Puławach

Tegoroczny, siódmy już „Festiwal Hymnów Szkolnych w Puławach” odbył się 17 listopada 2018 r. w sali Kongresowej Pałacu Czartoryskich i stanowił bardzo ciekawe wydarzenie. Patronat nad tą inicjatywą objął prezydent Andrzej Duda, który w specjalnym liście, w serdecznych słowach zwrócił się do młodych wykonawców.

Wystąpili zarówno soliści, jak i chóry – prezentując nie tylko sztandarowe pieśni swoich szkół, ale także repertuar patriotyczny, w nawiązaniu do Stulecia Niepodległości Polski. Uważam, że wszystkie występy były bardzo starannie przygotowane i zasługują na słowa pochwały, a zaprezentowanie się przed szeroką publicznością wymagało pokonania nie lada tremy. Śpiewając hymn Zespołu Szkół nr 2 im. E. Kwiatkowskiego w Puławach czułem wielką dumę, że mogę reprezentować moją szkołę.

*Uczennica klasy I cgt
fot. archiwum szkoły*

Przeżyjmy to jeszcze raz

31 lipca 2018 r. zakończył się realizowany w ZS nr 3 projekt Erasmus + „Bez kompleksów na europejskim rynku”, jednak w pamięci młodzieży pozostanie on na zawsze. Patrycja ciągle wraca pamięcią do tamtych dni.

Minął prawie rok od mojego wyjazdu do Barcelony. Po tym czasie mogę z całą pewnością powiedzieć, że były to najlepiej spędzone, najciekawsze dwa tygodnie. Głównym powodem, dla którego chciałam polecieć do Barcelony, było odbycie praktyk weterynaryjnych. Nie spodziewałam się jednak, że na miejscu znajdę o wiele więcej korzyści. Jedną z nich było oczywiście samo miasto, które zachwyliło mnie zarówno pod względem architektury, jak również mentalności ludzi.

Przed pierwszym dniem praktyk w klinice BalmesVet byłam bardzo zestresowana, nie wiedziałam, czy sobie poradzę zarówno w kwestii językowej, jak również, czy sprodam przydzielonym mi zadaniom. Okazało się jednak, że wszystkie moje zmartwienia były bezpodstawne. Atmosfera okazała się fantastyczna, a ludzie, którzy mnie nie znali, przyjęli z otwartymi ramionami, jak swoją. Zachwyliło mnie ich podejście do obowiązków. Wkładali w to całe serce, a sama praca była dla nich czymś więcej niż tylko powinnością. Widać było, że kochają to, co robią i sprawia im przyjemność pomoc swoim bezradnym podopiecznym.

Codziennie w klinice były różnego rodzaju zabiegi, operacje i badania. Już pierwszego dnia przyglądałam się operacji psa. Gdy lekarz prowadzący zauważył moje szczere zainteresowanie, zapytał czy następnym razem zechciałabym mu asystować. Nie jest chyba zaskoczeniem, że natychmiast się zgodzi-

łam. Byłam wtedy najszczęśliwszym człowiekiem na świecie. Niedługo później zostałam poinformowana, że wkrótce odbędzie się kolejny zabieg. Musiałam się więc przygotować. Na początku było mi ciężko, ale koleżanki z pracy chętnie służyły pomocą. Z każdym kolejnym dniem pewne czynności wykonywałam sprawniej i z większą pewnością. Przygotowywanie zwierząt do operacji, asystowanie przy różnych zabiegach, pilnowanie w czasie wybudzania z narkozy, pomoc w rozmaitych drobnych zajęciach, takich jak pobieranie krwi czy karmienie były na porządku dziennym i sprawiały mi wiele satysfakcji.

W czasie tych dziesięciu dni naprawdę dużo się dowiedziałam nie tylko o zwierzętach, ale przede wszystkim o sobie. Ten wyjazd pozwolił mi określić, czego jeszcze muszę nauczyć się z zakresu wiedzy weterynaryjnej oraz w jakim stopniu radzę sobie z językiem angielskim. W Barcelonie nauczyłam się szybko myśleć po angielsku i wyrażać komunikatywnie swoje myśli. Dzięki temu czuję się lepiej przygotowana do tegorocznej matury. Nie obawiam się już rozmowy w innym języku.

Niestety czas bardzo szybko zleciał... Gdy przyszedł czas pożegnań z moimi nowymi przyjaciółmi, nie mogłam powstrzymać smutku. Wtedy też, usłyszałam od jednej Pani doktor, że to zawsze będzie mój dom. Uwierzyłam jej. Po powrocie do Polski zrozumiałam, jakie zmiany we mnie zaszły. Wiedziałam, że nie będę się już przejmować drobnostkami, we wszystkim będę szukała pozytywów. Mam świadomość, że poprawiła się moja znajomość angielskiego i zniknął lęk przed mówieniem. Poczulałam, że nie chcę być już tylko technikiem, ale lekarzem weterynarii. Zrozumiałam też, że część siebie zostawiam w Barcelonie. Nie byłam pewna, która część tego miejsca sprawiła, że się w nim zakochałam, ale wiem, że jeszcze kiedyś do niego wrócę.

*Patrycja Borychowska
ZS nr 3 w Puławach, fot. archiwum autora*

Moja włoska przygoda

W dzisiejszych czasach, nam młodym ludziom, oferowane są rozmaite metody nauki języków obcych. Kursy, wyjazdy, korepetycje, prywatne szkoły. Jednak mi udało się skorzystać z najlepszej formy nauki. Takiej „na żywo”, kiedy ma się przed sobą człowieka, który nie umie porozumiewać się językiem polskim i trzeba się z nim jakoś „dogadać”.

W drugim tygodniu października 2018 r. spotkała mnie jedna z najciekawszych przygód życia. Dzięki programowi

Erasmus+ miałam przyjemność uczestniczyć w wyjeździe do Włoch, a konkretnie do Apriceny. Jest to cudowne miasto pod względem architektonicznym, jak i kulturowym.

Gdy po niemalże całym dniu podróży, wreszcie dotarliśmy na miejsce, czekały już na nas rodziny, które przywitały nas z otwartymi ramionami. To u nich mieliśmy spędzić najbliższy tydzień. Ja trafiłam do Antoniny i jej wspaniałych rodziców.

We Włoszech każdego dnia czekały na nas liczne atrakcje. Zwiedziliśmy wiele ciekawych miejsc, poznając ich historię. Na początku zaproponowano nam sanktuarium św. Michała Archanioła w Monte Sant'Angelo. Dowiedzieliśmy się, że w ciągu stuleci sanktuarium odwiedzane było przez papieży, a także przez wielu świętych. Wśród nich wymienić trzeba m.in. św. Franciszka z Asyżu, św. o. Pio oraz naszego Jana Paw-

ła II. Szczególnie zachwycała nas kaplica, która została wydrążona w kamieniu.

Kolejnym niesamowitym miejscem była miejscowość Melfi, gdzie spędziliśmy cały dzień. Nasi przyjaciele z Włoch, ubrani w stroje średniowiecznych książąt uczestniczyli w paradzie. Oczywiście najbardziej podobał mi się moment, kiedy wszyscy razem zaczęliśmy tańczyć i śpiewać.

Niestety wszystko co dobre szybko się kończy. Wyjazd do Włoch był moim marzeniem, a dzięki programowi Erasmus+ ono się spełniło. Do tej pory mam kontakt z ludźmi, których tam poznałam. Kto wie, może wybiorę się tam w wakacje? Czy też może zaproszę moich nowych przyjaciół do Polski?

*Gabriela Czarnobil kl. II a
ZS nr 3 w Puławach, fot. archiwum autora*

Działamy, więc cele osiągamy

Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Dajmy im szansę” działa od 2005 roku, czyli już 13 lat i liczy piętnastu w pełni zaangażowanych, oddanych dzieciom, działających wolontaryjnie członków. Otaczamy opieką uczniów niepełnosprawnych ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Puławach, dając im szansę na odkrywanie świata, twórcze działanie oraz przeżywanie pozytywnych emocji.

Nasze credo nieustannie brzmi: kocha..., lubi..., szanuje..., chce..., dba..., żartuje..., w myśli..., w mowie..., w sercu... Ma ono nasze serca i naszą duszę.

Główne cele, które przyświecają naszym działaniom to usamodzielnienie dzieci i młodzieży, przełamanie postawy bierności, zachęcenie do aktywności i przekonanie ich, że tylko poprzez działanie mają szansę zmienić swoje życie na lepsze i osiągnąć wyznaczone cele. Pragniemy pokazać społeczeństwu inny niż stereotypowy obraz młodzieży niepełnosprawnej, pełniejszy, prawdziwszy. Nasi podopieczni mają marzenia, pokonują trudności, zmagają się, działają, przełamują bariery niemożności i bezradności, nabierają wiary w siebie.

Co dodaje im skrzydeł? Wiara w ich możliwości, zachęta i codzienne wsparcie. Patrzymy z radością i podziwem na ich zmagania, na siły, które potrafią w sobie odnaleźć i uruchomić. Osiągają sukcesy na swoją miarę. I dla nas, to właśnie, jest wielką wartością.

Co dają nam, ich opiekunom? Przede wszystkim radość z małych, ale również wielkich sukcesów. Ale nasi uczniowie także zachwycają, wzruszają, obdarzają nas zaufaniem i miłością, nieustannie motywując nas do kolejnych działań.

Członkowie naszego stowarzyszenia podejmują **bardzo wiele działań**: piszą autorskie programy profilaktyczno-edukacyjne dla młodzieży, które biorą udział w ogólnopolskich i unijnych konkursach, organizują wspaniałe, aktywne półkolonie oparte na innowacyjnych programach „Pomóż mi zrobić to samemu”, „Nasze życie w naszych rękach”. Dzięki zdobytym środkom finansowym na opracowane przez nas programy organizujemy uczniom czas wolny prowadząc zajęcia pozalekcyjne oraz wspieramy równy dostęp do edukacji organizując zajęcia warsztatowe umożliwiające zdobywanie dodatkowej wiedzy i umiejętności, a także organizujemy wycieczki krajoznawcze. Prowadzimy zajęcia przedsiębiorczości, które umożliwiają zdobycie przez uczniów umiejętności społecznych, takich jak autoprezentacja i komunikacja oraz pracujemy z nimi nad przełamywaniem postawy bierności i niemożności. Uświada-

miamy im, że aktywność w dzisiejszym świecie jest bezcenna. Opracowane przez nas programy dają szansę na zaspokojenie potrzeby aktywności społecznej, tolerancji i akceptacji, potrzeb rozwojowych i specyficznych potrzeb edukacyjnych młodzieży niepełnosprawnej i przeciwdziałają wykluczeniu społecznemu.

W okresie trzynastu lat działalności zrealizowaliśmy 12 kilkumiesięcznych lub całorocznych **projektów**, współfinansowanych przez administrację rządową (Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej – z Funduszu Inicjatyw Obywatelskich), Fundusz Środków Europejskich – Kapitał Ludzki oraz naszych Przyjaciół Darczyńców – ludzi dobrej woli. Zaktywizowaliśmy uczniów do działania, rozwinęliśmy ich zainteresowania i umiejętności, kształtując ich kompetencje kluczowe. Przekonaaliśmy ich, że nie ma rzeczy niemożliwych.

Nasze stowarzyszenie zorganizowało również **10 edycji bezpłatnych półkolonii pod hasłami:** „Cudze chwalicie, swego nie znacie”, „Wakacje pod znakiem przygody”, „Odkrywamy legendy naszego regionu” dla 35 uczniów w każdym roku, a także szereg kilkudniowych wycieczek krajoznawczych, coroczne spotkania wigilijne i mikołajkowe.

Uczestnictwo wszystkich beneficjentów w tych przedsięwzięciach było bezpłatne. Wielu z nich otoczyliśmy opieką materialną. Nasi podopieczni brali udział w nagraniu programu telewizyjnego „Słonik nadziei” realizowanego przez TVP Lublin, który pomógł przełamać stereotypy myślowe na temat dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, a członkowie stowarzyszenia starali się zmienić stereotypowe myślenie o niepełnosprawnych w audycji w radiu Lublin.

Nie jest łatwo prosić. Staramy się to robić jak najrzadziej. Pragniemy podkreślić, że środki na nasze działania pozyskujemy przede wszystkim poprzez udział w konkursach ofert na projekty o charakterze opiekuńczo-edukacyjnym, z darowizn 1% oraz ze składek członków stowarzyszenia. Część funduszy otrzymujemy także od darczyńców. Doceniamy szczególną otwartość naszych Darczyńców i ludzi dobrej woli na potrzeby osób niepełnosprawnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Jesteśmy wdzięczni za okazaną życzliwość, zrozumienie i hojność, dzięki której podopieczni ze stowarzyszenia mają możliwość doświadczyć radości życia oraz pełniej rozwijać swój potencjał i pasję.

*Kamila Liszewska-Polak – prezes Stowarzyszenia na rzecz Osób Niepełnosprawnych „Dajmy im szansę”,
Magdalena Sosik – wiceprezes stowarzyszenia
fot. Magdalena Sosik*

„Hubertus” – święto koni w Kęble

„Mamo, mamoo! Kooooonnieeee! Konie idą!” – słyszałam na własne uszy. Nie trzeba na koniu jeździć, by konia podziwiać. Koń, dostojne zwierzę, wzbudza podziw, cieszy oko. Piękno i siła, gracia i płynność ruchu. Dodajmy do niego jeźdźca odświętnie ubranego (marynarka, wyprasowana koszula, czyste bryczesy, wypucowane buty), konie idące zastępem na miejsce widokowe przy parku, gdzie ma się odbyć gonitwa za lisem – już jest miło i sympatycznie. I jest na co popatrzeć...

Jak co roku, pod koniec sezonu jeździeckiego, tj. październik/listopad, w oddalonym od zgiełku Kęble, na terenie pagór-

kowego parku Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. św. Franciszka z Asyżu, odbył się „Hubertus”. To na cześć św. Huberta patrona myśliwych, leśników i jeźdźców każda szanująca się szkoła jazdy konnej obchodzi je w swoim gronie. Jeden z jeźdźców wciela się w rolę „lisa”, a inni gonią go, by zerwać z ramienia lisią kitę.

Nasza stajnia liczy 15 koni, wysokich, średnich i niskich, na miarę potrzeb dosiadających ich jeźdźców, o dużej rozpiętości wiekowej. W SOSW w Kęble prowadzona jest hipoterapia i nauka jazdy rekreacyjnej dla naszej młodzieży z Ośrodka, dzieci z Wczesnego wspomagania rozwoju dziecka oraz dla osób z zewnątrz.

Impreza miała charakter otwarty, zaprosiliśmy nań wszystkich, znanych i nieznanymi, ich znajomych i znajomych ich znajomych. Miało być miło, smacznie i sensownie. I było, a jakże!

Głodnego z Kębla nie wypuściliśmy, można było się najeść i napić. Przy ognisku pod wiatą, czy przy stoliczku kawiarzianym pod niebem, bo pogoda dopisała. Na słodko, z grilla, a może jesienna sycąca zupka? W tle muzyka country, w temacie. Przejazdki bryczką, oprowadzanki na koniu. Konno – rowerowy wypad w teren z mapą w rękę w poszukiwaniu lisa, kto pierwszy ten lepszy!

I nasz gwóźdź programu – nasz gość Marek Dachno. Mieliśmy przyjemność posłuchania i obejrzenia warsztatów z psychologii koni przeprowadzonych przez pana Marka na swoim koniu Belwederze. Wykład i pokaz naturalnego ujeżdżenia ko-

nia (skoczył przez przeszkodę bez ogłowia!) w pełni zrozumienia konia z człowiekiem, bez używania przemocy – otworzył oczy nam wszystkim na piękno jeździectwa. Można? Można. Jest w tym magia panie Marku. I szacunek dla pana.

Mało tego, pan Marek próbował nas nauczyć tańca do muzyki country. Próbował dzielnie, a wyszło jak wyszło. Śmiechu było dużo, humory dopisywały i fajnie. Kończącym punktem programu była gonitwa za lisem, najważniejsza, najbardziej wyczekiwana. Cóż powiedzieć mogę? Pięknie.

To trzeba samemu zobaczyć... Brawo dla naszych koni, naszych jeźdźców i naszych widzów (gonitwa dla samej gonitwy nie smakuje za bardzo).

Sensownie? Zobaczmy: mile spędzony czas, dostojne towarzystwo (mam na myśli konie), sympatyczni, ciekawi ludzie i ... szczytny cel – nasza młodzież. To dla nich ta impreza, to oni są w jej tle. A my z nimi. Tak jak potrafimy być... i każdy pomysł jest dobry, każdego obecność ważna. W ramach „Hubertusa” wystawiliśmy ceramikę, rękodzieła, słodkości wykonane przez naszych podopiecznych i naszych nauczycieli. Złotówka do złotych. W tym roku zbieraliśmy na łóżko rehabilitacyjne. Zorganizowaliśmy aukcję dzieł sztuki, pozyskanych od wielu darczyńców. Aukcja była wielkim zaskoczeniem, dla mnie samej i dla wielu. Przeprowadzona z humorem, z pazurem (zainteresowani walczyli jak głodne lwice), z udziałem szczodrych ludzi. Zeszło wszystko!

Drodzy państwo, drodzy Panowie i Panie: dobra robota, dobre serce. Wszystkim serdecznie dziękujemy i zapraszamy za rok! Do galopu!

*Edyta Włoch
nauczyciel i hipoterapeuta w SOSW w Kęble,
fot. archiwum ośrodka*

Narodowe Czytanie – „Przedwiośnie” S. Żeromskiego w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. św. Franciszka z Asyżu w Kęble

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. św. Franciszka z Asyżu w Kęble 11 października 2018 r. po raz trzeci włączył się do ogólnopolskiej akcji: Narodowe Czytanie – ogłoszonej przez prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Była to kolejna okazja do spotkania się w klimatycznym miejscu pałacu otoczonym parkiem, aby na chwilę przenieść się w świat wielkiego dzieła polskiego pisarza Stefana Żeromskiego „Przedwiośnie”. Pomimo zabiegania i codziennych obowiązków nie zabrakło chętnych do odczytania wybranych fragmentów oraz wysłuchania dzieła literackiego wielkiego pisarza. Fragmenty odczytali: Monika Zych – sekretarz Powiatu, Małgorzata Noskowska – kierownik Wydziału Edukacji, Marcin Łaguna – wójt Gminy Wąwolnica, Stanisław Widz – dyrektor PCRK w Puławach, Dariusz Nogał z Komendy Powiatowej Policji w Puławach, Irena Kolibaska – dyrektor Gminnego Domu Kultury w Wąwolnicy, Monika Boruch z Gminnej Biblioteki Publicznej w Wąwolnicy, Maria Skowyrza – nauczyciel SOSW w Kęble, Maria Wójcik – były nauczyciel SOSW w Kęble, Andrzej Sikora – przewodniczący Rady Rodziców przy SOSW w Kęble oraz Danuta Ogłóża – nauczyciel SOSW w Kęble. Została również przygotowana prezentacja multimedialna o życiu i twórczości Stefana Żeromskiego, gazetka dotycząca ekranizacji jego utworów na fotografiach oraz wystawa

książek. Cała uroczystość została pięknie ubarwiona występami artystycznymi przygotowanymi przez teatryk Misz-Masz. Wszyscy uczestnicy otrzymali pamiątkowe widokówki ze stemplem akcji Narodowe Czytanie. Impreza została objęta honorowym patronatem Pary Prezydenckiej, Starosty Puławskiego oraz patronatem medialnym TVP 3 Lublin, Radio Lublin i Wspólnoty Puławskiej.

*Katarzyna Wicha
nauczyciel SOSW w Kęble, fot. archiwum ośrodka*

SOSW w Puławach stawia na nieustanny rozwój

W Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. Marii Grzegorzewskiej w Puławach przeprowadzono wiele remontów i zadbano o udogodnienia dla osób niepełnosprawnych ruchowo. Ze względu jednak na specyfikę pracy z dziećmi i młodzieżą niepełnosprawną intelektualnie, potrzeby stałego rozwoju ośrodka nie maleją. Przez lata wykonano wiele prac potrzebnych do adaptacji budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych. Wykonano podjazdy dla wózków, poprawiono podłogi na parterze i III piętrze, wybudowano windę, wyremontowano łazienki oraz przeprowadzono wiele drobnych prac remontowych. W ubiegłym roku udało się wymienić podłogi na I i II piętrze. Poczyniono wiele starań aby uczniowie byli bezpieczni i mogli się rozwijać.

Przyszła także czas na rozwój Szkoły Branżowej I stopnia nr 7 przy SOSW w Puławach, w której uczymy w zawodach: kucharz i pracownik pomocniczy obsługi hotelowej. Od 2015 roku uczestniczymy w projekcie unijnym „Mój powiat – uczy, doksztalca, rozwija” – Nowoczesne Centra Edukacji Zawodowej w Powiecie Puławskim. Celem programu jest stworzenie profesjonalnych pracowni kształcenia zawodowego, aby zwiększyć szanse uczniów podczas egzaminów z kwalifikacji w zawodzie oraz ułatwić im adaptację na rynku pracy. W SOSW w Puławach programem tym został objęty blok gastronomiczny. Dzięki udziałowi w projekcie została wyremontowana sala technologii gastronomicznej oraz zakupiono nowe pomoce i sprzęty potrzebne do praktycznej nauki zawodu. Udział w tym przedsięwzięciu „otworzył drzwi” do modernizacji ca-

tego bloku zawodowego. Dzięki pracy wielu osób, pomocy ze strony dyrekcji ośrodka i finansowemu wsparciu ze strony władz powiatowych udało się stworzyć dwie sale do praktycznej nauki zawodu. Sala dydaktyczna, dzięki zakupionym przez Klub KIWANIS Puławy profesjonalnych mebli drewnianych, zyskała nowy wymiar sali wielofunkcyjnej do obsługi konsumenta. Widoczne zmiany nastąpiły także w procesie nauczania pracowników pomocniczych obsługi hotelowej. Została utworzona pracownia hotelarska – pokój hotelowy, dzięki czemu młodzież ucząca się w tym zawodzie może sprawniej przyswoić potrzebną wiedzę zawodową i sprawdzić się w zastosowaniu jej w zadaniach praktycznych. W dalszym ciągu staramy się pozyskać potrzebne materiały do remontu węzła higieniczno-sanitarnego w jednostce mieszkalnej oraz zaplecza gospodarczego pracowni technologii gastronomicznej. Ufamy, iż uda się zrealizować te prace w najbliższym roku.

*Tekst i fot. Martyna Kolasińska
nauczyciel SOSW w Puławach*

Sukcesy sportowe uczniów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Puławach

Rok szkolny 2018/2019 już we wrześniu zapoczątkował pasmo sukcesów sportowych w naszym ośrodku. 13 września nasza szkoła była po raz pierwszy organizatorem Jesiennych Mistrzostw Województwa Lubelskiego w Biegach Przełajowych. W zawodach wzięło udział sześć ośrodków: z Bystrzycy, Lublina, Dębina, Zamościa, Karczmisk i Puław. Biegi odbywały się w terenie leśnym przy naszej szkole. Trasa biegu nie była łatwa, terenowe przeszkody i podbiegi były nie lada wyzwaniem dla uczestników biegów. Biegaczom dopisała piękna jesienna pogoda oraz kibice, wśród których była dyrekcja naszego ośrodka oraz uczniowie i nauczyciele. Dziewczęta pokonywały trasę o długości 1500 m, chłopcy 3000 m. Gorący doping zagrzewał zawodników do walki, z której nasi uczniowie wyszli zwycięsko. Na trasach nie mieli sobie równych zajmując czołowe miejsca. Podium w kategorii młodszych i starszych chłopców było nasze. Dziewczęta zajęły miejsca I i II. Wszyscy uczestnicy ukończyli bieg bez kontuzji, a grupa 6 najlepszych biegaczy z naszej szkoły reprezentowała województwo lubelskie na Mistrzostwach Polski, które odbyły się w dniach 21-22 września w Warszawie w Lesie Młocińskim. W biegu wzięło udział łącznie 80 uczestników

z różnych województw. Sportowcy rywalizowali na leśnych, jesiennych trasach na dystansach 1200 m, 1500 m oraz 3000 m. Wszyscy pobiegli super zajmując czołowe miejsca w swoich grupach wiekowych.

Karol Kluziak w biegu na 3000 m wywalczył w bardzo dobrym czasie (9,20 s) II miejsce, Jakub Gąsiorowski w biegu na 1500 m zajął IV miejsce. Szymon Freliga na tym samym dystansie był VII. Naszą jedyną dziewczynę Wiktorię Dębek zmogła choroba i pobiegła z temperaturą. Walczyła dzielnie na dystansie 1200 m do końca i zajęła miejsce VIII.

Nasi uczniowie to nie tylko super sportowcy, ale też patrioci, którzy z sukcesami uczcili 100. rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości, biorąc udział w II Puławskim „Biegu dla Niepodległej” 12 listopada. Biegi odbywały się w Parku Czartoryskich. Organizatorzy przygotowali dla uczestników trzy dystanse. Nasza dziewięcioosobowa drużyna pobiegła z biało-czerwonymi flagami w biegu honorowym dla młodzieży na dystansie 1918 m. Byliśmy najliczniejszą drużyną biegaczy wśród młodzieży. Byliśmy nie tylko najliczniejszą, ale także najszybszą drużyną biegów niepodległościowych. Wśród chłopców najszybszy był Karol Kluziak, który zajął miejsce I. Grzegorz Więsztal dał się pokonać tuż przed metą i zajął miejsce III. Dwie nasze dziewczyny Paulina Tarkowska i Weronika Dębek pobiegły po pewne zwycięstwo zajmując II i III miejsce. Pozostali uczniowie pobiegli także wspaniale. Miejsca w pierwszej dziesiątce należały do nas. Naszą mocną stroną są także sporty drużynowe, w których odnosimy spektakularne sukcesy. Od lat zajmujemy czołowe miejsca w Mistrzostwach Województwa i Polski w unihokeju i piłce nożnej. W listopadzie wywalczyliśmy drugie miejsce na Wojewódz-

kim Turnieju w Unihokeju w Lublinie i w Wojewódzkim Turnieju w Piłce Nożnej Halowej w Hrubieszowie. Trójka naszych najlepszych zawodników razem z uczniami z Lublina reprezentować będzie województwo lubelskie na Mistrzostwach Polski w Elblągu, gdzie będą bronić tytułu Mistrza Polski. Trzymamy za nich kciuki.

*Agnieszka Adamczyk
nauczyciel wychowania fizycznego, fot. archiwum ośrodka*

Dzieje się w puławskim MOW-ie

Piknik rodzinny 2018

Niedziela 17 czerwca 2018 r. wpisała się w sposób szczególny w życie naszej ośrodkowej społeczności. Ten dzień stał się Świętem Rodziny. Świętowaliśmy Dzień Matki, Dzień Dziecka i nadchodzący Dzień Ojca. Zaprosiliśmy w progi naszej placówki nasze Mamy, Ojców, Babcie i Dziadków, Rodzeństwo i wszystkie życzliwe i bliskie nam osoby.

Na wejściu przybywających gości witało dwóch „przystojniaków” – Kuba i David – którzy rozdawali okolicznościowe kotyliony i zarządzali ruchem gości; o bezpieczeństwo samochodów wjeżdżających na teren ośrodka dbał Dawid – doskonale wywiązując się z roli parkingowego.

Wszyscy byliśmy podekscytowani ale bardzo szczęśliwi, że tak wielu rodziców przyjęło nasze zaproszenie.

Swoją obecnością zaszczyliła nas **pani Małgorzata Sitarczyk** – psycholog, adiunkt w Wyższej Szkole Ekonomii i Innowacji, doktor nauk humanistycznych w dziedzinie psychologii.

Pani dr Sitarczyk poprowadziła tegoroczną edycję „Szkoły dla Rodziców”. Przez kilkadziesiąt minut spotkania – zarówno rodzice, jak i wychowawcy – siedzieliśmy w szkolnych ławkach jak zaczarowani wsłuchując się w pięknie przedstawiony temat motywowania naszych dzieci do zmian. Otrzymaliśmy wiele cennych wskazówek, sugestii, odpowiedzi aby odnaleźć odpowiedź na nurtujące nas pytanie „jak przeżyć i nie zwariować z naszym dzieckiem w okresie dojrzewania?”

Po tym spotkaniu – za które serdecznie dziękujemy!!! – już patrzymy inaczej zarówno na nasze dzieci, jak też na samych siebie w roli rodzica.

W to świąteczne popołudnie gościliśmy wielu Przyjaciół ośrodka.

Zaproszenie na Piknik Rodzinny przyjęła **pani Justyna Walecz-Majewska** – Prezes Puławskiego Towarzystwa Przyjaciół Chorych „Hospicjum” wraz z Przedstawicielką dr HALINY FURTAK – Kierownika Hospicjum im. św. Matki Teresy z Kalkuty w Puławach.

Szczególnie miło było nam witać wśród honorowych gości **Nadleśniczego Nadleśnictwa Puławy** – **pana inż. Zbigniewa Hałaczkiewicza**, któremu dziękujemy za obecność, wiedząc jak wiele obowiązków służbowych czekało na Pana Nadleśniczego zaraz po naszym spotkaniu.

Z niezwykłą serdecznością witaliśmy człowieka o niespożytych zasobach życzliwości dla nas, naszego Przyjaciela i sponsora **panią Krystynę Barszcz** – właścicielkę Restauracji Kameralna w Puławach.

Szczególnym wyróżnieniem dla nas stała się obecność i możliwość podziwiania umiejętności **pani Doroty Jabłońskiej** – artystki, która z krepiny potrafi wyzarować kwiaty jak z rajskiego ogrodu, a jednocześnie stworzyła wszystkim zainteresowanym możliwość podpatrywania techniki i wypróbowania własnych sił w samodzielnym tworzeniu kwiatów.

W niedzielne popołudnie budynek ośrodka i jego otoczenie błyszczało rozświetlone promieniami słońca, radością i uśmiechami.

Nastrój tych niezwykłych chwil podkreślała piękna dekoracja wykonana przez wychowanków pod opieką i wg pomysłu wychowawczynie pani Magdaleny Pluta z przepięknym hasłem tegorocznego spotkania:

„Rodzina to nasz mały świat stworzony przez miłość”

Całość dopełniała budująca nastrój, subtelna muzyka wybrana i zabezpieczona technicznie przez wychowawcę pana Łukasza Plutę.

Naszycy goście zachwycił wystrój stołówek i pięknie nakryte stoły na których znalazły się przepyszne „słodkości” – ciasta będące „arcydziełem”, naszych cudownych pań z kuchni wraz z panią Kierownik.

To właśnie w stołówce przy kawie i poczęstunku oddaliśmy głos młodzieży aby mogła na swój sposób wypełnić hasło Święto Rodziny.

Podczas występu artystycznego naszych wychowanków przygotowanego pod opieką wychowawczynie pani Katarzyny Dębskiej padło wiele pięknych i wzruszających słów, zatrzępotwały ojcowskie serca i wiele łez polało się po matczynych policzkach, gdy synowie obdarowywali swoich rodziców pięknymi różami a jednocześnie słyszeliśmy:

„Mamo to dziękuję Ci Twój syn,
Mamo dziękuję Ci za miłość Twą.

Mamo to Ty nauczyłaś mnie jak żyć
Mamo dziś pragnę podziękować Ci
za Twoje rady przez te wszystkie lata.
za czułość i zrozumienie,
za dar prawdziwej miłości,
za opiekę, dobroć i mądrość.

Gdy byłem czasem chory tak bardzo się martwiłaś,
a ja po prostu czułem, że zawsze przy mnie byłaś.
Mogłem na Ciebie liczyć nawet, gdy źle zrobiłem,
wszystko mi przebaczałaś, tak często się myliłem...

Po tych minionych latach przyznaję, niezbyt dumnie,
Twoje obawy o mnie dopiero dziś rozumiem.

Więc proszę przyjmij dzisiaj moje podziękowanie.
Chcę byś wiedziała Mamo...ile wciąż znaczysz dla mnie.

Mamo!

Pamiętaj zawsze!

Pamiętaj wszędzie!

Że Twój syn Cię kocha

I kochać Cię będzie!

Po spotkaniu na stołówce dalsze obchody naszych uroczystości odbywały się na boiskach szkolnych poza budynkiem ośrodka. Tam czekały na nas atrakcje i zabawa. Można było pobawić się na „sportowo” – mając do dyspozycji piłki, skakanki, balony... albo zdecydować się na udział w konkursach i zabawach zorganizowanych przez wychowawczynie panią Katarzynę Szczybelską i panią Katarzynę Dębską, albo też wybrać zabawy „artystyczne” – wykonanie laurów dla mamy, malowanki, rysowanie kredą na asfalcie. W ciągu kilku minut – dzięki pracy pana Zbigniewa Matrasa – można było otrzymać własną karykaturę. Czekala na chętnych wychowawczynie pani Magdalena Pluta, która kolorowymi farbami wykonywała – nie tylko dzieciom! - najbardziej fantastyczne „malunki” na twarzach i wymyślne „tatuże”.

Zdumienie i podziw naszych najbliższych i gości wzbudziły przygotowywane przez wychowanków i serwowane przez nich frytki. Fantastycznie smakowały samodzielnie wykonane gofry z bitą śmietaną i owocami, które nabierały bajecznego kształtu i smaku dzięki wychowawczynie pani Dominice Grabowskiej oraz lody.

Był przepyszny bigos i grochówka.

Jednak najbardziej obleganym miejscem, cieszącym się niesłabnącym zainteresowaniem przez całe popołudnie był grill – fantastyczne kiełbaski i grillowane warzywa, serwowane przez wychowawców pana Krzysztofa Grzywacza i pana Łukasza Wąsika rozchodziły się jak świeże bułeczki i ciągle było mało.

Wśród tych pyszności na boisku szkolnym czekała nas jeszcze jedna niespodzianka!

Nasze „świętowanie” uświetnili swoją obecnością członkowie **Stowarzyszenia Harley Davidson Club z Lublina wraz ze swoim wiceprezesem panem Leszkiem Mruk.**

Zachwytom nie było końca. To niezwykle emocje, gdy tak z bliska mogliśmy oglądać fantastyczne maszyny i zachwycać się ich pięknem. Nie było nikogo – ani „małego”, ani „dużego” – kto mógłby przejść obok harleya obojętnie.

Członkowie Klubu zrobili dla nas coś więcej niż tylko prezentację maszyn. Mogliśmy poczuć co to znaczy jazda harleyem! Urządzili nam przejażdżki!

Chętnych nie brakowało! Niespodzianka niezwykła!
Widok cudowny! Przeżycia fantastyczne!

Chyba spodobałoby się naszym gościom z Klubu, bo mamy zapewnienie pana Leszka i innych Członków grupy, że to dopiero pierwsza odsłona naszej znajomości i będą gościć w ośrodku częściej. **DZIĘKUJEMY!!!**

Gdy nasze dzieci i młodzież oddawały się bez troskiej zabawie rodzice mieli czas na rozmowy z wychowawcami, nauczycielami i psychologami o problemach wychowawczych i zbliżających się wyjazdach wakacyjnych. Wielu rodziców i naszych gości zdecydowało się na wizytę w grupach wychowawczych, aby zobaczyć jak mieszkają nasi wychowankowie.

Czas płynął nieubłagalnie i ani się spostrzegliśmy minęło popołudnie. Zwykle tego typu imprezy kończą się pokazami sztucznych ogni i fajerwerkami.

My zdecydowaliśmy się na bezpieczniejszy finał.

Niedzielny Piknik Rodzinny zakończyło wspólne puszczenie baniek mydlanych. Na boisku szkolnym rozegrała się prawdziwa bańkowo-mydlana wojna! Zabawa wciągnęła nie tylko najmłodszych!

Wśród śmiechu, radości i podziękowań zakończyło się Święto Rodziny, nasz Piknik Rodzinny!

Pożegnaliśmy naszych gości, próbowaliśmy na gorąco zebrać wrażenia i refleksje.

Wszyscy byliśmy zgodni w ocenie – **TO BYŁO NIEZWYKLE UDANE ŚWIĘTO RODZINY!!!**

Do wspomnień tych pięknych, wspólnych chwil będziemy wracać!

Pozostaje tylko jedno – **DO ZOBACZENIA ZA ROK!!!**

*Anna Nikodemka
wychowawca MOW w Puławach*

„Naszym marzeniem jest tworzenie świata, w którym nie ma przemocy wobec dzieci i młodzieży”

Co roku przez 19 pierwszych dni listopada Fundacja po DRUGIE we współpracy z innymi organizacjami, instytucjami, placówkami pracującymi z dziećmi i młodzieżą bierze udział w światowej kampanii 19 dni przeciwko przemocy i krzywdzeniu dzieci i młodzieży. Kampania rozgrywa się na wszystkich kontynentach, we wszystkich krajach świata.

W tym roku Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy po raz pierwszy bierze udział w kampanii.

mowy, który można było obejrzeć w czasie trwania kampanii m.in. w puławskim Kinie Sybilla.

Serdecznie dziękujemy Polskiej Wersji, która pozwoliła na wykorzystanie swojej muzyki.

W ramach prowadzonej kampanii społecznej na terenie placówki został zorganizowany konkurs plastyczny „Jestem przeciwko przemocy wobec dzieci i młodzieży”.

22 listopada 2018 r. na terenie ośrodka odbędzie się spotkanie z zawodnikami Madness Marga Puławy Fight Club w celu wskazania możliwości radzenia sobie z emocjami poprzez uprawianie sportu.

Zapraszamy do śledzenia profilu: <https://www.facebook.com/19dni/>

*Katarzyna Dębska
wychowawca MOW w Puławach, fot. archiwum ośrodka*

Po raz kolejny w MARSZU.....

28 września 2018 r. uczestniczyliśmy w MARSZU NADZIEI. MARSZ NADZIEI organizowany przez Puławskie Towarzystwo Chorych „Hospicjum”.

Jest – jak opisuje go organizator – zgromadzeniem publicznym, którego celem jest zmanifestowanie potrzeby niesienia pomocy i nadziei wszystkim osobom chorym i cierpiącym oraz ich rodzinom. Odbywa się on w ramach Ogólnopolskiej Kampanii „Hospicjum to też życie”, która co roku organizowana jest na rzecz osób dotkniętych chorobą nowotworową.

Na początku listopada mówimy o prawach dziecka, godności, szacunku, bezpieczeństwie, wolności. Przypominamy i uczymy się tych wartości, które są niezbędne do prawidłowego rozwoju i dobrego życia.

Autorem światowej kampanii jest Women's World Summit Foundation i co roku zaprasza do współpracy wszystkich tych, którzy chcą by świat dzieci i młodzieży był wolny od przemocy.

Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Puławach rozpoczęła działania na rzecz kampanii nagrywając spot reklamowy.

Wychowankowie oraz wychowawczynie nagrali spot rekla-

W Marszu Nadziei wzięło udział 14 wychowanków pod opieką wicedyrektora ds. wychowawczych – pana Roberta Pluty oraz wychowawczyń – pani Katarzyny Szczybelskiej i pani Anny Nikodemskiej.

W przygotowanie marszu włączyliśmy się już od samego rana pomagając w rozstawieniu namiotów na placu przed Hospicjum. Zgodnie z zapotrzebowaniem Organizatora kilku wychowanków dostało zadanie zabezpieczenia marszu, kolumna poruszała się po ruchliwych ulicach miasta i należało zadbać o bezpieczeństwo przemarszu, a pozostali z nas – po sprawnym wyuczeniu się haseł – aktywnie uczestniczyła w manifestowaniu swej solidarności z cierpiącymi pacjentami Hospicjum.

Nie żalowaliśmy gardeł skandując hasła marszu:
„TO NIE DRZEWA SZUMIĄ W KNIEI – TYLKO IDZIE MARSZ NADZIEI”
„NIECH CAŁY ŚWIAT NAM DZIŚ ZAZDROŚCI – PUŁAWY MIASTEM WRAŻLIWOŚCI”
„MOŻE NAM NIE UWIERZYCIE – LECZ HOSPICJUM TO TEŻ ŻYCIE”

Na placu przed Hospicjum odbył się konkurs na najlepszą prezentację hasła „NADZIEJA” oraz prezentacje artystyczne. Szczególnie słodko prezentowali się w swoich występach scenicznych najmłodszy uczestnicy imprezy – puławskie przedszkolaczki. Duże wrażenie zrobiły na nas montaż słowno-muzyczne, piosenki i występ baletowy. Wszystko łączyło hasło „NADZIEJA”.

Wróciliśmy do ośrodka zmęczeni, ale ubogaceni w nieopowtarzalne doświadczenie i przekonanie, że ofiarować siebie, swój czas, młodość, entuzjazm drugiemu człowiekowi stanowi niezwykle źródło zadowolenia z siebie i satysfakcji. Potrafimy być życzliwi, pomocni, wrażliwi!

I co najważniejsze – odkrywanie samych siebie i tych cech w sobie – daje nam wiele radości i dumy!

*Anna Nikodemka
wychowawca MOW w Puławach, fot. archiwum ośrodka*

Teatr Edukacji i Profilaktyki

Październik rozpoczęliśmy z wielką parą. Dzień ten to wiele wrażeń dla nas – wychowawców, jak również dla naszych wychowanków. Do naszej placówki zawitał Teatr Edukacji i Profilaktyki „Maska” z Krakowa.

Teatr istnieje od 2001 roku. Przez cały okres działalności, zdobył uznanie wielu placówek oświatowych w całym kraju, czego dowodem są liczne podziękowania i referencje.

W roku szkolnym 2018/2019 w repertuarze znalazły się spektakle ujęte w nowy program profilaktyczno-edukacyjny realizowany w formie spektakli teatralnych, warsztatów, szkoleń i prelekcji. Należy dodać, że powyższy program profilaktyczno-edukacyjny został opracowany przy współpracy z pedagogami oraz psychologami, a przede wszystkim z terapeutami uzależnień.

Społeczność naszego ośrodka skorzystała ze wszystkich oferowanych form ponieważ początek spotkania z nimi to nauka dla wychowawców czyli szkoleniowa rada pedagogiczna, następnie wszyscy oglądaliśmy spektakl „LABORATORIUM ŻYCIA”. Po takiej dawce informacji 12. wychowanków uczestniczyło w warsztatach terapeutycznych.

„LABORATORIUM ŻYCIA” to spektakl poruszający problem zażywania dopalaczy i picia alkoholu, a więc najistotniejszy, najpoważniejszy problem rzeczywistości współczesnej młodzieży.

Rekomendując treść spektaklu autorzy piszą: *Laura ma problem z dopalaczami. Pewnego dnia, po zażyciu sporej dawki, przenosi się do miejsca dotąd jej nieznanego. Poznaje tam chłopaka, który niewiele o sobie mówi. Nikt nie zna nawet jego imienia, istotny jest tylko fakt, że spowodował wypadek prowadząc po alkoholu, a teraz reprezentuje wszystkie osoby, które popełniły ten sam błąd. Laura i tajemniczy nastolatek zajmują miejsca na dwóch krzesłach, ale trzecie wciąż jest puste, dlaczego? ...*

Dziewczyna zaczyna opowiadać swoją historię. Myślami wraca do poszczególnych momentów życia i przykrych wspomnień o dopalaczach. Z początku niewinna zabawa zmieniła się w koszmar, a następnie w uzależnienie, które nie pozwalało nawet na spokojny sen. Retrospekcje zaczynają mieszać się z rzeczywistością, a Laura czuje przerażenie. Ostatnia myśl nie daje jej spokoju – za dużo zażyła... a może towar był trefny? Gdzie teraz jest? Kim jest tajemniczy towarzysz? Na kogo czeka puste krzesło? Odpowiedź pozna każdy, kto obejrzy spektakl.

My poznaliśmy już odpowiedź....

Dla wielu z nas to „odpowiedź”, która zmobilizuje do zmiany spojrzenia na siebie i pojawiające się problemy oraz podejmowane decyzje i poczucie odpowiedzialności za swoje życie.

Na pewno wrażenia z tego dnia zapamiętamy na długo.

*Anna Nikodemka
wychowawca MOW w Puławach fot. archiwum ośrodka*

Rajd „Tatry 2018”

Tradycyjnie jak co roku nasi wychowankowie brali udział w Rajdzie MOW organizowanym przez Zarząd Główny Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników Resocjalizacji i MOW w Lubaczowie. W tym roku był to Rajd „Tatry 2018”.

Celem rajdu było:

- rozbudzenie zainteresowań turystyką i pasji krajoznawczych, upowszechnianie form aktywnego wypoczynku, promocja zdrowego trybu życia,
- promowanie turystyki pieszej i piękna Tatr,
- podnoszenie sprawności fizycznej i kształtowanie charakteru,
- integracja i umiejętność współżycia w grupie,
- poznanie polskich gór i kształtowanie pozytywnego stosunku do przyrody.

W dniach 19-21 września 2018 r. grupa 5 wychowanków pod opieką p. Bożeny Górczyńskiej, p. Jacka Górczyńskiego i p. K. Grzywacza uczestniczyła w Rajdzie MOW „Tatry 2018”.

Pogoda sprzyjała pieszym wycieczkom, dzięki czemu mogliśmy podziwiać piękną panoramę Tatr.

W programie rajdu była wycieczka Dolina Kościeliska – Jaskinia Mroźna – Hala Ornak, Dolina Pięciu Stawów – Morskie Oko, zwiedzanie Zakopanego – Wielka Krokiew, Sanktuarium Maryjne na Krzeptówkach, Stary Cmentarz na Pękowym Brzysku, Gubałówka. Wszyscy wychowankowie sprawdzili się na długich wycieczkach.

Oprócz pieszych wycieczek i zwiedzania młodzież brała udział w zabawach integracyjnych, wspólnym ognisku podczas, którego odbył się konkurs na najbardziej rozśpiewaną grupę.

Rajd „Tatry 2018” uważamy za udany i czekamy na kolejny wyjazd za rok.

*Małgorzata Cywka
pedagog MOW Puławy
fot. archiwum ośrodka*

Święto zmarłych

Jest już naszym społecznym zwyczajem, że jesienią każdego roku kierujemy nasze myśli ku zmarłym. 1 listopada to Dzień Wszystkich Świętych, 2 listopada – Dzień Zaduszny. W potocznym języku o tych dwóch szczególnych dniach mówimy – Święto Zmarłych.

To czas refleksji i zadumy. Nad przemijaniem, śmiercią, odchodzeniem i pożegnaniem ale też nad jest to doskonała okazja na dostrzeżenie tego, że życie jest czymś przemijającym i bardzo kruchym. Sprzyjają temu wspomnienia bliskich, którzy odeszli, czasem z dnia na dzień, bardzo niespodziewanie. Myślenie o tym wznieca niepokój odnośnie nas samych, o naszym przemijaniu, ale i stymuluje do pytań co się liczy w życiu? Dokąd zmierzam?

Te pytania oznaczają, że jesteśmy gotowi na refleksję nad sensem życia czyli istotą i celem egzystencji ludzi w ogóle i nas samych, naszym powołaniem. Gotowi na zastanowienie się czym jest to coś, co może uczynić nasze życie wartym przeżycia. Chodzi o to, aby odnaleźć jasny i możliwy do zrealizowania, a razem w pełni satysfakcjonujący kierunek na przyszłość. Kierunek ten dla każdego jest inny, zależy od wyznawanych wartości.

Każdego roku społeczność Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Puławach włączała się w uroczystości związane ze świętem zmarłych – odwiedzaliśmy miejski cmentarz, składaliśmy okolicznościowe wiązanki i zapalaliśmy znicze przed Pomnikiem Ofiar II Wojny światowej, Pomnikiem Harcerzy i Ofiar Zbrodni Katyńskiej.

W tym roku było inaczej.

Odeszliśmy od stereotypowego, zwyczajowego postępowania. Postanowiliśmy, że uczymy zmarłych wychowanków ośrodka. Zebraliśmy informacje o 10 naszych wychowankach, których nie ma już wśród nas.

To dla nas – wychowawców było poruszające i niezwykle bolesne doświadczenie. Każde nawisko na tej liście to przecież żywa pamięć o NIM – o sytuacjach, powiedzeniach, problemach jakich przysparzał swoim zachowaniem.

To było przecież nie tak dawno, jakby wczoraj...

Teraz – pamięć o zmarłym. Dziś – wręcz niewiarygodne – myślimy jako o nieobecnym.

Symboliczną wiązanek kwiatów i znicze od społeczności Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Puławach złożyliśmy na grobie naszego wychowanka śp. Grzegorza Matusewicza na cmentarzu w Białej Podlaskiej.

Anna Nikodemka

wychowawca w MOW w Puławach, fot. archiwum ośrodka

Kultura

Powiatowa odsłona Narodowego Czytania

Jak co roku i tym razem Starosta Puławski pozytywnie odpowiedział na zaproszenie pary prezydenckiej i tym samym powiat puławski dołączył do ogólnopolskiej akcji Narodowego Czytania. 11 października 2018 r. w Sali Pompejańskiej Starostwa Powiatowego zabrzmiały fragmenty prozy Stefana Żeromskiego. Głównym celem przedstawienia w reżyserii Huberta Domańskiego było ukazanie losów Cezarego Baryki na tle najważniejszego wydarzenia historycznego w dziejach Polski. Fragmenty „Przedwiośnia” wybrane przez Małgorzatę Klinkosch i Mariolę Błazik po mistrzowsku zinterpretowali przedstawiciele władz samorządowych, dyrektorzy placówek oświatowych, instruktorzy kultury, pracownicy oświatowi oraz lokalni dziennikarze:

- Małgorzata Noskowska – kierownik Wydziału Edukacji Starostwa Powiatowego w Puławach
- Andrzej Wenerski – kierownik Wydziału Promocji, Kultury, Sportu i Turystyki Starostwa Powiatowego w Puławach
- Paweł Nowosadzki – redaktor naczelny LPU24
- Marcin Mizera – dziennikarz Tygodnik Powiśla
- Henryk Głos – dyrektor Zespołu Szkół Technicznych im. Marii Skłodowskiej-Curie w Puławach
- Robert Och – dyrektor Zespołu Szkół nr 1 im. Stefanii Sempołowskiej w Puławach

- Bożena Strzelecka – dyrektor Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 2 im F. D. Książnina w Puławach
- Małgorzata Ziemińska – dyrektor Państwowej Szkoły Muzycznej I st. im. Romualda Twardowskiego w Puławach
- Halina Mazurek – oddziałowa SP ZOZ w Puławach
- Łukasz Grabczak – dziennikarz Radio Lublin
- Katarzyna Grudzień – instruktor teatralny POK „Dom Chemika”
- Renata Siedlaczek – wieloletni dyrektor POK „Dom Chemika”
- Mariusz Oleśkiewicz – dyrektor Młodzieżowego Domu Kultury w Puławach
- Danuta Szlendak – dyrektor Powiatowej Biblioteki Publicznej w Puławach
- Agata Panek – wicedyrektor Zespołu Szkół Technicznych im. Marii Skłodowskiej-Curie w Puławach
- Waldemar Łazuga – oficer prasowy Komendy Powiatowej Policji w Puławach

Oprócz słowa mówionego pojawiła się także muzyka w wykonaniu Andrzeja Pytlaka i Aleksandry Woch, uczestników zajęć muzycznych i literackich MDK Puławy. Ważnym elementem przedstawienia była także scenografia. Okna na sztalugach nierzadko „szklane domy” przypominały o najważniejszej wymowie utworu Stefana Żeromskiego. Powiatowa Biblioteka Publiczna w Puławach już tradycyjnie podczas Narodowego Czytania uwalniała książki. W dalszą drogę ruszyło kilkadziesiąt egzemplarzy „Przedwiośnia”.

*Katarzyna Adamowska-Kane
BPP w Puławach
fot. Agnieszka Piłat*

Powiatowa Biblioteka Publiczna w Puławach na Lubelskim Spotkaniu Miłośników Regionu

24 października 2018 r. Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie zaprosiła na seminarium „Od regionalizmu do społeczeństwa obywatelskiego” w ramach Lubelskich Spotkań Miłośników Regionu. Miło nam poinformować, że jednym z punktów spotkania była prezentacja Powiatowej Biblioteki Publicznej w Puławach jako centrum wiedzy o regionie. Dyrektor Danuta Szlendak przybliżyła działalność biblioteki promującej kulturowe, krajoznawcze i kulinarne dziedzictwo ziemi puławskiej. Głównym celem biblioteki jest gromadzenie księgozbioru regionalnego, gazet i czasopism lokalnych, materiałów promocyjnych i dokumentów życia społecznego. Dodatkowo biblioteka prowadzi działalność edukacyjno-

-kulturalną o tematyce regionalnej. Od 2015 r. przy bibliotece działa Powiatowy Klub Książki, co miesiąc odbywają się spotkania autorskie promujące regionalnych pisarzy i lokalne wydawnictwa. Na oknach biblioteki regularnie pojawiają się regionalne wystawy okolicznościowe, a co roku ogłaszane są konkursy o zasięgu powiatowym. Biblioteka od 2008 r. prowadzi własną działalność wydawniczą, do tej pory ukazało się 10 publikacji. Na regionalizmie biblioteka opiera także swoją działalność szkoleniową.

Warto podkreślić, że w ramach przykładu dobrych praktyk regionalistycznych swoje wystąpienie miała także Teresa Woszczyk, prezes Towarzystwa Przyjaciół Gołębia.

*Katarzyna Adamowska-Kane – BPP w Puławach
fot. Dorota Julianna Mościbrodzka – WBP im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie*

Chwila z poezją

Piotr Machul – urodzony w Puławach, mieszka w Warszawie, poeta i dziennikarz, współredaktor antologii puławskich poetów (2018), absolwent Uniwersytetu Warszawskiego (polonistyka, dziennikarstwo) i Akademii Praktyk Teatralnych przy Teatrze Gardzienice, laureat Nagrody Głównej VIII Ogólnopolskiego Konkursu Poetyckiego im. Janusza Różewicza (2016). Dwukrotnie nominowany do Nagrody Głównej OKP im. Jacka Bierezina (2014, 2015). Wiersze publikował m.in. w pismach: „Akcent”, „Arterie”, „Kartki”, „Teka Puławska”, „Twórczość” i „W drodze”. W 2016 r. wydał debiutancki tomik poetycki pt. „Ultimatum”, którym Bohdan Zadura napisał: „Paradoksem Ultimatum Piotra Machula jest to, że w książce, która zwyciężyła w konkursie na debiut poetycki, ze świecą by szukać jakichkolwiek śladów debiutanckości”. Jestem podobnego zdania, poniżej kilka nowych wierszy p. Piotra.

Oprac. Marzena Romańczuk

Cząstki i antycząstki

być może Bóg jest bliżej nas niż my siebie samych
być może spoglądamy w otchłań a otchłań spogląda w nas
być może idziemy do Boga nie drogą lecz miłością
być może miłość to apogeum nienawiści
być może człowiek jest tęsknotą Boga
być może człowiek to najokrutniejsze zwierzę
(tu śmiało wykreśl być może)
być może łzy są kroplami duszy
być może tylko krew i zgroza na dnie dobrych rzeczy
być może czas nie próżnuje
być może czasu nie ma a wszystko co nas otacza to wieczność
być może czas to najokrutniejsze zwierzę
być może wieczność to łza na dnie duszy

Po latach

plac zabaw nie jest placem zabaw
ale rampą
łąka nie jest łąką
ale miejscem egzekucji
ulica nie jest ulicą
ale cmentarzem
noc nie jest nocą
ale nadzieją
cisza nie jest ciszą
ale płaczem
wiatr nie jest wiatrem
ale modlitwą za zmarłych

Nieskończoność

stół z Ikei zakurzona cerata
okulary do czytania wyschnięty długopis
zeszyt krzyżówek z jedną nieskończoną
dla jednych koniec dla innych początek
sześć pionowo

Witaj w klubie

na miejscu rosyjskiego cmentarza
jest teraz klub żeglarski
nie przemija postać tego świata
widzialni i niewidzialni
płyniemy ku Wyspom Szczęśliwym

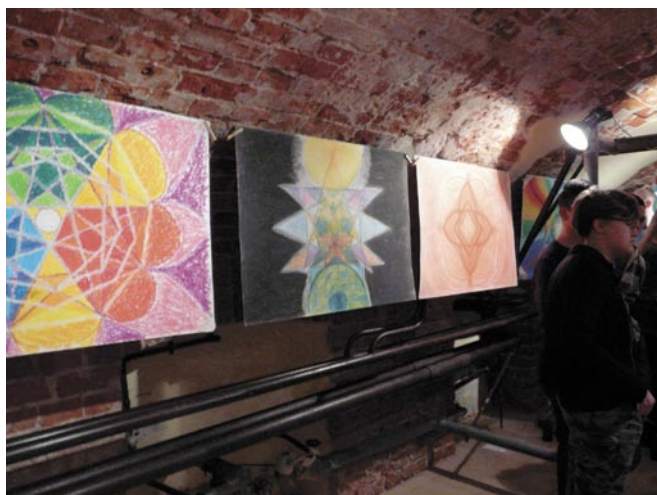
Wystawy w puławskim MDK-u

19 października 2018 r. w Galerii Piwnica, w Młodzieżowym Domu Kultury w Puławach, odbyło się otwarcie wystawy studentki ASP we Wrocławiu – Karoliny Pawłowskiej pochodzącej z Puław, która kształci się na kierunku wzornictwa.

Tytuł wystawy i prezentacji to „DIY- Zrób to sam”, na której otwarciu dowiedzieliśmy się o potencjale młodej adeptki kontynuującej naukę na wrocławskiej uczelni. Pani Karolina przedstawiła jak innowacyjnie rozwiązuje się problemy projektowe obiektów użytkowych. Wystawa trwała trzy tygodnie ciesząc się dużą popularnością, odwiedzały ją osoby zainteresowane, jak i zapraszano grupy dzieci z pobliskich szkół i przedszkoli.

Kolejną wystawą jest, otwarta 23 listopada, a która będzie trwać do końca grudnia, ekspozycja Daniela Antonia - pseudonim Asa pt. „Szerzej z perspektywy świętej geometrii”. Ten młody twórca był w nieodległej przeszłości uczestnikiem zajęć teatralnych w Młodzieżowym Domu Kultury w Puławach, jak i zajęć plastycznych. Autor stwierdza, że inspirował się własną kreatywnością oraz wzorem kwiatu życia. Trzydzieści prac na brystolu A0 w technice: pastel suchy

i pastel tłusty – to kolorowe geometryczne światy Asy. Tworząc poszukuje on harmonii i odnosi się do wiedzy zaczerpniętej od innych tworzących w przeszłości artystów, choćby samego arcydziełca Leonardo da Vinci.

*Anna Bachanek
MDK w Puławach, fot. archiwum MDK*

Finał VIII Powiatowego Konkursu Wiedzy o Regionie Puławskim

2 października 2018 r. odbył się finał VIII Powiatowego Konkursu Wiedzy o Regionie Puławskim.

13 uczniów, którzy przeszli eliminacje w czerwcu 2018 r. wykazało się ogromną wiedzą z geografii i historii. Potrafili nazwać wszystkie ulice i budynki prezentowane na dawnych, czarno-białych fotografiach. Jury w składzie: Mariusz Karolak – przewodniczący (POK „Dom Chemika”), Agnieszka Piłat (Powiatowa Biblioteka Publiczna w Puławach), Mariola Błazik (MDK w Puławach) przyznało następujące nagrody:

- I miejsce Anna Konieczna – Szkoła Podstawowa nr 3 w Puławach, uczennica p. Marii Płazy
- II miejsce – Jakub Gajewski – Szkoła Podstawowa nr 10 w Puławach, uczeń p. Ewy Górskiej i p. Małgorzaty Stachni
- III miejsce – Julia Mazurek – Szkoła Podstawowa nr 3 w Puławach, uczennica p. Marii Płazy

*Małgorzata Klinkosch
fot. Mariola Błazik
MDK w Puławach*

VIII edycja Międzyszkolnego Konkursu Wiedzy o Polsce pod hasłem „Sławni Polacy” w Szkole Podstawowej w Leokadiowie

28 listopada 2018 r. w Szkole Podstawowej w Leokadiowie odbył się finał VIII edycji Konkursu Wiedzy o Polsce pod hasłem „Sławni Polacy”, którego organizatorem są nauczycielki ze Szkoły Podstawowej w Leokadiowie.

Na uroczystość przybyli przedstawiciele władz samorządowych oraz zaproszeni goście: Starosta Puławski – Danuta Smaga i kierownik Wydziału Promocji, Kultury, Sportu i Turystyki w Starostwie Puławy – Andrzej Wenerski.

Przybyłych gości, uczestników konkursu oraz ich opiekunów przywitała p. Marzanna Józwicka – dyrektor Szkoły Podstawowej w Leokadiowie. Serdecznie podziękowała za honorowy patronat nad konkursem Staroście Puławskiemu, Wójtowi Gminy Puławy oraz Instytutowi Pamięci Narodowej w Lublinie.

W konkursie wzięły udział szkoły podstawowe z powiatu puławskiego. VIII edycja odbyła się w dwóch kategoriach. Pierwsza, przeznaczona dla uczniów klas I-VIII – to konkurs na wykonanie fotografii przedstawiającej siebie w stylizacji sławnej polskiej osobowości. Uczestnik tej kategorii miał przygotować stylizację sławnej osoby związanej z odzyskaniem przez Polskę niepodległości i walką o wolność naszej ojczyzny na przestrzeni dziejów oraz wykonać zdjęcie. Druga, dla klas IV- III – to test wiedzy o sławnych Polakach.

LAUREACI:

W kategorii TEST (26 uczestników)

I MIEJSCE

Wiktor Linek SP Borowa

II MIEJSCE

Natalia Zagańczyk SP Leokadiów

Zuzanna Bartosik SP Leokadiów

Przemysław Koza SP Góra Puławska

III MIEJSCE

Kinga Błaszkievicz SP Góra Puławska

Wiktor Falenta SP Opatkowice

W kategorii FOTOGRAFIA (23 uczestników)

NAGRODY

- Kinga Błaszkievicz SP Góra Puławska, tytuł pracy: EMILIA PLATER
- Nikola Ciesielska SP Borowa, tytuł pracy: HELENA MARUSARZÓWNA
- Konrad Karasiński SP Opatkowice, tytuł pracy: ks. JERZY POPIEŁUSZKO

WYRÓŻNIENIA

- Patrycja Matysiak SP Leokadiów, tytuł pracy: MARIA KONOPNICKA
- Jakub Skoczek SP Borowa, tytuł pracy: JÓZEF HALLER
- Wiktor Jankowski SP Leokadiów, tytuł pracy: IGNACY DASZYŃSKI

Laureaci i wyróżnieni w konkursie otrzymali atrakcyjne nagrody z rąk Starosty Puławskiego – p. Danuty Smagi, dyrektor Szkoły Podstawowej w Leokadiowie – p. Marzanny Józwickiej i koordynatorek konkursu – p. Ewy Kramek i p. Aldony Chabros.

Organizatorzy składają podziękowania wszystkim osobom i instytucjom, dzięki którym odbył się konkurs „Sławni Polacy”. Szczególnie dziękują uczestnikom za udział w konkursie, a zwycięzcom i wyróżnionym gratulują.

Ewa Kramek
SP w Leokadiowie
fot. Andrzej Wenerski

Sprawy społeczne

Realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach realizuje od września br. kolejną edycję programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie. W sumie program obejmuje 13 sesji grupowych i 2 spotkania indywidualne z każdym z uczestników. Zakończy się w grudniu br.

Program korekcyjno-edukacyjny skierowany jest w szczególności do osób skazanych za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie, wobec których sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary, zobowiązując je do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych oraz osób, które w wyniku innych okoliczności zgłosiły się do uczestnictwa w programie.

Celem oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych jest spowodowanie zmian zachowań i postaw uczestników, które zmniejszą ryzyko dalszego stosowania przez nich przemocy oraz zwiększą ich zdolność do samokontroli zachowań agresywnych i konstruktywnego rozwiązywania problemów.

PCPR prowadzi stały nabór osób chętnych do udziału w ww. programie – w siedzibie PCPR al. Królewska 3, nr tel. 81 888 53 05, 81 888 53 06. Kolejna edycja odbędzie się po zebraniu grupy.

Beata Pykacz
psycholog PCPR w Puławach

Szkolenie dla rodzin zastępczych z terenu powiatu puławskiego

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach w dniu 4 grudnia 2018 r. w Sali nr 102 w Starostwie Powiatowym w Puławach zorganizowało szkolenie dla rodzin zastępczych z terenu powiatu puławskiego na temat:

Prawidłowości i zaburzenia w rozwoju dzieci i młodzieży

Szkolenie poprowadziła p. Anna Kilisińska – psycholog terapeuta w PCPR w Puławach.

W spotkaniu udział wzięły osoby pełniące funkcję rodziców zastępczych oraz prowadzące rodzinne domy dziecka. Zagadnienia poruszane na szkoleniu dotyczyły charakterystyki poszczególnych etapów rozwoju z uwzględnieniem rozwoju seksualnego człowieka. Uczestnicy zostali zapoznani z konkretnymi wyzwaniami rozwojowymi oraz z zachowaniami, które często im towarzyszą. Szczegółowo omówiono zachowania, które są zgodne z normą rozwojową oraz takie, które mogą stanowić podstawy do wnioskowania o nieprawidłowościach. Rodziny zastępcze zdobyły wiedzę, której zastosowanie pomoże im realizować zadania wynikające z pełnionej funkcji.

Marzanna Jarska

*koordynator rodzinnej pieczy zastępczej PCPR w Puławach
fot. archiwum jednostki*

Działania Powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy

21 listopada 2018 r. w Powiatowym Środowiskowym Domu Samopomocy w Górze Puławskiej odbył się konkurs inspirowany telewizyjnym programem „Jaka to melodia?”. To już druga edycja tego wydarzenia, które cieszy się dużą popularnością. Oprócz gospodarzy tej imprezy udział wzięli uczestnicy z Dziennego Ośrodka Adaptacyjnego w Puławach, Środowiskowych Domów Samopomocy w Puławach, Warsztatów Terapii Zajęciowej z Puław i Nałęczowa. Wszyscy otrzymali pamiątkowe dyplomy i medale, a najlepsi zostali uhonorowani statuetkami. Po zakończeniu konkursu na wszystkich czekał poczęstunek przygotowany przez uczestników i pracowników Ośrodka.

We wrześniu nasz Ośrodek organizował I Piknik Międzypokoleniowy „Od Juniora do Seniora”. Wzięło w nim udział wielu mieszkańców z terenu gmin Puławy, Janowiec oraz miasta Puławy.

Na wyróżnienie zasługuje również fakt wybrania uczestników z naszego Ośrodka, którzy nieśli Dar dla Biskupa Lubelskiego w imieniu wszystkich ośrodków z terenu Lubelszczyzny podczas Wojewódzkich Obchodów Dnia Pracownika Socjalnego.

Warto przypomnieć, że Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Górze Puławskiej jest jednostką organizacyjną Powiatu Puławskiego. Dom jest ośrodkiem wsparcia przeznaczonym dla trzech kategorii pełnoletnich osób z zaburzeniami psychicznymi:

- typ A – dla osób przewlekle psychicznie chorych,
- typ B – dla osób upośledzonych umysłowo,
- typ C – dla osób wykazujących inne przewlekle zaburzenia czynności psychicznych.

Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Górze Puławskiej posiada 35 miejsc statutowych, obejmuje swoim działaniem przede wszystkim mieszkańców Powiatu Puławskiego.

Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy zapewnia uczestnikom:

- prowadzenie treningów funkcjonowania w codziennym życiu, umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów, umiejętności spędzania czasu wolnego;
- poradnictwo i wsparcie psychologiczne, terapeutyczne

oraz pracę socjalną na rzecz uczestników i ich rodzin;

- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych;
- pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych, w tym uzgadnianie i pilnowanie terminów wizyt u lekarza, pomoc w zakupie leków, pomoc w dotarciu do jednostek ochrony zdrowia;
- niezbędną opiekę w czasie zajęć, w przypadku choroby oraz zdarzeń losowych;
- terapie ruchową, w tym: zajęcia sportowe, turystykę i rekreację;
- prowadzenie treningów samoobsługi i umiejętności społecznych;
- jeden gorący posiłek dziennie przygotowywany w ramach treningu kulinarnego;
- terapię zajęciową prowadzoną w formie indywidualnej lub zespołowej;
- uczestnicy mogą korzystać ze wszystkich urządzeń gospodarstwa domowego pod nadzorem terapeuty lub innego pracownika Ośrodka;
- inne formy postępowania przygotowujące do uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej lub podjęcia zatrudnienia, w tym w warunkach pracy chronionej na przystosowanym stanowisku pracy.

W Powiatowym Środowiskowym Domu Samopomocy w Górze Puławskiej funkcjonują pracownie: gospodarstwa domowego, stolarska, uzdolnień twórczych, artystyczna, ogrodnicza, komputerowa, kompetencji społecznych. Uczestnicy biorą czynny udział w życiu społecznym, uczestniczą w różnych konkursach, imprezach okolicznościowych i innych. W ramach terapii wykonują prace, które można zobaczyć w siedzibie Ośrodka.

Dane adresowe:

Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy
w Górze Puławskiej, Góra Puławska, ul. Kościelna 9,
24-100 Puławy, tel. 512 936 310
www.facebook.com/sdsgorapulawska/

*Anna Szarpak
dyrektorka PŚDS w Górze Puławskiej
fot. archiwum jednostki*

Poznaj grzyby – unikniesz zatrucia!

11 października 2018 r. na Placu Chopina w Puławach została zorganizowana przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Puławach wystawa pn. „Poznaj grzyby – unikniesz zatrucia”. Ekspozycję zorganizowano w związku z wystawą o podobnym temacie przygotowaną w roku ubiegłym, która wzbudziła duże zainteresowanie wśród młodzieży szkolnej, a nawet przedszkolaków. W ekspozycji zostały zaprezentowane świeże grzyby zbierane przez pracowników Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Puławach. Wystawa miała na celu zapoznanie zainteresowanych z podstawowymi zasadami rozpoznawania grzybów jadalnych, niejadalnych i trujących.

Grzyby jadalne to wybrane gatunki grzybów wielkoowocnikowych, które uznane są za smaczne i nietrujące. Grzyby niejadalne to takie, które nie wytwarzają toksycznych substancji, ale nie nadają się do spożycia, ponieważ w większości przypadków powodują zaburzenia żołądkowo-jelitowe. Nie nadają się również do przetwarzania. Grzyby trujące to grzyby, które zawierają substancje toksyczne, których stężenie jest często śmiertelne dla człowieka lub powoduje uszkodzenie narządów wewnętrznych.

Zanim wybierzemy się na grzybobranie powinniśmy dokładnie zapoznać się z poszczególnymi gatunkami grzybów. Czasem odróżnienie grzyba jadalnego od trującego jest na pierwszy rzut oka niemożliwe. Niedoświadczony zbieracz może pomylić np. muchomorą zieloną z gąską zieloną albo czubajką kanią. Należy jednak pamiętać ogólna zasada początkujących grzybiarzy mówi, iż nie należy zrywać tych gatunków, które zamiast tzw. drobnych rurek pod kapeluszem

mają blaszki. W ten sposób unikniemy najgroźniejszych zatrucić dla człowieka jakie powoduje muchomor sromotnikowy (*Amanita phalloides*) i jadowity (*Amanita virosa*). Jednak jeśli nadal mamy wątpliwości to należy pamiętać o zasadzie, by nie zbierać grzybów, których nie znamy. Co roku w sezonie grzybobrania dochodzi do zatrucić grzybami.

Osoby, które mają wątpliwości co do zebranych przez siebie grzybów zapraszamy do Powiatowej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej w Puławach, gdzie w sezonie letnim udzielane są porady co do rodzaju przyniesionych okazów. Najbardziej pospolite gatunki jadalne, to borowik szlachetny (*Boletus edulis*), podgrzybek brunatny (*Xerocomus badius*), koźlarz grabowy (*Leccinum carpini*) oraz maślak zwyczajny (*Suillus luteus*). Grzyby te są cenione za wysokie walory smakowe i zapachowe. Świeże czy suszone, doskonale nadają się

do sosów, zup i jako dodatki do potraw. Słowianie nazywali te grzyby leśnym mięsem. Grzyby jadalne zawierają od 15 do 40 procent białka, od 3 do 28 procent cukrów i witaminy z grupy B. Mimo tego, iż większość gatunków można kupić w sklepach to każdy marzy o własnoręcznym, pachnącym zbiorze. Lasy państwowe to nasze „dobro narodowe”, a grzybobranie to też doskonała okazja, by pobyć na łonie natury z rodziną i znajomymi.

W związku z tym, że wystawa cieszyła się dużym zainteresowaniem mieszkańców Puław, w tym młodzieży ze szkół podstawowych, gimnazjów, a nawet przedszkolaków Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Puławach planuje kontynuację prezentacji o tej tematyce w latach następnych.

Jolanta Gil

fol. Monika Strzelec

Powiatowa Stacja Sanitarnej-Epidemiologicznej w Puławach

Historia i tradycja regionu

„Granit utrwali imiona, a serca niech złożą hołd”

Setna rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości jest dla nas, Polaków, inspiracją do poznania ciemnych i jasnych kart narodowej historii, do tego, by odżyła w nas pamięć dni, które przeminęły, a które ze względu na ich rangę i znaczenie ze wszech miar zasługują na emocjonalny renesans.

Do najbardziej tragicznych okresów w naszych dziejach należy bezsprzecznie okupacja niemiecka – czas terroru, bezprzykładnego okrucieństwa, grozy, codziennej walki o przetrwanie.

Ze szczególną zajadłością i perfidią najeźdźca zaatakował polską oświatę, ten newralgiczny w życiu każdego narodu ele-

Żyrzyn, maj 1939 r. Siedzący od lewej: J. Pasiak, H. Dobrosielska, W. Dobrosielski – kierownik szkoły.

ment, decydujący o sile i rozwoju całego społeczeństwa.

Okupacyjne władze po zajęciu kraju natychmiast wprowadziły surowe restrykcje dotyczące szkolnictwa. Wydano zgodę jedynie na organizowanie szkół powszechnych i niektórych zawodowych, a z siatki godzin wykreślono tak ważne z narodowego punktu widzenia przedmioty, jak historia, geografia czy wiedza literacka.

Rozkaz H. Franka – strasliwego polakożercy – brzmiał: „Polakom należy pozostawić tylko takie możliwości kształcenia, które ukażą im beznadziejność ich położenia narodowego (...). Żaden Polak nie uzyska więcej aniżeli rangę majstra”. „Czytania nie uważam za konieczne” – grzmiał H. Himmler.

W trosce o dobro młodego pokolenia już w październiku 1939 r. zaczęto w wielu miejscowościach organizować tajne nauczanie w zakresie szkoły średniej ogólnokształcącej. Wprowadzono przemyślaną, klarowną strukturę organizacyjną.

Polskie tajne nauczanie, ujęte w ścisłe ramy, było formą oporu i samoobrony narodu. Dziś stanowi ono powód do dumy i społecznego uznania.

„Bądź jak światło, które wędruje przez noc i po drodze zapala zagasłe gwiazdy...”

Ta piękna, ponadczasowa metafora Phila Bosmansa z pewnością może odnosić się do rzeszy nauczycieli, do tych „cichych bohaterów”, którzy w mrocznych latach okupacji nie tylko krzewili potajemnie wiedzę wśród wiejskiej dziatwy, ale przede wszystkim kształtowali system najwyższych wartości, takich jak głębokie i szczerze umiłowanie Ojczyzny, szacunek dla prawdy i honoru, kultywowanie etosu pracy i prospołecznych działań, odwaga, determinacja.

W Żyrzynie konspiracyjne nauczanie podjęto już w 1942 r. Dzięki niemu młoda generacja żyrzyniaków otrzymała szansę na awans społeczny, a także mogła wzbogacać swój intelekt, swoją osobowość – i za to wszystko społeczność Żyrzyna jest wdzięczna swoim pedagogom.

Idea uhonorowania nauczycieli tablicą pamiątkową powstała już dawno, ale dopiero teraz można ją było zrealizować dzięki grupie osób dobrej woli.

Patronat nad stroną organizacyjną tego dość kosztownego przedsięwzięcia objęła pełna energii i samozaparcia dyrektor - Iwona Kozłowska, a także wójt Gminy Żyrzyn – Andrzej

Barbara Miluska odbiera z rąk wójta Andrzeja Bujka tytuł Honorowego Obywatela Gminy Żyrzyn

Bujek. Pozyskano szerokie grono sponsorów, tak spośród czynnych i emerytowanych nauczycieli, członków Rady Gminy, pracowników Urzędu, jak również społeczności wsi Żyrzyn.

Do prac projektowych włączyły się m.in.: Aleksandra Kozak-Kotowska, Józefa Sadurska, Barbara Miluska. O tablicy od dawna marzył Jan Góra – żyrzyński społecznik.

I oto nadszedł wyjątkowy, rozświetlony i pełen wzruszających doznań dzień 12 października 2018 r. Zwyczajowe, coroczne obchody Święta Edukacji Narodowej nabrały nowego kolorytu. Licznie zgromadzona przed szkołą publiczność podziwiała wmurowaną w ścianę budynku szkolnego granitową tablicę przepasaną biało-czerwoną wstęgą. Na granicy widniało motto oraz siedem nazwisk nauczycieli – ludzi, którzy z narażeniem życia przekazywali uczniom wiedzę bądź na kompletach gimnazjalnych, bądź przemycali ją potajemnie podczas zajęć lekcyjnych w szkole powszechnej.

Na uroczystość odsłonięcia przybyli goście z różnych stron Polski, między innymi Jerzy Lutogniowski z Wrocławia – syn wspaniałego nauczyciela z kompletów; syn Jana Pasiaka mieszkający w Radomiu; córka Heleny Chojnackiej z Warszawy. Licznie była reprezentowana rodzina Heleny Fańciszewskiej z Opola Lubelskiego.

Początek sztandarowe z terenu całej gminy, kwiaty, płonące znicze, przemówienia powitalne, podniosła melodia hymnu narodowego, wreszcie sam moment odsłonięcia tablicy przy dźwiękach werbli – to wszystko budowało klimat głębokiego wzruszenia, poczucia dumy narodowej oraz więzi łączącej pokolenia Polaków...

W niejednym oku rozblęśla łza – świadectwo niecodziennych przeżyć, wzruszeń i refleksyjnej zadumy nad zdolnością człowieka do szlachetnych, heroicznych czynów w imię najwyższej konieczności.

A oto nazwiska utrwalone w granicie:

– **Jan Pasiak**, bojownik o wolność, członek BCh, komendant obwodu Lublin, prawdziwy patriota, członek Tajnej Organizacji Nauczycielskiej w Puławach, inicjator żyrzyńskich kompletów.

– **Władysław Dobrosielski** – kierownik żyrzyńskiej szkoły, organizator dwóch kompletów tajnego nauczania i nauczyciel przedmiotów ścisłych na tychże kompletach, a jednocześnie żołnierz AK. Brał udział w ćwiczeniach bojowych, trwał w nieustannej gotowości do akcji. Prowadził zajęcia z uczniami w atmosferze ciągłego zagrożenia, a stresujące przeżycia codzienności przygniatały go. Zmarł po wojnie w wieku 59 lat.

– **Tadeusz Nabzdyk Lutogniowski** – człowiek, któremu ziemia żyrzyńska tak wiele zawdzięcza, a który też narażał się na niechybną śmierć z rąk nazistów. Był to młody, utalentowany student filologii polskiej. W kontaktach z młodzieżą wykazywał umiejętności dydaktyczne i charyzmę, i stał się dla swoich podopiecznych prawdziwą legendą.

Kobieca grupa nauczycielek – **Helena Fańciszevska, Zofia Witkowska, Julia Kołodziejczykowa i Helena Chojnacka** – działała aktywnie, realizując formę niezorganizowanej edukacji, potocznie zwaną douczaniem.

Wszyscy ci żyrzyńscy nauczyciele krzewili polskość, uczyli i wychowywali.

Każde zamieszczone na odsłoniętej tablicy nazwisko to dziwny skurcz serca. To uczucie podziwu i szacunku dla odwagi, wręcz heroizmu, dla tego cichego bohaterstwa, samozaparcia i oddanie Sprawie przez duże S.

W skupieniu i ciszy zgromadzeni przed szkołą ludzie powoli przechodzili do sali gimnastycznej, gdzie miała miejsce dalsza część uroczystości – najpierw ta o charakterze oficjalnym, a potem następna – z przepięknie zrealizowanym, multimedialnym, bogatym programem artystycznym oraz budzącą zachwyty scenografią.

Takie imprezy, nawiązujące do naszej niemitologizowanej, narodowej przeszłości mają ogromne znaczenie wychowawcze, kształtują uczucia patriotyczne, pobudzają emocje i zapadają głęboko w pamięć.

*Barbara Miluska z domu Dobrosielska
uczestniczka kompletów tajnego nauczania w Żyrzynie
fot. archiwum UG Żyrzyn, Szkoły Podstawowej w Żyrzynie,
ze zbiorów autora*

Żeby pamięć nie zginęła...

Odzyskanie przez Polskę niepodległości w 1918 r. niosło ze sobą wiele wyzwań. Dla narodu, który przez długi okres historyczny pozbawiony był własnej państwowości, rozdarty i dyskryminowany, odbudowa własnego szkolnictwa stała się jednym z priorytetowych zadań.

Po pierwszej wojnie światowej Polska odziedziczyła po zaborcach trzy odrębne organizacje szkolnictwa, ukształtowane w odmiennych warunkach ekonomiczno-społecznych i politycznych, reprezentujące trzy różne systemy państwowe.

Najważniejszym zadaniem oświatowym było więc zjednoczenie szkolnictwa i wprowadzenie na terenie całego kraju jednolitych zasad organizacyjnych oraz jednego systemu zarządzania. Do 1932 r. władze starały się uaktualnić normy prawne związane z funkcjonowaniem oświaty. 11 marca 1932 r. wprowadzono reformę jędrzejewiczowską, nazwaną tak od nazwiska ówczesnego Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego – Janusza Jędrzejewicza, która ujednoliciła polski system szkolnictwa.

Wybuch II wojny światowej wstrzymał dalszy rozwój struktur polskiej oświaty. 1 września 1939 r. Niemcy zaatakowali Polskę, a następnie po zajęciu całego kraju przystąpili do eksterminacji narodu polskiego – do totalnego niszczenia kultury i oświaty.

Na terenach Generalnej Guberni niemieckie władze okupacyjne zezwoliły wprawdzie na funkcjonowanie szkół powszechnych oraz niektórych zawodowych, zabroniły jednakże nauczania polskiej historii, geografii i literatury. Ponadto Niemcy starali się utrudnić edukację, zajmując budynki szkolne oraz niszcząc polskie książki i pomoce naukowe, aresztując nauczycieli.

Po zdobyciu elementarnego wykształcenia na poziomie szkoły powszechnej młodzież miała stać się bowiem tylko tanią siłą roboczą, posłusznie wykonującą polecenia Niemców.

„Ster”, niemieckie czasopismo propagandowe wprowadzone do szkół, które miało zastąpić podręczniki do nauki języka polskiego.

Aby przeciwstawić się tym zamierzeniom, podjęto odważne działania oświatowe. Powołano w Warszawie Tajną Organizację Nauczycielską oraz jej terenowe struktury. W wielu miastach i ośrodkach wiejskich organizowano komplety gimnazjalne, a ponadto potajemnie nauczano w szkołach powszechnych i zawodowych przedmiotów zakazanych przez okupanta. Organizowano tajne matury, a także tworzone konspiracyjne wydziały wyższych uczelni. Zajęcia odbywały się głównie w mieszkaniach prywatnych – z zachowaniem konspiracyjnych zasad bezpieczeństwa.

Żyrzyn. Drugi komplet tajnego nauczania – I klasa gimnazjum (1943 r.). Siedzą od lewej: Irena Furtak, Barbara Dobrosielska (po mężu Miluska), Zofia Szepietowska. Stoją od lewej: Jan Gronert, Henryk Szczęsny, Józef Kozak, Jan Furtak, Waclaw Cieśla, nauczyciel Tadeusz Nabzdyk, Waldemar Michna, Franciszek Drapała, Marian Zarychta, nn, Janina Rułka, Józef Mikos, Helena Mikos.

Nauczycielom za udział w akcji tajnego nauczania groziło aresztowanie, wywiezienie do obozów koncentracyjnych oraz w wielu przypadkach kara śmierci.

Czas płynie nieprzerwanie, a w miarę upływu lat wydarzenia związane z okupacją niemiecką oddalają się coraz bardziej.

Naszym zadaniem jako Polaków – patriotów jest więc ocalenie ich od zapomnienia, a przede wszystkim kultywowanie pięknej karty narodowej historii, jaką było tajne nauczanie – ewenement na skalę europejską a nawet światową. Te funkcje ratowania przeszłości spełniają muzea, w tym także Muzeum Oświatowe w Puławach.

Jego założyciel – nieżyjący już Stanisław Jednacz – zadbał o to, by gromadzić tu materiały informacyjne, różnorodne ekspozyty i wielorakie dowody działalności nauczycielskiej, uczniowskiej oraz instytucji oświatowych od lat najdawniejszych. Materiały te są często wypożyczane przez szkoły na lekcje historii, na różnorodne wystawy, do opracowań wydawniczych. Dzięki tym zasobom można było również zorganizować imprezy gromadzące niekiedy wiele osób (ok. 200-300). Problematyce tajnego nauczania poświęcono np. w całości jedną z imprez. Jej tytuł to: Nietypowa lekcja historii. Odbyła się ona w Puławskim Ośrodku Kultury „Dom Chemika” oraz Bibliotece Gminnej w Żyrzynie (2011 r.). Multimedialny przekaz pobudził zainteresowania historią i przyczynił się do kształtowania postaw patriotycznych.

Z inicjatywy Stanisława Jdnacza zorganizowano także dwa spotkania z nauczycielami tajnych kompletów – w 1999 r. oraz w 2000 r.

GENERAL GOVERNEMENT
DISTRIKT LUBLIN

44 Handwerkerinnenschule in Pulawy
Abteilung für Pulawer
Wydział dla Puławian
Klasenleiter

Nr. 1 Schuljahr 1943/44

ABSCHLUSSZEUGNIS

ŚWIADECTWO UKOŃCZENIA

Adamska Krystyna

geboren am 20 April 1924 in Pulawy
urodzona dnia 20 kwietnia 1924 w Puławach

Kreis Pulawy Distrikt Lublin Bekenntnis
powiat Puławy okręg Lublin wyznanie
besuchte die 3. Klasse Handwerkerinnenschule vom 1. September 1941
uczęszczała do 3. klasy Szkoły Rękodzielniczej od 1 września 1941
bis Dohai 1944 und ist mit nachstehendem Zeugnis aus der 3. Klasse
do Dohai 1944 i po ukończeniu 3. klasy opuściła szkołę z następującym
erfassen worden:
świadectwem:

1. Betragen . . . . . sehr gut	1. Sprawowanie . . . . . b. dobry
2. Religion . . . . . sehr gut	2. Religia . . . . . b. dobry
3. Werkstattunterricht . . . . . gut	3. Zajęcia warsztatowe . . . . . dobry
4. Stoffkunde . . . . . befriedigend	4. Materiałoznawstwo . . . . . zadowalający
5. Handwerkskunde . . . . . gut	5. Nauka o rzemiośle . . . . . dobry
6. Maschinenkunde . . . . . gut	6. Nauka o maszynach . . . . . dobry
7. Fachzeichnen . . . . . gut	7. Rysunki zawodowe . . . . . dobry
8. Fachrechnen . . . . . sehr gut	8. Rachunki . . . . . bardzo
9. Schriftverkehr . . . . . sehr gut	9. Korespondencja . . . . . b. dobry
10. Betriebsführung . . . . . gut	10. Organizacja warszt. . . . . dobry
11. Gesetzeskunde . . . . . sehr gut	11. Przepisy prawne . . . . . b. dobry
12. Gesundheitspflege . . . . . sehr gut	12. Higiena . . . . . b. dobry
13. Hauswirtschaft . . . . . gut	13. Gospodarstwo dom. . . . . dobry
14. Deutsche Sprache . . . . . sehr gut	14. Język niemiecki . . . . . b. dobry

Versäumnisse 155 Stunden, davon unentschuld. 155 Stunden
Opuszczonych godzin 155, w tym godzin nieuspraw. 155

Bemerkungen: *Wszystkie szkoly z wynikiem bardzo dobrym*

Uwagi: Pulawy den 20 Mai 1944

Die Städt. Prüfungsleiter für die berufsbildenden Schulen im Distrikt Lublin
L. A.

M. Kozłowska Schulleiterin – Kierowniczka Szkoły
M. Kozłowska Klassenlehrerin – Opiekunka klasy

Urteile: sehr gut = 1, gut = 2, befriedigend = 3, ausreichend = 4, mangelhaft = 5, ungenügend = 6.
Skala ocen: bardzo dobry = 1, dobry = 2, zadowalający = 3, dostatecznie = 4, miernie = 5, niedostatecznie = 6.

40 135 | s. 44. 1009

Anna Bazgier
Tajne nauczanie
w Borkowie, gm. Garbów, pow. Puławy, woj. Lublin
w czasie od 1941.09.01 do 1944.07.31.

Prowadziłam tajne nauczanie tak zorganizowane jak i niezorganizowane.

W niezorganizowanym szkolnictwie średnim miałam trzy osoby i przerabiałam I i II kl. gimnazjum. Uczyłam u siebie w domu albo w mieszkaniach uczniów. Przerabiałam historię i literaturę / między innymi romantyzm omawiając twórczość Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego i Zygmunta Krasińskiego /.

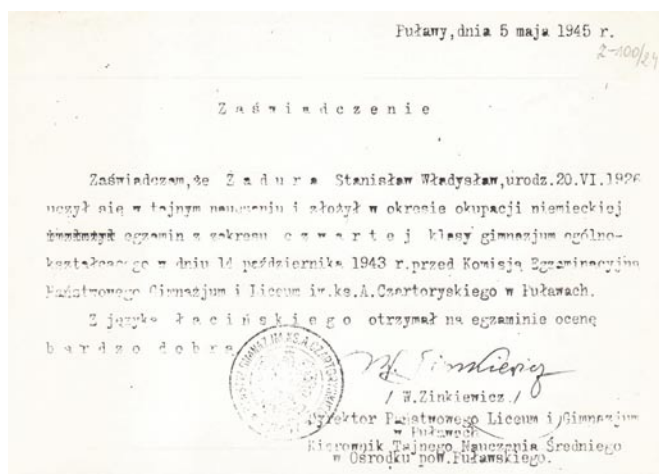
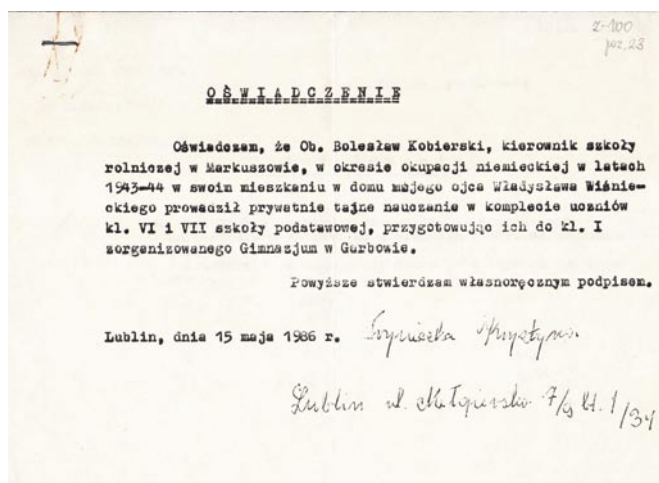
Opracowując program szkoły powszechnej prowadziłam 3 komplety klas V, VI, VII, w których miałam 43 uczniów. Było to nauczanie zorganizowane, tzn. zaliczone do stażu mojej pracy zawodowej. Z przedmiotów była to historia i geografia Polski. Zajęcia odbywały się w szkole i były pozorowane pracami ręcznymi, jak się wtedy określało wychowanie techniczne.

Konieczność prowadzenia tajnego nauczania narzuciła nam okrutną okupacyjną rzeczywistość. Prowadziłam je z wewnętrznego nakazu bronienia dzieci maszych przed wynarobowieniem.

Wieś, w której byłam nauczycielką, była uboga, więc uczniowie byli ślabi, niedożywieni, źle odziani, ale za to czujni i chętni do nauki.

Uczniowie wykazywali olbrzymie zainteresowanie dziejami Polski, jej krainami i wiadomościami o sławnych Polakach. Uczeń nie zapisywał wiadomości, a jednak utrwalał je sobie na zawsze, bo tego chciał, bo pragnął wiedzy. Ja również nie prowadziłam żadnych zapisów, bo w wypadku znalezienia ich przez władzę okupacyjną groziło uczestnikom wielkie niebezpieczeństwo.

Anna Bazgierowa

W czterech tomach „Biografie nauczycieli zasłużonych dla oświaty regionu puławskiego” można znaleźć wiele tekstów poświęconych – cichym, odważnym pełnym pasji bohaterom, nauczycielom tajnego nauczania. Aby uczcić pamięć tych ludzi, Rada Miasta Puław Uchwałą z roku 1998, 2002 i 2005 nadała ulicom Osiedla Górna Kolejowa nazwy np. Włodzimierza Zinkiewicza, Hanny Boskiej, Stanisława Kosmali, Stanisława Kotera i wielu innych zasłużonych na upamiętnienie nauczycieli. Od 5 czerwca 2013 r. jedno z rond w Puławach nosi zaszczytną nazwę Tajnej Organizacji Nauczycielskiej. Pracownicy Muzeum byli współorganizatorem tej uroczystości. Powyższe przedsięwzięcia zostały zrealizowane wspólnie z Puławskim Oddziałem Związku Nauczycielstwa Polskiego i Towarzystwem Przyjaciół Muzeum Oświatowego w Puławach.

Podejmuje się ostatnio bardzo cenne inicjatywy mające na celu ratowanie zanikającej już wiedzy o dawnych dokonaniach oświatowych, zbieranie i rejestrowanie wydarzeń, ukazanie sylwetek bohaterskich pedagogów i uczniów.

I tak, w dniu 15 października 2018 r. w Ośrodku „Brama Grodzka – Teatr NN” w Lublinie miała np. miejsce prezentacja projektu: „Tajne nauczanie. Cisi bohaterowie”. Projekt został sfinansowany przez Muzeum Historii Polski w ramach programu „Patriotyzm jutra”. Koordynatorem projektu jest Piotr Lasota. Partnerowie projektu to: **Pracownia Muzealna SSM w Puławach (dawniej Muzeum Oświatowe)** oraz Lubelski Okręg ZNP.

Efektom projektu jest portal teatrnn.pl/tajne-nauczanie, który opowiada o organizacji tajnego nauczania na Lubelsz-

czyźnie podczas niemieckiej okupacji. Na tymże portalu znajdujemy listę 1480 nauczycieli tajnego nauczania, około 200 fragmentów historii mówionych, a także ponad 130 fotografii, rękopisów i dokumentów.

Podczas wspomnianego wyżej spotkania z grupą byłych uczniów tajnych kompletów, Prezydent Lublina Krzysztof Żuk wręczył pamiątkowe medale 21 byłym uczestnikom okupacyjnej edukacji. Wśród osób wyróżnionych znalazły się 2 osoby z Puław. Jedną z nich jest **Barbara Miluska**, emerytowana nauczycielka j. polskiego, współpracująca z Muzeum Oświatowym (obecnie Pracownią Muzealną) od początku jego działalności, tj. od 27 lutego 1987 r., dawna uczennica tajnych kompletów w Żyrzynie. Drugi to **Janusz Swinarski**, członek Towarzystwa Przyjaciół Muzeum Oświatowego w Puławach, uczeń tajnych kompletów w Łukowie.

Lublin. Piotr Lasota – koordynator projektu, obok Barbara Miluska z d. Dobrosielska i prezydent Lublina Krzysztof Żuk podczas promocji projektu „Tajne nauczanie. Cisi bohaterowie”.

Zdjęcie wykonała Monika Tarajko.

Źródło: Ośrodek „Brama Grodzka – Teatr NN” w Lublinie

Lublin. Janusz Swinarski odbierający Medal Prezydenta Miasta Lublina z rąk prezydenta Krzysztofa Żuka.

Zdjęcie wykonała Monika Tarajko.

Źródło: Ośrodek „Brama Grodzka – Teatr NN” w Lublinie

W ramach powyższego spotkania wszyscy uczestnicy obejrzeni dokumentalny pokaz filmowy, rejestrujący historię tajnej oświaty i jej bohaterów – nauczycieli i uczniów oraz zachowane w archiwach materiały pisane. W końcowej fazie tej obfitującej w emocje uroczystości dzielono się okupacyjnymi wspomnieniami uczestników – z okresu tak trudnego dla naszego narodu.

W wywiadzie dla „Kuriera Lubelskiego” (16.X.2018 r.) Piotr Lasota powiedział, że dwa czynniki zdecydowały o tym, aby podjąć się realizacji tak ważnego projektu: jeden z nich to potrzeba docenienia ludzi, którzy podjęli „walkę słowem” i starali się krzewić polskość, a drugi – ukazanie znaczenia tajnych kompletów z czasów II wojny światowej, a także struktury konspiracyjnego szkolnictwa. „Często nauczyciele z tamtego tragicznego okresu są zapomniani, już ich praktycznie nie ma, zostali tylko uczniowie. Postanowiliśmy opowiedzieć o tych ludziach, tym bardziej, że jest taka potrzeba społeczna. [...] Początek był trudny, bo myśleliśmy, że materiałów nie będzie. Punktem zaczepienia było to, że mieliśmy w swojej bazie kilka relacji nauczycieli, którzy opowiadali o osobach biorących udział w tajnym nauczaniu. Zaczęliśmy szukać o nich informacji. Momentem przełomowym była jednak wizyta w Muzeum Oświatowym w Puławach. Tam znalazłem wiele materiałów: rękopisy, wspomnienia, ikonografie; ¾ materiałów pochodzi właśnie z Puław”.

Powyższe słowa świadczą o randze i znaczeniu puławskiej Pracowni Muzealnej. Szkoda, że ze względów finansowych działalność jej nie może się prawidłowo rozwijać.

*Danuta Kaliszczuk
nauczyciel-bibliotekarz
Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Puławach*

Odświeżenie pomnika upamiętniającego strajk w Zakładach Azotowych w 1981 roku

16 grudnia 2018 r. przy siedzibie Grupy Azoty Zakładów Azotowych „Puławy” S.A. odsłonięto pomnik – monument upamiętniający walkę pracowników Spółki, którzy pod sztandarami NSZZ „Solidarność” domagali się swobód obywatelskich, godności pracowniczej i demokratyzacji życia społeczno-politycznego. Dominującym elementem pomnika jest krzyż, który nawiązuje do wcześniejszych krzyży, jakie towarzyszyły pracownikom puławskich Zakładów przez kilka minionych dekad. Powiat Puławski przyłączył się współfinansowania budowy pomnika na podstawie porozumienia ze Stowarzyszeniem „Solidarni Ziemi Puławskiej”.

Pierwszy krzyż zawisł na bramie głównej Zakładów 17 grudnia 1981 r. w rocznicę grudniowej masakry na Wybrzeżu w 1970 roku. Późnym popołudniem kilkudziesięciosobowa grupa pracowników, strajkujących przeciw wprowadzeniu 13 grudnia Stanu Wojennego zaniósł wykonany wcześniej własnymi siłami krzyż i przytwierdziła go do Bramy nr 1. Odśpiewano wówczas pieśń „Boże coś Polskę”. Dwa dni później strajk w puławskich Zakładach został stłumiony siłowo przez wojsko i milicję. Krzyż wisiał na bramie prawie dwa tygodnie. Pracownicy składali pod nim kwiaty, palili znicze i modlili się. 30 grudnia został zdjęty pod naciskiem ówczesnych władz. Grupa pracowników Amoniaku I przeniosła krzyż do kościoła p.w. Wniebowzięcia NMP w Puławach. W następnych latach krzyż ten był noszony przez członków „Solidarności” podczas uroczystości kościelnych. Wykonano do niego specjalne nosidło i tabliczkę z informacją o jego pochodzeniu.

Wiosną 1990 roku, już w całkiem nowych czasach, w ówczesnych Zakładzie Mechanicznym Zakładów wykonano nowy, stalowy krzyż i ustawiono go na rozjeździe dróg prowa-

dzących do bramy nr 1 i bramy nr 2. Krzyż ten był wyrazem dziękczynienia za zwycięstwo „Solidarności” i jednocześnie pomnikiem ofiary historycznego czynu pracowników poniesionej w okresie solidarnościowego zrywu z początku lat 80. Inicjatorem wzniesienia tego krzyża był wiceprzewodniczący Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego – Jerzy Saniewski. Współautorami i promotorami przedsięwzięcia byli: Stanisław Bajew, Henryk Sztaba, Stefan Śliwczyński i ówczesny przewodniczący Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” Leszek Sulima. Krzyż został poświęcony 2 czerwca 1990 roku przez biskupa lubelskiego Bolesława Pylaka.

Uroczystość odsłonięcia pomnika poprzedziła msza święta w Kościele pw. św. Brata Alberta, której przewodniczył metropolita Lubelski ks. Arcybiskup Stanisław Budzik. W ceremonii udział wzięli uczestnicy strajku, duchowni z ks. Arcybiskupem Stanisławem Budzikim, parlamentarzyści, wojewoda lubelski, władze samorządowe, zakładowe organizacje związkowe i mieszkańcy Puław. Samorząd Powiatowy był reprezentowany przez starostę Danutę Smaągę, wicestarostę Leszka Gorgola, przewodniczącego rady Janusza Wawerskiego oraz radnych Mariusza Wicika, Ilonę Dudę i Małgorzatę Górską-Lenartowicz.

*Andrzej Wenerski
kierownik Wydziału Promocji, Kultury, Sportu i Turystyki
Starostwo Powiatowe w Puławach
W tekście wykorzystano fragmenty informacji przesłanych
przez organizatorów przedsięwzięcia.
fot. Dariusz Malinowski*

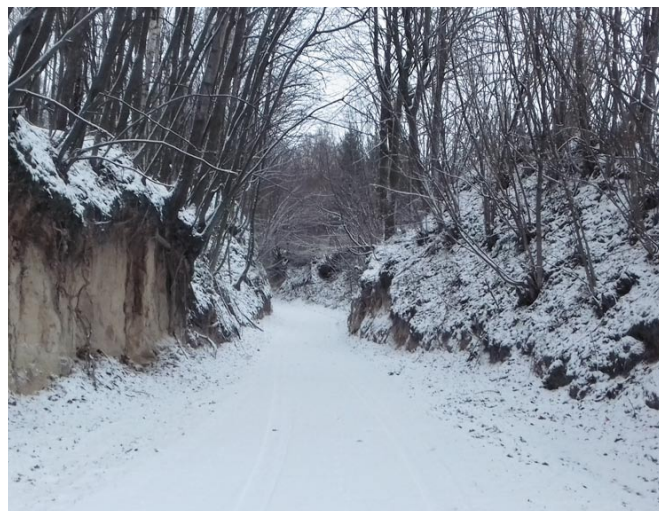

Turystyka/Sport

Biegowy powiat

Bieganie stało się bardzo popularną dyscypliną sportową. Obszar powiatu puławskiego sprzyja uprawianiu tej dziedziny sportu, zwłaszcza jeśli jesteśmy zainteresowani treningami w malowniczych wąwozach położonych na południe od Puław. Teren ten obfituje w najliczniejszą w Europie sieć wąwozów lessowych.

Miłośnikom biegania jak również turystyki pieszej szczególnie polecamy trasę w okolicach Wierzchoniowa, Celejowa i Witoszyna. Na załączonej mapce przedstawiliśmy zarys opisywanej drogi, która wyniosła blisko 16,5 km. Oczywiście trasę możemy dowolnie modyfikować – mnogość polnych i leśnych drózek umożliwia niemal nieograniczoną ilość wariantów. Zaprezentowaną trasę rozpoczynamy przy sklepie „Euro...” w Wierzchoniowie. Następnie biegniemy w kierunku wschodnim do Celejowa, gdzie za lokalną restauracją przekraczamy po kładce rzekę Bystrą. Tutaj zaczyna się malowniczy wąwóz, liczący ok. 4 km długości. Terenowymi drogami udajemy się do Witoszyna na „Górę Trzech Krzyży” skąd możemy podziwiać wspaniałą panoramę tzw. „Małych Bieszczad”. Ze stromej góry zbiegamy do asfaltowej drogi, aby następnie wbiec do kolejnego wąwozu. W ten sposób wracamy do punktu wyjścia. Trasa jest bogata w przepiękne widoki, liczne jary

i wąwozy oraz otwarte, polne przestrzenie. Wszędzie otacza nas przyroda objęta ochroną Kazimierskiego Parku Krajobrazowego. Wycieczka pozwala na przeprowadzenie znakomitego treningu owocującego poprawą formy, zarówno fizycznej, jak i psychicznej. Polecamy i zachęcamy do odwiedzenia malowniczych zakątków Ziemi Puławskiej!

Andrzej Wenerski
kierownik Wydziału Promocji, Kultury, Sportu i Turystyki
Starostwo Powiatowe w Puławach
fot. Andrzej Wenerski, Marek Różycki

POWIAT PUŁAWSKI

2019

STYCZEŃ

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	N
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

LUTY

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	N
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28			

MARZEC

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	N
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

KWIECIEŃ

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	N
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

MAJ

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	N
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

CZERWIEC

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	N
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

LIPIEC

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	N
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

SIERPIEŃ

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	N
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

WRZESIEŃ

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	N
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

PAŹDZIERNIK

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	N
1	2	3	4	5	6	
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

LISTOPAD

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	N
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

GRUDZIEŃ

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	N
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

